

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: 102003/I/2020/36097107973713156

KONKURENCIESCHOPNOSŤ V4
A JEJ POSTAVENIE V EÚ

Diplomová práca

2020

Bc. Romana Takáčová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

KONKURENCIESCHOPNOSŤ V4
A JEJ POSTAVENIE V EÚ

Diplomová práca

Študijný odbor: ekonómia a manažment

Študijný program: manažment medzinárodného obchodu

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Denisa Čiderová, PhD., M. A.

Bratislava 2020

Bc. Romana Takáčová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru.

V Bratislave

Dňa:

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela poďakovať doc. Ing. Denise Čiderovej, PhD., M. A. za odborné vedenie, konzultácie, cenné rady a v neposlednom rade za pomoc a neustálu motiváciu k písaniu diplomovej práce.

Taktiež ďakujem všetkým príbuzným, ktorí ma pri písaní diplomovej práce podporovali.

ABSTRAKT

TAKÁČOVÁ, Romana: *Konkurencieschopnosť V4 a jej postavenie v EÚ* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci diplomovej práce: doc. Ing. Denisa Čiderová, PhD., M. A. – Bratislava: OF EU, 2020. 136 s.

Na základe vedeckých metód aplikovaných vo vzťahu k výsledkom tradičného hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0. a rankingu podľa Ročenky svetovej konkurencieschopnosti, ako aj aktuálneho hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa stratégie Európa 2020 je hlavným cieľom diplomovej práce zhodnotiť konkurencieschopnosť primárne krajín V4 a sekundárne na úrovni Európskej únie. V téme diplomovej práce sa snažíme zohľadniť aktuálnosť tým, že toto obdobie predstavuje finálny rok, kedy končí stratégia Európa 2020. Práca je rozdelená do 4 kapitol. Obsahuje 19 grafov, 16 tabuliek a 18 obrázkov. Prvá kapitola je venovaná pojmu konkurencieschopnosť z pohľadu viacerých autorov a vymedzeniu 5 úrovní konkurencieschopnosti teoreticky i s príkladmi. Podrobnejšie sa orientuje na charakteristiku pojmu M. Porterom a P. Krugmanom ako odborníkmi na danú problematiku. Potom sme sa venovali konkurencieschopnosti v súvislosti s Európskou úniou, jej Lisabonskou stratégiou, stratégiou Európy 2020/EÚ 2020 a Európskym ekologickým dohovorom. V druhej kapitole je vymedzený hlavný cieľ a čiastkové ciele teoretickej a praktickej časti práce, metodika a použité metódy skúmania. Súčasťou sú i metódy merania konkurencieschopnosti podľa Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0, rankingu Ročenky svetovej konkurencieschopnosti a stratégie Európy 2020/EÚ 2020. Tretia kapitola, praktická časť práce, sa zaoberá analýzou výsledkov hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 prostredníctvom Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0, rankingu podľa Ročenky svetovej konkurencieschopnosti, cieľov stratégie Európy 2020. Záverečná kapitola tvorí celkové zhrnutie výsledkov a diskusiu.

Kľúčové slová:

Konkurencieschopnosť (podniková, odvetvová, regionálna, národná, supranacionálna), Európska únia (Lisabonská stratégia, stratégia Európa 2020, Európsky ekologický dohovor), Vyšehradská štvorka, meranie konkurencieschopnosti (index GCI 4.0, ranking WCY, stratégia Európa 2020), ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja (SDGs)

ABSTRACT

TAKÁČOVÁ, Romana: *Competitiveness of the Visegrad Group and its status in the EU* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade. – Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Denisa Čiderová – Bratislava: FC EU, 2020. 136 p.

Based on scientific methods applied in relation to the results of the traditional assessment of the competitiveness of the V4 countries within the European Union according to the Global Competitiveness Index 4.0. and ranking according to the World Competitiveness Yearbook, as well as the current evaluation of the competitiveness of V4 countries within the European Union according to the Europe 2020 strategy is the main goal of the thesis to evaluate the competitiveness of V4 countries and secondarily at the European Union level. In the topic of the diploma thesis, we try to take into account the topicality by saying that this period represents the final year when the Europe 2020 strategy ends. In the diploma thesis we take into account the topicality of its topic by saying that this period represents the final year when the Europe 2020 strategy ends. The thesis is divided into four chapters. The thesis is divided into 4 chapters. It contains 19 graphs, 16 tables and 18 figures. The first chapter is devoted to the concept of competitiveness from the perspective of several authors and the definition of 5 levels of competitiveness: theory and examples. It focuses in more detail on the characteristics of the term by M. Porter and P. Krugman as experts in the field. We then looked at competitiveness in the context of the European Union, its Lisbon Strategy, Europe 2020/EU 2020 strategy and the European Green Deal. The second chapter defines the main goal and partial goals of the theoretical and practical part of the thesis, methodology and research methods used. It also includes methods of measuring competitiveness according to the Global Competitiveness Index 4.0, ranking of the World Competitiveness Yearbook and the Europe 2020/EU 2020 strategy. The third chapter, practical part of the thesis deals with, objectives of the Europe 2020. The final chapter provides an overall summary of the results and discussion.

Keywords:

Competitiveness (enterprises, industries, regions, countries, supranational economies like the European Union), European Union (Lisbon Strategy, Europe 2020 strategy, European Green Deal), Visegrad Group, measurement of competitiveness (GCI 4.0, ranking according to WCY, Europe 2020 strategy), Sustainable Development Goals

OBSAH

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK.....	8
ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK.....	11
ÚVOD.....	13
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	15
1.1 Charakteristika konkurencieschopnosti z pohľadu viacerých autorov	15
1.1.1 Konkurencieschopnosť podľa Portera	30
1.1.2 Konkurencieschopnosť podľa Krugmana	36
1.2 Konkurencieschopnosť v kontexte EÚ	38
1.2.1 Lisabonská stratégia.....	38
1.2.2 Stratégia Európa 2020.....	39
1.2.3 Európsky ekologický dohovor	41
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	44
3 Výsledky práce.....	72
3.1 Výsledky a analýza konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci EÚ podľa rebríčka indexu GCI 4.0.....	72
3.2 Výsledky a analýza konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci EÚ na základe hodnotenia rankingu podľa WCY.....	83
3.3 Výsledky a analýza konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci EÚ podľa stratégie Európa 2020	100
4 Diskusia	113
ZÁVER	118
ZOZNAM CITOVANEJ POUŽITEJ LITERATÚRY	120
PRÍLOHY.....	Error! Bookmark not defined.

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK

Grafy

Graf č. 1 Celkové skóre indexu stratégie Európa 2020/EÚ 2020, EÚ27 (2013), v roku 2008	64
Graf č. 2 Hodnotenie Českej republiky v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019).....	76
Graf č. 3 Hodnotenie Poľska v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019).....	77
Graf č. 4 Hodnotenie Slovenska v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019).....	78
Graf č. 5 Hodnotenie Maďarska v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019).....	80
Graf č. 6 Konkurencieschopnosť EÚ28 v rebríčku GCI 4.0 (v bodoch, 2018-2019).....	82
Graf č. 7 Ukazovatele atraktivity Českej republiky v roku 2019 (v %).....	89
Graf č. 8 Ukazovatele atraktivity Poľska v roku 2019 (v %).....	92
Graf č. 9 Ukazovatele atraktivity Maďarska v roku 2019 (v %).....	95
Graf č. 10 Ukazovatele atraktivity Slovenska v roku 2019 (v %).....	98
Graf č. 11 Konkurencieschopnosť EÚ28 na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (v bodoch, 2018-2019).....	99
Graf č. 12 Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v EÚ28 (v %, 2008 a 2019).....	104
Graf č. 13 Hrubé domáce výdavky na R&D v EÚ28 (v % HDP, 2008 a 2018).....	105
Graf č. 14 Emisie skleníkových plynov na obyvateľa v EÚ28 (v tonách, 2005 a 2017)	106
Graf č. 15 Podiel obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie v EÚ28 (v %, 2004 a 2018).....	107
Graf č. 16 Zmena spotreby primárnej energie v EÚ28, 2018 (Index 2005 = 100).....	108
Graf č. 17 Predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ28 (% populácie vo veku 18 - 24 rokov, 2008 a 2019).....	109
Graf č. 18 Terciárne vzdelanie v EÚ28 (% populácie vo veku 30-34 rokov, 2008 a 2019)	110
Graf č. 19 Osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením v EÚ28 (% populácie, 2008 a 2018)	111

Obrázky

Obrázok č. 1 Rámec indexu konkurencieschopnosti v cestovnom ruchu	19
Obrázok č. 2 Rámec Indexu regionálnej konkurencieschopnosti	22
Obrázok č. 3 Rámec Indexu globálnej konkurencieschopnosti	25

Obrázok č. 4 Determinanty konkurencieschopnosti podľa Portera	32
Obrázok č. 5 Porterov diamantový model národnej konkurenčnej výhody	34
Obrázok č. 6 Kľúčové priority a hlavné ciele stratégie Európa 2020	40
Obrázok č. 7 Tematické oblasti stratégie Európa 2020	40
Obrázok č. 8 Európsky ekologický dohovor	42
Obrázok č. 9 Rámec GCI 4.0	51
Obrázok č. 10 Faktory konkurencieschopnosti podľa rankingu WCY	57
Obrázok č. 11 Mechanizmus stratégie Európa 2020/EÚ 2020	59
Obrázok č. 12 Rozloženie váhy v indexe stratégie Európa 2020/EÚ 2020	61
Obrázok č. 13 Štruktúra Indexu konkurencieschopnosti Európa 2020	66
Obrázok č. 14 Komplexné hodnotenie Českej republiky na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)	87
Obrázok č. 15 Komplexné hodnotenie Poľska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)	90
Obrázok č. 16 Komplexné hodnotenie Maďarska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)	93
Obrázok č. 17 Komplexné hodnotenie Slovenska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)	96
Obrázok č. 18 Tri piliere Budúcej generácie EÚ	112

Tabuľky

Tabuľka č. 1 Schéma váh využitých pre 3 subindexy RCI pre každú vývojovú fázu ..	22
Tabuľka č. 2 Odlíšnosti základných faktov ECR, E2020-CR a SRIP	46
Tabuľka č. 3 Celkový index stratégie Európa 2020/EÚ 2020, EÚ27 (2013) v období 2005-2008	62
Tabuľka č. 4 Index konkurencieschopnosti Európa 2020, EÚ28 v období rokov 2010, 2012 a 2014	68
Tabuľka č. 5 GCI 4.0 top 10 ekonomík (2018-2019)	73
Tabuľka č. 6 GCI 4.0 krajín V4 (2018-2019)	75
Tabuľka č. 7 Top 10 krajín v rankingu podľa WCY (2018-2019)	84
Tabuľka č. 8 Krajiny V4 v rankingu podľa WCY (2018-2019)	86
Tabuľka č. 9 Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Českej republike v roku 2019	88

Tabuľka č. 10 Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Poľsku v roku 2019	91
Tabuľka č. 11 Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Maďarsku v roku 2019	94
Tabuľka č. 12 Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Slovensku v roku 2019	97
Tabuľka č. 13 Hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020 krajín V4	101
Tabuľka č. 14 Hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020, EÚ28 (2014-2019)	103
Tabuľka č. 15 Poradie krajín V4 podľa pilierov GCI 4.0 za rok 2019	114
Tabuľka č. 16 Poradie krajín V4 podľa faktorov a podfaktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za rok 2019	115

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

Skratka	V anglickom jazyku	V slovenskom jazyku
4IR	Fourth Industrial Revolution	štvrtá priemyselná revolúcia
AACSB	Association to Advance Collegiate Schools of Business	-
AMBA	Association of MBAs	-
BCI	Business Competitiveness Index	Index podnikovej konkurencieschopnosti
CCI	Current Competitiveness Index	Index súčasnej konkurencieschopnosti
CE	circular economy	obehové hospodárstvo
Eco-IS	Eco-Innovation Scoreboard	-
EC	European Commission	Európska komisia
ECR	European Competitiveness Report	Správa o európskej konkurencieschopnosti
EFMD	European Foundation for Management Development	-
EGD	European Green Deal	Európsky ekologický dohovor
EÚ	European Union	Európska únia
E2020-CR	Europe 2020 Competitiveness Report	Správa o konkurencieschopnosti Európy 2020
EÚ12	-	Európska únia v rokoch 2004-2012
EÚ15	-	Európska únia v rokoch 1993-1995
EÚ27 (2013)	-	EÚ pred vstupom Chorvátska
EÚ27 (2020)	-	EÚ po vystúpení UK
EÚ28	-	EÚ pred vystúpením UK
EUR	-	euro
Európa 2020/EÚ 2020	Europe 2020/EU 2020	stratégia Európa 2020
GCI	Global Competitiveness Index	Index globálnej konkurencieschopnosti
GCI 4.0	Global Competitiveness Index 4.0	Index globálnej konkurencieschopnosti 4.0
GCR	Global Competitiveness Report	Správa o globálnej konkurencieschopnosti
H2020	-	Horizont 2020
HDP	-	hrubý domáci produkt
IKT	-	informačné a komunikačné technológie
IMD	Institute for Management Development	-

MICI	Microeconomic Competitiveness Index	Index mikroekonomickej konkurencieschopnosti
NPR	-	národný program reforiem
NUTS-2	Nomenclature of Territorial Units for Statistics (level 2)	Nomenklatúra územných jednotiek pre štatistické účely (úroveň 2)
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OSN	United Nations	Organizácia Spojených národov
R&D	Research and Development	výskum a vývoj
R&I	Research and Innovation	výskum a inovácie
RCI	Regional Competitiveness Index	Index regionálnej konkurencieschopnosti
SDGs	Sustainable Development Goals	ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja
SI	strategy index	index stratégie Európa 2020/EÚ 2020
SRIP	Science, research and innovation performance of the EU, 2020 Report	Správa o vedeckej, výskumnej a inovačnej výkonnosti EÚ
STD	standard deviation	štandardizovaná odchýlka
T&T	Travel and Tourism	cestovný ruch
TI	target index	cieľový index
TTCI	Travel & Tourism Competitiveness Index	Index konkurencieschopnosti v cestovnom ruchu
TTCR	Travel & Tourism Competitiveness Report	Správa o konkurencieschopnosti cestovného ruchu
UK	United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska
USA	United States of America	Spojené štáty americké
USD	-	americký dolár
V4	Visegrad Four	Vyšehradská štvorka
VFR	-	viacročný finančný rámec
WCY	World Competitiveness Yearbook	Ročenka svetovej konkurencieschopnosti
WEF	World Economic Forum	Svetové ekonomické fórum

ÚVOD

„Región strednej a východnej Európy, a to predovšetkým V4 (SR, ČR, Poľsko a Maďarsko) historicky oplýval ľudským kapitálom na vysokej úrovni, čo predstavovalo „magnet“ pre zahraničné firmy produkovať s nízkymi nákladmi, ale kvalitne a s vysokou mierou produktivity. Navyše, tento región v 90. rokoch 20. storočia neprechádzal takou demografickou krízou, ako tomu bolo v západnej Európe. Politická stabilita, rastúca kúpyschopnosť domáceho obyvateľstva, ale aj relatívne vysoká miera vzdelania boli „investičným argumentom“ pre zahraničné firmy tak v oblasti odbytu, ako aj produkčných báz pre svoj sortiment náročný na kompletizáciu angažovaním zručnej pracovnej sily. Popri neprehliadnutelných komparatívnych výhodách tu však bol aj rad problémov, s ktorými sa museli domáce vlády vysporiadať vnútornými reformami s cieľom získať kľúčové „západné“ firmy.“¹

Vyšehradská štvorka (V4) ako neformálne zoskupenie 4 krajín uznáva rovnaké hodnoty, disponuje spoločnou kultúrou, históriou a geografickými pomermi. Krajiny V4 sú členskými štátmi Európskej únie a tvoria priestor k utužovaniu mechanizmu v oblasti konzultácie a koordinácie, za účelom ktorého dospievajú ku spoločným stanoviskám a pozíciám v európskej a zahraničnej politike, spolupráce v oblasti hospodárstva a kultúry, či regionálneho rozvoja.² Dnes sú vo viacerých oblastiach spoločníkmi, ale aj mocnými súpermi. Ku príkladu – oblasť priamych zahraničných investícií, kde sa krajiny predbiehajú o získanie strategickej investície prichádzajúcej do regiónu. Tu naberá na dôležitosť hospodársky vývin konkurencieschopnosti V4, pretože investori dávajú prednosť konkurencieschopnej krajine pred tou, čo má problémy.

Konkurencieschopnosť predstavuje pojem, aký v súčasnom období mení celosvetové prostredie. Preto jednotlivé krajiny sveta priebežne monitorujú stav v globálnych rebríčkoch konkurencieschopnosti, ktoré sa stali prostriedkom k meraniu konkurenčnej schopnosti ekonomiky. Taktiež systematicky vyhodnocujú relevantné stanoviská, ktoré sa s týmto pojmom spájajú. Konkurencieschopnosť vytvára významný indikátor, ktorým ekonomika hodnotí vyspelosť, politicko-ekonomické postavenie a iné faktory. Väčšia časť ekonomík sa usiluje o čo najlepšie postavenie na globálnom trhu. V tejto súvislosti je podstatné, aby v

¹ BALÁŽ, Peter. Medzinárodné podnikanie, 6. vydanie. Bratislava: Sprint 2, 2019. s. 258. ISBN 978-80-89710-51-5.

² MZV SR. *Vyšehradská skupina*. [online]. MZV SR, 19.9.2019. [cit. 2020-06-29]. Dostupné na: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/slovensko_a_v4-vysehradska_skupina

hospodárstve krajiny bola udržiavaná produktivita a účinnosť. Tiež je potrebné byť v časovom predstihu a zachovávať tempo so zavedenými trendami prostredia. Veľa štúdií prezentuje skutočnosť, že pokiaľ ekonomika nemá kvalitnú inovačnú politiku a komerčne nevyužíva efekt vedy a výskumu, tak nemôže zdokonaľovať konkurenčnú schopnosť slovenských podnikov.³

Na základe vedeckých metód aplikovaných vo vzťahu k výsledkom tradičného hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0. a rankingu podľa Ročenky svetovej konkurencieschopnosti, ako aj aktuálneho hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa stratégie Európa 2020 je hlavným cieľom diplomovej práce zhodnotiť konkurencieschopnosť primárne krajín V4 a sekundárne na úrovni Európskej únie. V téme diplomovej práce sa snažíme zohľadniť aktuálnosť tým, že toto obdobie predstavuje finálny rok, kedy končí stratégia Európa 2020.

Diplomová práca je zložená zo štyroch kapitol. Prvá kapitola, teoretická časť práce je venovaná pojmu konkurencieschopnosť z pohľadu viacerých autorov a vymedzeniu 5 úrovní konkurencieschopnosti teoreticky i s príkladmi. Bližšie sme sa orientovali na charakteristiku pojmu konkurencieschopnosť M. Porterom a P. Krugmanom, ktorí patria medzi odborníkov na danú problematiku. Na záver teoretickej časti sa budeme venovať konkurencieschopnosti v súvislosti s Európskou úniou, ktorá zahŕňa Lisabonskú stratégiu, stratégiu Európa 2020 a Európsky ekologický dohovor. Druhá kapitola pozostáva z hlavného cieľa, ktorý dosiahneme, ak splníme 7 parciálnych cieľov. Tiež vysvetľuje vedecké metódy a metodiku skúmania, ktoré sú aplikované pri spracovaní danej problematiky. Súčasťou sú i metódy merania konkurencieschopnosti prostredníctvom najrelevantnejších rebríčkov hodnotenia konkurencieschopnosti, ako Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0, rankingu podľa Ročenky svetovej konkurencieschopnosti a stratégie Európa 2020/ EÚ 2020. V tretej kapitole, praktickej časti práce si zanalyzujeme výsledky hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa rebríčka Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0, rankingu podľa Ročenky svetovej konkurencieschopnosti a stratégie Európa 2020. V poslednej kapitole si zhrnieme výsledky spomínaných rebríčkov hodnotenia konkurencieschopnosti.

³ BALÁŽ, Peter. Medzinárodné podnikanie, 6. vydanie. Bratislava: Sprint 2, 2019. s. 278. ISBN 978-80-89710-51-5.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Faktor, ktorý vo vysokej miere urýchlil vývoj svetového obchodu a prispieva k jeho neustálemu šíreniu, predstavuje globalizácia. Jej zásluhou sa stala konkurencieschopnosť dôležitým činiteľom, ktorý pôsobí na medzinárodný obchod všetkých ekonomík. Konkurencieschopnosť pochádza z latinského slova *competere* a jeho význam znamená zúčastniť sa obchodnej súťaže o trhy.⁴ Hospodárska súťaž v zmysle konkurencie medzi mestami v rámci ekonomík, ako i na úrovni Európskej únie (EÚ), je odvodená z latinského slova *cum petere* a vyjadruje realizáciu činností spolu, zapojenie sa. V tomto poňatí zámerom hospodárskej súťaže je držať sa s druhými, nie konfrontovať.⁵ Prístupy zahraničných inštitúcií a expertov na túto problematiku sú rôzne, niektoré sa zhodujú, iné líšia. Nasledujúca podkapitola pozostáva z definícií pojmu konkurencieschopnosť, ktorá je vysvetlená z pohľadu rôznych expertov a vymedzená 5 úrovňami konkurencieschopnosti teoreticky i s príkladmi. Podrobnejšie sa budeme venovať postojom popredných ekonómov: Michaela Portera a Paula Krugmana.

1.1 Charakteristika konkurencieschopnosti z pohľadu viacerých autorov

Podnik si zvyšuje svoju konkurencieschopnosť tým, že vie vyrábať produkty a poskytovať služby v oveľa vyššej kvalite a s nižšími výdavkami ako jeho domáca i zahraničná konkurencia. Ak by sme prešli do hĺbky ekonomickej definície pojmu konkurencieschopnosť, tak môžeme spozorovať, že sa vlastne zaoberáme hodnotením prostredia, určujúceho rozhodovanie a fungovanie všetkých zúčastnených na trhu. Tieto činnosti účastníkov na trhu sa opierajú o prostredie, ktoré je tvorené hospodárskou politikou.⁶ Profesor medzinárodného obchodu, stratégie a práva v Spojených štátoch amerických (USA), Daniel F. Spulber, spomenul v spojitosti s konkurencieschopnosťou globálnu konkurenčnú výhodu. Označuje ju ako mimoriadny výkon, vybudovaný podnikom, v porovnaní s ostatnými súpermi globálneho trhu.⁷ Konkurencieschopnosť je

⁴ AMBASTHA, Ajitabh. *Global competitiveness*. New Delhi: Excel Books, 2008. s. 2. ISBN 978-81-7446-608-2.

⁵ VAN DEN BERG, Leo. – BRAUN, Erik. – VAN DER MEER, Jan. *National Policy Responses to Urban Challenges in Europe*. New York and London: Routledge, 2016. s. 6. ISBN 460 978-13-1709-004-5.

⁶ NEVIMA, Jan. *Konkurencieschopnost regionů Visegrádské čtyřky (teoretické a empirické přístupy k vymezení, měření a hodnocení)*. Praha: Professional Publishing, 2014. s. 16. ISBN 978-80-7431-144-4.

⁷ SPULBER, Daniel F. *Global Competitive Strategy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. s. 15. ISBN 978-0-521-88081-7.

charakteristickým znakom, ktorý umožňuje podniku obstať v boji s druhými podnikmi. Preto jej hodnotenie závisí od povahy a podmienok tohto boja alebo súťaže. Víťazom sa stáva taký podnik, ktorý dokáže preraziť so svojou konkurenčnou výhodou a dosiahnuť tak úspech nad konkurentami. Keď chce byť podnik udržať konkurencieschopnosť, tak musí neustále pracovať na tvorbe budúcej konkurenčnej výhody. Aby konkurent nestihol odpozorovať jeho súčasné konkurenčné výhody. Pri výbere podnikateľského smeru sa zástupcovia podniku zaciľujú na východiská konkurenčných výhod, ktoré sú nápomocné pri:

1. konkurencieschopnosti poskytovaných produktov,
2. konkurencieschopnosti podniku na určitých trhoch a oblasti
3. a konkurencieschopnosti pre oblasť posúdenia peňažných vkladov.⁸

Podľa Eurostatu, znamená výraz konkurencieschopnosť rozmer komparatívnej výhody alebo nevýhody, do akého spoločnosti, priemyselnej oblasti, regióny, štáty, či nadnárodné ekonomiky ako je EÚ, predávajú svoje produkty na trhoch doma i v zahraničí. Upriamuje pozornosť na schopnosť zakladania pomerne vysokej príjmovej úrovne a udržateľnej zamestnanosti, a súčasne konkurovať v globálnom meradle.⁹ S ohraničením pojmu konkurencieschopnosť sa spája mnoho problémov. Jednak tieto problémy súvisia s úrovňou vymedzenia konkurencieschopnosti a jednak prístupmi, pomocou ktorých sa môže hodnotiť. Koncept konkurencieschopnosti vyjadruje porovnanie stavu danej ekonomiky, oblasti, respektíve podniku vo svetovom hospodárstve.

Koncept podnikovej konkurencieschopnosti (enterprises)

Podnik ako trhový subjekt sa usiluje o úspech na trhu. Úspech závisí od podmienok tvorených predpokladmi, za ktorých podnik vstupuje alebo sa zamýšľa preniknúť na trh. Podstata podnikovej konkurencieschopnosti je založená na celkovom počte podnikov, ktoré spolu s podnikom tvoria časť trhu. Potom schopnosť podniku možno spozorovať v príležitostiach, trh spravovať sčasti alebo úplne. Vo všeobecnosti predstavuje využitie šance uplatniť sa metódou, ktorá vedie k tomu, aby bol podnik úspešný.¹⁰ Podľa S. Garelliho

⁸ PITRA, Zbyněk. *Zvyšování podnikatelské výkonnosti firmy*. Praha: Ekopress, 2001. s. 22. ISBN 80-86119-64-5.

⁹ EUROSTAT. *Glossary: Competitiveness*. [online]. Eurostat, 29.11.2012. [cit. 2020-05-27]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Competitiveness>

¹⁰ NEVIMA, Jan. *Konkurencieschopnost regionů Visegrádské čtyřky (teoretické a empirické přístupy k vymezení, měření a hodnocení)*. Praha: Professional Publishing, 2014. s. 15-17. ISBN 978-80-7431-144-4.

sa podnik stáva konkurencieschopným vtedy, keď dlhodobo prináša zisk, zamestnancom udeľuje zodpovedajúce náhrady a zabezpečuje viditeľnú návratnosť vkladných investícií svojim vlastníkom.¹¹

Ako príklad konceptu podnikovej konkurencieschopnosti uvádzame Index podnikovej konkurencieschopnosti (BCI), ktorý bol predstavený prvýkrát v Správe globálnej konkurencieschopnosti (GCR) v roku 2000 ako jeden z indexov, ktoré Svetové ekonomické fórum (WEF) používalo na analýzu a hodnotenie podnikateľskej konkurencieschopnosti.¹² No v GCR 2000, 2001-2002 sa označoval ako Index súčasnej konkurencieschopnosti (CCI), v GCR 2002-2003 bol nazvaný ako Index mikroekonomickej konkurencieschopnosti (MICI) a v GCR 2003-2004 bol premenovaný na BCI, pretože WEF chcelo zdôrazniť zacielenie na podniky a produktivitu. Konceptným rámcom a štatistickým prístupom bol porovnateľný s predošlými indexmi.¹³ BCI (i jeho predchodcovia) bol vytvorený profesorom Michaelom E. Porterom z Harvardskej univerzity a zaraďoval krajiny podľa ich mikroekonomickej konkurencieschopnosti. Orientácia na mikroekonómiu vychádzala z konštatovania, že zdravé makroekonomické politiky budujú potenciál ku skvalitneniu prosperity krajiny. Potom bohatstvo je budované podnikmi a efektivita, s akou sú riadené, vedie ku konkurencieschopnosti podnikov, priemyslu a národnej konkurencieschopnosti. Takto BCI vyzdvihuje mikroekonomické základy konkurencieschopnosti, tiež celú škálu faktorov príznačných pre podnik, ktoré sú nápomocné k vyššej produktivite a účinnosti. Z aspektu podmienok podnikateľského prostredia, operácií a stratégií podnikov zisťuje silné a slabé miesta konkurencieschopnosti. Taktiež sa zameriava na udržateľnú prosperitu, ktorá je meraná úrovňou hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa. V roku 2000, kedy sa prvýkrát použil predchodca BCI, WEF skúmalo 75 krajín, v GCR 2003-2004 to bolo 101 krajín. Rok 2006 predstavoval posledný rok použitia BCI a WEF v ňom skúmalo 121 krajín. Metodika indexu spočíva v kombinácii

¹¹ GARELLI, Stéphane. Competitiveness of Nations: The Fundamentals. In: *World Competitiveness Yearbook 2002*. Lausanne: IMD, 2002. s. 608. ISBN 978-2-970-01216-0.

¹² XAVIER, Sala-i-Martin. Executive Summary. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2003-2004*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 2. [cit. 2020-05-06]. Dostupné na: <https://www.almendron.com/blog/wp-content/images/2016/11/GLOBAL-COMPETITIVENESS-REPORT-2003-2004.pdf>

¹³ PORTER, Michael E. Building the Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Business Competitiveness Index. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2003-2004*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 30. [cit. 2020-05-06]. Dostupné na: https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/BCI_Chapter_adf284c6-3d8b-483e-9f29-a5242e9c5999.pdf

tvrdých údajov a prieskumu verejnej mienky zaslanému viac ako 11 000 podnikovým manažérom.¹⁴ Celkový BCI je odvodený od vyrátania dvoch subindexov:

1. **subindex**, ktorý hodnotí prepracovanosť podnikateľských operácií a stratégií,
2. **subindex**, hodnotiaci kvalitu podnikateľského prostredia krajiny.

Na výpočet subindexov je využitá spoločná analýza faktorov. Potom sa v subindexoch určí priemer na odhad uceleného BCI a následne sa prideluje poradie jednotlivým krajinám. Jednotlivé váhy sú určované koeficientami viacnásobnej regresie subindexov na HDP na obyvateľa.¹⁵

Koncept odvetvovej konkurencieschopnosti (industries)

Konkurencieschopnosť na úrovni odvetvia zabezpečuje jednotlivým oblastiam udržateľnosť a zlepšovanie postavenia v globálnom trhu. Možno ju chápať ako rozmer „spôsobilosti“ v perspektíve a výkonnosti. Nástrojom k úspechu odvetvovej konkurencieschopnosti je dostatočná produktivita a schopnosť vytvárať pridanú hodnotu. Pozostáva z dvoch základných dimenzií. Prvou je vertikálna, ktorá súvisí so „spôsobilosťou“ internej dynamiky odvetvia voči svetovému trhu, to predstavuje obchodné modely a stratégie na podnikovej úrovni. Druhou je horizontálna, vzťahujúca sa na „spôsobilosť“ podnikateľského prostredia, to predstavuje prostredie regulácie a rámcové predpoklady. Konkurencieschopnosť odvetvia pri vývoji efektívnych programov a politík vyžaduje porozumieť zložitým činiteľom, poháňajúcich konkurencieschopnosť krajín, sektorov alebo zoskupení.¹⁶

Ku príkladu uvádzame Index konkurencieschopnosti v cestovnom ruchu (TTCI), ktorý WEF uverejňuje raz za 2 roky v Správe o konkurencieschopnosti cestovného ruchu (TTCR). Publikuje sa od roku 2007 a najnovšie vydanie je z roku 2019, kde vyhodnocuje 140 krajín. TTCI meria komplex faktorov a politík, zabezpečujúc udržateľný rozvoj odvetvia cestovného ruchu, čím pomáha postupnému rastu a konkurenčnej schopnosti

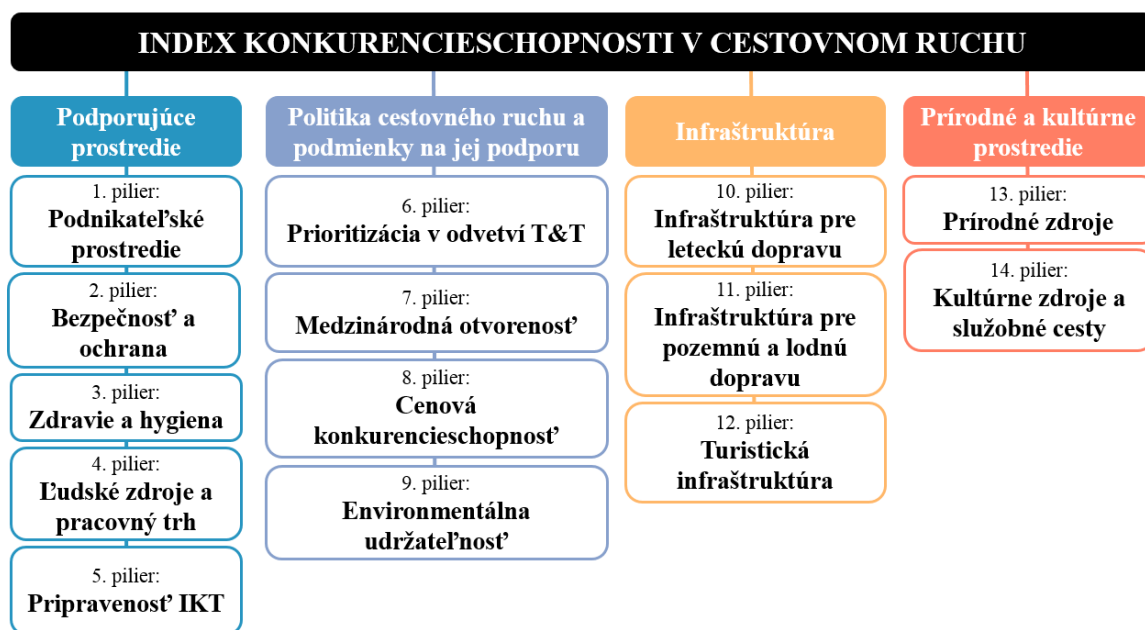
¹⁴ LOPEZ-CLAROS, AUGUSTO. Executive Summary. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2006–2007*. Geneva: WEF, 2006. s. xxiv. [cit. 2020-05-06]. ISBN-13: 978–1–4039–9636–7. Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2006-07.pdf

¹⁵ XAVIER, Sala-i-Martin. Executive Summary. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2003–2004*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 8. [cit. 2020-05-06]. ISBN 0-19-517360-0. Dostupné na: <https://www.almendron.com/blog/wp-content/images/2016/11/GLOBAL-COMPETITIVENESS-REPORT-2003-2004.pdf>

¹⁶ ECORYS. *Our approach to Industrial Competitiveness and Market Performance*. [online]. Ecorys, 2013. [cit. 2020-06-06]. Dostupné na: <https://www.sectorcompetitiveness.com/sector-competitiveness/>

krajiny. TTCR tvorí prostriedok strategickej konfrontácie pre vlády a podniky na rozmach tohto odvetvia. TICI je zostavovaný zo štatistických dát od medzinárodných organizácií, čo predstavuje dve tretiny a z dát prieskumu verejnej mienky zaslanému viac ako 16 000 vedúcim pracovníkom podnikov, čo predstavuje zvyšnú tretinu. Pri výpočte TICI sa využíva aritmetický priemer 4 subindexov, ktoré sa vyrátajú aritmetickým priemerom ich pilierov. Každý z pilierov je vyrátaný neváženým priemerom jednotlivých zložiek veličín. Následne sa krajinám priloží celkové skóre, pričom 1 je najhoršie a 7 najlepšie.

Obrázok č. 1 **Rámec indexu konkurencieschopnosti v cestovnom ruchu**

Prameň: podľa SCHWAB, Klaus – MENON, Anil – WOLFF, Christoph. Executive Summary. [online]. In: *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019 Travel and Tourism at a Tipping Point*. Geneva: WEF, 2019. s. ix. [cit. 2020-06-06]. ISBN-13: 978-2-940631-01-8. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2019.pdf

Obrázok č. 1 znázorňuje štruktúru TICI v roku 2019, ktorý sa skladá zo 14 pilierov zatriedených do 4 subindexov. Tieto piliere obsahujú 90 samostatných indikátorov. Subindex podporujúce prostredie pojednáva o všeobecných predpokladoch nutných pri riadení krajiny, pozostáva z 5 pilierov:

- 1. pilier: Podnikateľské prostredie** - zaznamenáva mieru uplatnenia politického prostredia privádzajúceho spoločnosti k podnikaniu,
- 2. pilier: Bezpečnosť a ochrana** - zohľadňujú nákladnosť trestnej činnosti, násilia i terorizmu a rozsah spoľahnutia na policajné služby pri ponúknutí ochrany,
- 3. pilier: Zdravie a hygiena** - merajú dostupnosť lekárov v prípade ochorenia turistov. Dôležitý je i prístup k pitnej vode a hygiene pre zdravie turistov,

4. **pilier: Ľudské zdroje a pracovný trh** - zachytávajú mieru rozvíjania schopností cez odbornú prípravu a vzdelávanie i adekvátne rozdelenie schopností skrz účinný pracovný trh,
5. **pilier: Pripravenosť informačných a komunikačných technológií (IKT)** - značí o existencii modernej tvrdej infraštruktúry (pokrytie mobilnou sieťou) a kapacity podnikov i jednotlivcov ponúkať a používať online služby.

Subindex politika cestovného ruchu a podmienky na jej podporu pojednáva o určitých politikách, či stratégiách, ktoré priamo pôsobia na odvetvie cestovného ruchu (T&T), pozostáva zo 4 pilierov:

6. **pilier: Prioritizácia v odvetví T&T** - rozmer, do akého vláda uprednostňuje odvetvie T&T,
7. **pilier: Medzinárodná otvorenosť** - obsahuje otvorenosť bilaterálnych dohôd o leteckých službách uzavretých vládou a rozsah platných regionálnych obchodných dohôd, v akých sa poskytujú turistické služby globálnej úrovne,
8. **pilier: Cenová konkurencieschopnosť** - zaznamenáva letiskové poplatky a dane z leteníek, náklady na ubytovanie v hoteli a ceny pohonných hmôt,
9. **pilier: Environmentálna udržateľnosť** - spočíva v prítomnosti uplatňovania environmentálnych nariadení merajúcich stav vody, lesné zdroje a morský život.

Subindex infraštruktúra popisuje kvalitu a dostupnosť infraštruktúry každej krajiny, zahŕňa 3 piliere:

10. **pilier: Infraštruktúra pre leteckú dopravu** - meria rozsah leteckej dopravy vďaka počtu sedadiel, odletov, letísk, či kvality infraštruktúry leteckej dopravy,
11. **pilier: Infraštruktúra pre pozemnú a lodnú dopravu** - vyžaduje kvalitnú a rozsiahlu cestnú, železničnú a prístavnú sieť dodržiujúc normy bezpečnosti,
12. **pilier: Turistická infraštruktúra** - sa vymeriava kvantitou hotelových izieb doplnených o rozsah poskytovaných služieb, ako bankomaty a požičovne áut.

Subindex prírodné a kultúrne zdroje popisuje zásadné motívy k vycestovaniu, ktoré zahŕňajú 2 piliere:

13. **pilier: Prírodné zdroje** - zohľadňujú percento chránených lokalít, kvalitu prírodného prostredia a bohatstvo fauny a flóry,

14. pilier: Kultúrne zdroje a služobné cesty - uvádzajú počet stretnutí medzinárodných združení za účelom zachytenia služobných ciest, počet veľkých štadiónov k zúčastneniu športových akcií a počet kultúrnych pamiatok.¹⁷

Koncept regionálnej konkurencieschopnosti (regions)

Na význam a rozsah regionálnej konkurencieschopnosti sa pozeráme z hľadiska kvantitatívneho a kvalitatívneho zloženia ekonomických subjektov, ktoré sú prítomné v oblasti posudzovaného regiónu. Tento fakt sa odzrkadlil vo veľa aspektoch k samotnému vnímaniu regiónu. Rovnako platí aj to, že nejestvuje jasná zhoda o úrovni štatistických územných jednotiek, ktorá by bola pre jej posúdenie najprimeranejšia.¹⁸ M. Víturka opisuje konkurencieschopnosť regiónu z dlhodobého časového horizontu. Hovorí, že podstatným zámerom je systémovo vyhodnotiť konkurenčný potenciál určitého regiónu, ktorý je posudzovaný podľa využitia ľudských zdrojov, kvality podnikateľského prostredia a potenciálu inovácií.¹⁹

K pochopeniu takéhoto konceptu uvádzame príklad Indexu regionálnej konkurencieschopnosti (RCI) publikovaný EÚ od roku 2010. Najaktuálnejším 4. vydaním je rok 2019, kde RCI sleduje výkonnosť 268 regiónov v nomenklatúre územných jednotiek pre štatistické účely (úroveň 2) (NUTS-2) v EÚ28.²⁰ Regióny NUTS-2 disponujú spravidla 800 tisícami - 3 milióny obyvateľov.²¹ RCI meria 11 dimenzií konkurencieschopnosti, pridržiavajúc sa koncepcií rozhodujúcich pre produktivnosť a postupný rast v dlhodobom horizonte. Úroveň nižšia ako národná v RCI zabezpečuje hodnotenie nerovností a priebežnú kontrolu výkonnosti v čase na úrovni priestorového členenia. Na index možno hľadiť ako na prostriedok prospeievajúci k navrhovaniu vhodných politík a ich kontroly efektivity. RCI sa spravuje metodikou výpočtu Indexu globálnej konkurencieschopnosti (GCI) 2017-2018

¹⁷ SCHWAB, Klaus – MENON, Anil – WOLFF, Christoph. Executive Summary. [online]. In: *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019 Travel and Tourism at a Tipping Point*. Geneva: WEF, 2019. s. ix-86. [cit. 2020-06-06]. ISBN-13: 978-2-940631-01-8. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2019.pdf

¹⁸ NEVIMA, Jan. Konkurencieschopnosť regiónů Visegrádske čtyřky (teoretické a empirické přístupy k vymezení, měření a hodnocení). Praha: Professional Publishing, 2014. s. 21. ISBN 978-80-7431-144-4.

¹⁹ VITURKA, Milan. Konkurencieschopnosť regiónů a možnosti jejího hodnocení. In: *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace*. Praha: VŠE, 2007, roč. 55, č. 5, s. 653. ISSN 0032-3233.

²⁰ ANNONI, Paola – DIJKSTRA, Lewis. *The EU Regional Competitiveness Index 2019*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. s. 3. [cit. 2020-06-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/2019_03_rci2019.pdf

²¹ DESTATIS. *NUTS-Klassifikation: Die Einteilung der Europäischen Union in EU-Regionen*. [online]. Berlin: Destatis, 2020. [cit. 2020-06-08]. Dostupné na: https://www.destatis.de/Europa/DE/Methoden-Metadaten/Klassifikationen/UebersichtKlassifikationen_NUTS.html?nn=217788

od WEF. Výpočet RCI závisí od váhového systému, ktorý prihliada na vývojové fázy znázornené v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1 Schéma váh využitých pre 3 subindexy RCI pre každú vývojovú fázu

Fáza vývoja	Základná subindexová váha	Efektívna subindexová váha	Inovačná subindexová váha
Fáza 1: HDP index < 50	35%	50%	15%
Fáza 2: HDP index (50-75)	31,25%	50%	18,75%
Fáza 3: HDP index (75-90)	27,5%	50%	22,5%
Fáza 4: HDP index (90-100)	23,75%	50%	26,25%
Fáza 5: HDP index $\geq$ 110	20%	50%	30%

Prameň: podľa ANNONI, Paola – DIJKSTRA, Lewis. *The EU Regional Competitiveness Index 2019*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. s. 19. [cit. 2020-06-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/2019_03_rci2019.pdf

Regióny EÚ sa rozdeľujú do 5 fáz vývoja, ktoré sú založené na ich priemernom HDP na obyvateľa v období 2015-2017 v štandarde kúpnej sily. Potom štandard kúpnej sily je stvárnenny ako index s priemerom EÚ28 určeného na 100 a vážením subindexov pre rozličné vývojové fázy.

Obrázok č. 2 Rámec Indexu regionálnej konkurencieschopnosti

Prameň: podľa ANNONI, Paola – DIJKSTRA, Lewis. *EU Regional Competitiveness Index*. [online]. In: *JRC Scientific and Policy Reports*. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2013. s. v. [cit. 2020-06-08]. ISBN 978-92-79-32370-6. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6threport/rci2013report_final.pdf

Na obrázku č. 2 je vyobrazený rámec RCI v roku 2019 pozostávajúci zo 74 ukazovateľov zhromaždených do 11 pilierov. Jednotlivé piliere sú roztriedené do 3

subindexov. *Základný subindex* zahŕňa piliere, ako inštitúcie, makroekonomická stabilita, infraštruktúra, zdravie a základné vzdelávanie. Tento subindex znamená hlavný hnací motor pre komplex činiteľov zabezpečujúcich regionálnu konkurencieschopnosť. Činitele týkajúce sa kvalifikovanejšej pracovnej sily a účinnejšieho pracovného trhu prichádzajú s rozmachom regionálnej konkurencieschopnosti a sú začlenené do *efektívneho subindexu* skladajúceho sa z pilierov: vyššie vzdelanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie, efektívnosť pracovného trhu a veľkosť trhu. *Inovačný subindex* je súčasťou hnacích síl v najvyspelejšom stupni hospodárskeho rozvoja a pozostáva z pilierov: technologická pripravenosť, zložitost' obchodovania a inovácie. Analýza 3 subindexov a 11 pilierov umožňuje vyzdvihnúť silné a slabé miesta každého regiónu a porovnať ich s európskym priemerom alebo s rovesníkmi.²²

Koncept národnej konkurencieschopnosti (countries)

V súčasnej ekonómii sa konkurencieschopnosť krajiny radí k relatívne novým oblastiam, pretože jestvujú rôzne prístupy k jej vymedzeniu. Môže byť vysvetlená ako schopnosť štátu uplatniť sa na trhoch v zahraničí zásluhou hodnotového alebo iného činiteľa. Taktiež ako ekonomika, ktorá vie docieľiť klesajúcu mieru nezamestnanosti, rastúcu výšku reálnych príjmov, či zabezpečiť perspektívne zachovanie rastu. Tieto rozdielne vymedzenia pojmu vymedzujú 2 prístupy k chápaniu konkurencieschopnosti krajiny. Prvý prístup charakterizuje základ vonkajšej konkurencieschopnosti. Kým druhý odzrkadľuje podrobnejšie chápanú celkovú konkurencieschopnosť. No treba podotknúť, že ani jeden z prístupov celkom nezastrešuje sieť definícií, s ktorou sa stýkame v súčasnosti.²³ Najnovšie dochádza k zmene v ohraničení konkurencieschopnosti národného hospodárstva a teda nespomína sa v súvislosti s exportnou výkonnosťou, ale hovorí o celkovom chápaní makroekonomickej konkurencieschopnosti, kde je kladený dôraz na rast životnej úrovne populácie.²⁴ Dnešné poňatie konceptu národnej konkurencieschopnosti je založené na

²² ANNONI, Paola – DIJKSTRA, Lewis. *The EU Regional Competitiveness Index 2019*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. s. 17-19. [cit. 2020-06-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/2019_03_rci2019.pdf

²³ ČEKMEOVÁ, Petra. Konkurencieschopnosť ako cieľ hospodárskej politiky. In: *Politická ekonomie*. Praha: VŠE, 2016, roč. 64, č. 3, s. 338. ISSN 0032-3233.

²⁴ BALCAROVÁ, Pavlína. – BENEŠ, Michal. Metodologie měření a hodnocení makroekonomické konkurencieschopnosti. [online]. In: *Working Paper 9/2006*. Brno: Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006. s. 5. [cit. 2019-09-10]. ISSN 181-4496. Dostupné na: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-09.pdf>

ekonomickej úrovni štátu, ktorú ovplyvňuje hodnotový systém, politická a ekonomická stabilita alebo vzdelávanie.²⁵

Príkladom konkurencieschopnosti na úrovni krajín z dielne WEF je GCI, ktorý bol prvý raz spomenutý v GCR 2004-2005 spolu s BCI. Na hodnotenie konkurencieschopnosti krajín WEF v období 2000-2004 používalo Index konkurencieschopnosti rastu, ktorý bol vyvinutý J. Sachsom a J. McArthurom. No keďže sa globálne prostredie neustále mení a WEF chce udržať krok, vyžaduje sa prispôsobenie metodológie. Za účelom obsiahnutia činiteľov zväčšujúcich produktivitu do širšieho rozmeru konkurencieschopnosti vytvoril X. Sala-i-Martin, popredný odborník v oblasti rastu a hospodárskeho rozvoja, GCI zahrňujúci makroekonomické i mikroekonomické faktory konkurencieschopnosti.²⁶ V roku 2008 WEF a profesor Porter spustili ďalší rozmach GCR s úmyslom zdokonaľiť metodológiu a kvalitu prieskumu verejnej mienky. Potom zámer nového GCI leží na vytvorení zhodného, plne integrovaného indexu, ktorý zastúpi BCI a index konkurencieschopnosti rastu. Nový GCI sa zacieli na relevantné činitele produktivity, ktoré národné hospodárstvo bude udržiavať, čo predstavuje rozhodujúci hnací motor prosperity krajiny.²⁷ Pri prvom použití GCI v roku 2004, WEF robilo výskum so 104 krajinami. Ako plynul čas, množstvo krajín sa zvyšovalo až do záverečného roku 2017 (GCR 2017-2018), v akom zachytával 137 krajín.

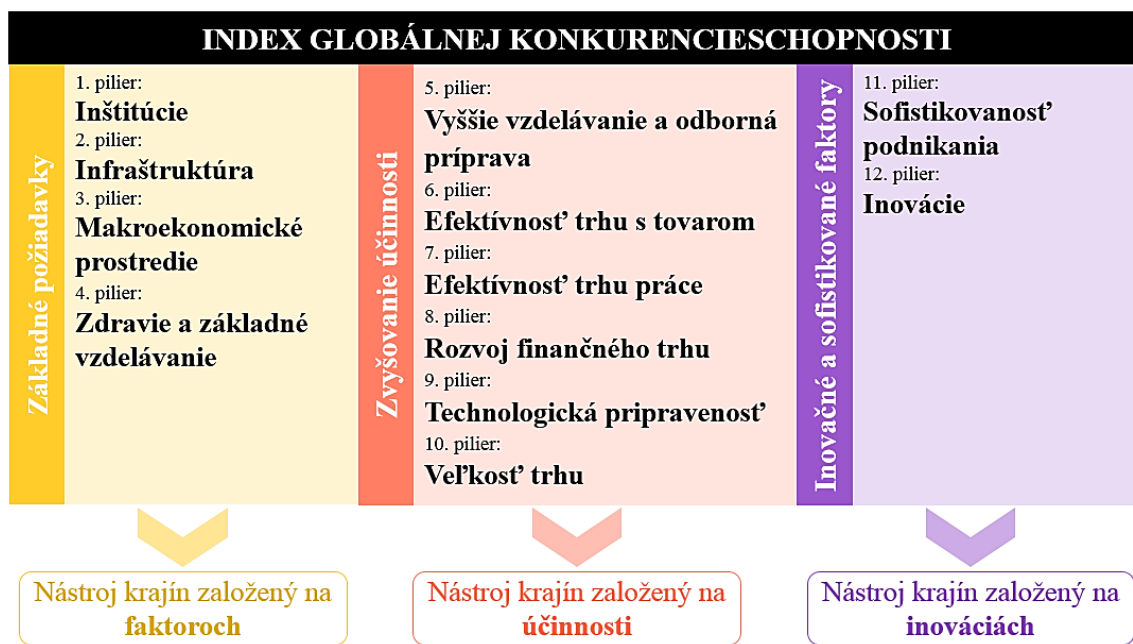
Index zahŕňa štatistické dáta od medzinárodne uznávaných organizácií a dáta z odoslaného prieskumu verejnej mienky viac ako 14 000 výkonným pracovníkom. GCI aplikovalo na hodnotené krajiny 114 ukazovateľov. Ukazovatele sa sústreďujú do 12 pilierov (obrázok č. 3): inštitúcie, infraštruktúra, makroekonomické prostredie, zdravie a základné vzdelávanie, vyššie vzdelávanie a odborná príprava, efektívnosť trhu s tovarom, efektívnosť trhu práce, rozvoj finančného trhu, technologická pripravenosť, veľkosť trhu, sofistikovanosť podnikania a inovácie.

²⁵ BEDNÁROVÁ, Ľudmila. Analýza konkurencieschopnosti Slovenskej republiky v súvislosti so Stratégiou Európa 2020. [online]. In: *Journal of Global Science*. Prešov: Prešovská univerzita, 2017, roč. 2, č. 2, s. 2. [cit. 2019-09-10]. ISSN 2453-756X. Dostupné na: http://jogsc.com/pdf/2017/2/analyza_konkurencieschopnosti.pdf

²⁶ LOPEZ-CLAROS, Augusto. Executive Summary. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2006-2007*. Geneva: WEF, 2006. s. xiv [cit. 2020-05-06]. ISBN 978-1-4039-9636-7. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2006-07.pdf

²⁷ PORTER, Michael E. et al. Moving to a New Global Competitiveness Index. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2008-2009*. Geneva: WEF, 2008. s. 43 [cit. 2020-05-06]. ISBN-13: 978-92-95044-11-1. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2008-09.pdf

Obrázok č. 3 **Rámec Indexu globálnej konkurencieschopnosti**

Prameň: podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2017–2018*. [online]. Geneva: WEF, 2017. s. 12. [cit. 2020-05-06]. ISBN-13: 978-1-944835-11-8. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

Spomenuté piliere sa členia na 3 subindexy ako základné požiadavky, zvyšovanie účinnosti, a tiež inovačné a sofistikované faktory. Výpočet celistvého indexu závisí od rozdielnych váh subindexov, ktoré sú podmienené vývojovému stupňu každej krajiny podľa HDP na obyvateľa a podielu vývozu surovín. Index meria ukazovatele na stupnici 1-7 a agreguje skóre k dosiahnutiu finálneho uceleného skóre GCI.²⁸

Koncept supranacionálnej konkurencieschopnosti (supranational economies like the European Union)

Pri koncepte supranacionálnej konkurencieschopnosti na úrovni EÚ budeme vychádzať z Lisabonskej stratégie založenej začiatkom roka 2000, kedy bol pre EÚ určený nový ambiciózný cieľ: zriadiť najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu vedomostne usmernenú ekonomiku, spôsobilú trvalo udržateľného rastu s majoritným rozsahom pracovných miest a majoritnou sociálnou súdržnosťou. V roku 2001 na zasadnutí v Göteborgu nastalo doplnenie Lisabonského procesu o ďalší cieľ orientovaný na stratégiu udržateľného rozvoja. Stratégia udržateľného rozvoja EÚ sa venuje rovnosti generácií,

²⁸ SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2017–2018*. [online]. Geneva: WEF, 2017. s. xi-18, 333. [cit. 2020-05-06]. ISBN-13: 978-1-944835-11-8. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

kvalite života a akceptuje úlohu hospodárskeho rozkvetu na udržateľnejšiu spoločnosť. Upriamenie sa na aktivity a opatrenia orientované na zvyšovanie konkurenčnej schopnosti, hospodárskeho rastu a tvorby kvalitnejších pracovných miest predstavuje Lisabonská stratégia. Obe stratégie sa navzájom dopĺňajú a ich zámerom je podpora zmien umožňujúcich členským štátom vyrovnať sa s globálnymi výzvami tým, že si utvoria zhodné podmienky, kde inovácia, dynamika a kreatívne podnikanie môžu prospieť pri zaistení sociálnej rovnosti a zdravého životného prostredia. V tomto kontexte stratégia udržateľného rozvoja EÚ potvrdzuje, že investovanie do technologickej inovácie, sociálneho, environmentálneho a ľudského kapitálu spĺňajú požiadavku perspektívnej konkurenčnej schopnosti a ekonomickej prosperity, ochrany životného prostredia, sociálnej súdržnosti a kvalitnejších pracovných miest.²⁹

Ako príklad supranacionálnej konkurencieschopnosti udávame Index ekologických inovácií, ktorý spolu s hodnotiacou tabuľkou ekologických inovácií (Eko-IS) predstavujú nástroje na hodnotenie a objasňujú výkonnosť ekologických inovácií v EÚ28. Stredisko pre ekologické inovácie (EIO) vypracovalo Eko-IS na základe iniciatívy financovanej EÚ. Publikácia sa uverejňuje od roku 2010 a v súčasnosti je najnovšia z roku 2018. Index ekologických inovácií poukazuje na dosiahnutie rozličných dimenzií ekologických inovácií pre EÚ28 v konfrontácii s európskym priemerom a značí o ich silných a slabých stanoviskách. Eko-IS spolu s Indexom ekologických inovácií prispievajú svojimi zisteniami k rôznym aspektom merania inovatívnosti štátov EÚ. Účel indexu spočíva v posúdení rôznych hľadísk ekologických inovácií, na ktoré sa v roku 2018 využilo 16 ukazovateľov začlenených do 5 tematických oblastí tvoriacich subindexy:

- 1. subindex: ekologické inovačné vstupy** - zahrňuje investície zacielené na spustenie ekologických inovačných aktivít.

Ukazovatele: vlády a rozpočtové prostriedky a výdavky na výskum a vývoj (R&D) v oblasti životného prostredia a energetiky (% HDP); celkový počet zamestnancov v oblasti R&D a výskumných pracovníkov (% z celkovej zamestnanosti) a celková hodnota investícií do ekologickej začiatkovej fázy (USD / obyvateľa)

²⁹ CVTI SR. *Lisabonská stratégia a Slovensko*. [online]. Bratislava: CIP VVI, 2014. [cit. 2020-06-15]. Dostupné na: <https://www.vedatechnika.sk/SK/VedaATechnikaVSR/Stranky/LisabonskastrategiaaSlovensko.aspx>

- 2. subindex: ekologické inovačné činnosti** - zahŕňa ukazovatele na kontrolovanie miery činností v oblasti ekologických inovácií realizovaných podnikmi.

Ukazovatele: spoločnosti oznamujúce, že urobili inovačné činnosti zacielené na zníženie materiálového vstupu na jednotku výstupu (% z celkového počtu firiem); podniky oznamujúce, že uplatnili inovačné činnosti zacielené na zníženie energetického vstupu na jednotku produkcie (% z celkového počtu firiem) a organizácie registrované podľa ISO 14001 (na milión obyvateľov)

- 3. subindex: ekologické inovácie výstupov** - opisuje výsledky aktivít ekologických inovácií. Ukazovatele sa využijú na kontrolu rozsahu, do akého sa výstupy znalostí obsiahnutých výskumnými pracovníkmi a podnikmi vzťahujú na ekologické inovácie.

Ukazovatele: patenty týkajúce sa ekologických inovácií (na milión obyvateľov); akademické publikácie súvisiace s ekologickými inováciami (na milión obyvateľov) a mediálne pokrytie viazané na ekologické inovácie (podľa počtu elektronických médií)

- 4. subindex: sociálno-ekonomické výsledky** - zachytáva širšie efekty ekologických inovačných činností na podnik a hospodárstvo. Napríklad zmeny v zamestnanosti, obrate alebo exporte platiace s celkovo chápanými ekologickými inováciami.

Ukazovatele: export produktov z ekopriemyslu (% celkového vývozu); zamestnanosť v ekopriemysle a obežnej ekonomike (% celkovej zamestnanosti vo všetkých podnikoch) a príjmy v ekopriemysle a obežnej ekonomike (% z celkových príjmov všetkých podnikov)

- 5. subindex: efektívne využívanie zdrojov** – má súvis s rozsiahlymi efektami ekologických inovácií na zvýšenie produktivity zdrojov. Ekologické inovácie vplývajú na účinnosť využitia zdrojov tým, že zvyšujú generovanú hospodársku hodnotu alebo znižujú tlak na prírodné prostredie.

Ukazovatele: materiálna produktivita (HDP/domáca spotreba materiálu); produktivita vody (HDP/vodová stopa); energetická produktivita (HDP/hrubá domáca spotreba energie) a intenzita emisií skleníkových plynov (CO₂e/HDP)³⁰

³⁰ EU. The Eco-Innovation Scoreboard and the Eco-Innovation Index. [online]. EU, 2020. [cit. 2020-05-09]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/environment/ecoap/indicators/index_en

Pri kalkulácii európskeho priemeru sa jednotlivé ukazovatele vážia na základe podielu obyvateľstva. Európsky priemer ukazovateľa znamená vážený priemer dát štátov EÚ28. Výpočet celistvého skóre Indexu ekologických inovácií sa vyráta na báze neváženého priemeru zo 16 ukazovateľov. Skóre podindexu v každej z 5 tematických oblastí sa vyráta tiež neváženým priemerom základných ukazovateľov. Pre lepšiu zrozumiteľnosť sa zložitý index upravil na referenčnú hodnotu, pričom európsky priemer je 100. Štáty majúce vyššie skóre ako priemer EÚ, tak nadobúdajú vyššie hodnotenie a štáty s nižším skóre dosahujú nižšie hodnotenie.³¹

Šrédl zmienil konkurencieschopnosť, ktorá je založená na priaznivom použití kapitálových a ľudských zdrojov. To značí, že väčšia časť odlišností v konkurenčnej schopnosti krajín pochádza zo samotných podnikov. Medzinárodné porovnania dokazujú, že odlišnosti v produktivite sú z 85% zavinené internou situáciou podnikov. Potom nástrojom k dosiahnutiu úspechu sú skôr inovácie, zoskupenie, motivácia a riadenie zamestnancov, ako najnovšie technológie.³²

Správa o vedeckej, výskumnej a inovačnej výkonnosti EÚ (SRIP) analyzuje, ako prosperuje Európa v globálnom kontexte v oblasti vedy, techniky a inovácií. Aktuálna správa z roku 2020 predkladá, ako sa musí politika ohľadne výskumu a vývoja (R&I) prispôbiť, aby sa stala viac transformatívnou, napĺňala širšiu koncepciu udržateľnosti a súčasne zvyšovala konkurencieschopnosť EÚ. Jej zameranie súvisí s/so:

- potrebou R&I na podporu udržateľného a inkluzívneho rastu krajín regiónov, podnikov a súčasne na podporu konkurencieschopnosti,
- zabezpečením náležitých zručností, aby boli Európania pripravení na novú technologickú revolúciu, a významnej úlohy politiky v oblasti R&I pri udržateľnom zvýšení produktivity podnikov vedúcich k tvorbe pracovných miest,
- dosahovaním SDGs pri R&I a ich začlenením do európskych politík a iniciatív prispievajúc k nestrannej, klimaticky neutrálnej a digitálnej Európe.

³¹ SPAINI, Carolina – MARKIANIDOU, Paresa – DORANOVA, Asel. EU Eco-Innovation Index: 2018 version. Technical note. [online]. EIO, 2018. s. 4. [cit. 2020-05-09]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/environment/ecoap/sites/ecoap_stayconnected/files/ecoi_index_eu_2018_technical_note.pdf

³² ŠRÉDL, K. 2001. Vyjadřování podnikové konkurenceschopnosti pomocí souhrnné analýzy trhu a jeho efektivnosti. In: *Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní 2001*, Nitra : SPU, 2001. s. 487. ISBN 80-7137-867-4

Ďalej obsahuje 11 politických odporúčaní, ktoré sú začlenené do 3 pilierov, účelom ktorých je podpora prosperity, občanov a planéty: R&I pre hospodárske a spoločenské dopady, pre globálne vodcovstvo i bezpečný a nestranný priestor pre ľudstvo. Jej metodika spája dôkladnú makroekonomickú analýzu postavenú na indikátoroch a hĺbkový analytický výskum relevantných politických oblastí. Prvé vydanie SRIP sa publikovalo v roku 2016 a odvtedy sa uverejňuje každé 2 roky.³³

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) berie do pozornosti pri určovaní a meraní konkurencieschopnosti 2 úrovne – spoločnosť a krajinu, ktoré majú rôzne ciele. Hlavným cieľom krajiny je udržiavanie a zlepšovanie životnej úrovne obyvateľstva s dôrazom na produktivnosť. Pre spoločnosť je zámerom úspešného riešenia zahraničných konkurentov ziskovosť a zväčšovanie jej trhových podielov. Takisto pre krajinu predstavuje prioritu problém zamestnanosti, ale pre spoločnosť nemusí byť potrebným cieľom. Tak prichádzame k vysvetleniu konkurencieschopnosti ako meradla predností a slabín určitej ekonomiky pri predaji produktov na trhoch v zahraničí.³⁴ To znamená, že do akej úrovne môže krajina pri dodržaní slobodných a spravodlivých trhových podmienok, produkovať tovary a služby na medzinárodných trhoch a súčasne udržať a rozširovať skutočné príjmy svojich obyvateľov v dlhšom časovom období.³⁵

EÚ vydávala každý rok pracovný dokument o konkurencieschopnosti, ktorý niesol názov Správa o európskej konkurencieschopnosti (ECR). Pod slovom konkurencieschopnosť chápala dosiahnutie trvalého rastu životnej úrovne krajiny alebo regiónu a docielenie najmenej miery nedobrovoľnej nezamestnanosti. Tento dokument poskytoval analýzu a zhodnotenie konkurencieschopnosti krajín EÚ a tiež sa zameriaval na výskum produktivity ako ukazovateľa konkurencieschopnosti v dlhšom časovom období.³⁶ Táto správa bola orientovaná na relevantné rastové faktory pre podniky v EÚ. K faktorom

³³ European Union. *Science, Research and Innovation Performance of the EU 2020: A fair, green and digital Europe*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2020. [cit. 2020-06-20]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/research/srip/interactive/#chapters>

³⁴ HATZICHRONOGLOU, Thomas. Globalization and Competitiveness: Relevant Indicators. [online]. In: *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*. Paris: OECD, 01. 01. 1996, č. 5, s. 3. [cit. 2019-22-10]. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/885511061376.pdf?expires=1573902714&id=id&accname=guest&checksum=3697C8A38FC03D3384A7E8540E056D38>

³⁵ IMD. *Defining International Competitiveness*. [online]. IMD, 2019. [cit. 2019-22-10]. Dostupné na internete: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-reflections/international-competitiveness/>

³⁶ EUROPEAN UNION. *European Competitiveness Report 2010*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2010. s. 9-19. ISBN 978-9279-17620-3. Dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cedadcfd-2eda-47d4-a04c-739acc2b70b2>

patrili: dostupnosť rôznych foriem financovania, internacionalizácia malých a stredných podnikov a účinnosť verejnej správy ako súčasť inštitucionálneho usporiadania. ECR taktiež skúmala ako sa inovácia vyvíja počas hospodárskeho cyklu a ako vplýva inovácia na rast podnikov. A v poslednom rade sa zaoberala nákladmi na energiu a energetickou účinnosťou v náročných odvetviach. Využívala empirický výskum pri analyzovaní konkurencieschopnosti hospodárstva EÚ ako celku a konkrétnych odvetví. Zhodnotila tiež účinok štrukturálnych reforiem na konkurenčnú schopnosť EÚ a potrebu ďalších reforiem.³⁷

1.1.1 Konkurencieschopnosť podľa Portera

Tradične bola medzinárodná konkurencieschopnosť krajiny objasnená A. Smithom, ako otcom ekonómie. Obchod chápal ako hru s kladným súčtom, na základe ktorého sa každý obchodný partner mohol dopracovať k úžitku, ak sa krajiny zamerajú na medzinárodnú výrobu tovarov, kde dosahujú absolútne výhody. V tejto súvislosti zdôraznil slobodný obchod a vyjadril teóriu absolútnych výhod.³⁸ Princíp rozdelenia práce medzi krajiny viedol k špecializácii, vyššej účinnosti a vyššej agregovanej výrobe tovarov.³⁹ Smith v praxi videl rozličné bariéry, ktoré prekážali slobodnému toku medzinárodného obchodu. Zásada absolútnych výhod sa týkala tvrdenia, že krajina produkuje také tovary, pri výrobe ktorých dosahuje najnižšie náklady. Potom tieto tovary exportuje do iných krajín, z ktorých dovezie výrobky, ktoré dokážu krajiny produkovať lacnejšie.⁴⁰

Profesor Harvardskej ekonomickej školy v USA, M. E. Porter, zlučuje konkurencieschopnosť s produktivitou, ktorá je fundamentálnym zdrojom pre dlhodobú prosperitu. Krajina s produktivitou dokáže používať svoje kapitálové, ľudské a prírodné zdroje. Základom porozumenia konkurencieschopnosti sú zdroje prosperity krajiny. Životná úroveň krajiny vyjadruje produktivitu určitej ekonomiky a meria sa hodnotou vyprodukovaných tovarov a služieb na jednotku jej zdrojov. Produktivita vychádza z 2 rovín. Prvou je hodnota tovarov a služieb určitej krajiny, ktorá sa stanovuje na základe cien jednotlivých trhov. Druhou je efektívnosť, s akou sa tovary a služby produkujú. Produktivita

³⁷ EUROPEAN COMMISSION. *European competitiveness report*. [online]. Brussels: European Commission, 2014. [cit. 2020-06-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/growth/content/european-competitiveness-report_sk

³⁸ CHO, Dong-Sung. - MOON, Hwuy-Chang. *From Adam Smith To Michael Porter: Evolution Of Competitiveness Theory*. Singapore: World Scientific, 2000. s. 4-5. ISBN 981-02-4662-5.

³⁹ ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. *Free trade*. [online]. Encyclopaedia Britannica, 2020. [cit. 2020-06-28]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/topic/work-economics>

⁴⁰ SMITH, Adam. *The Wealth of Nations: An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. Hampshire: Harriman House Limited, 2010. s. 293-294. ISBN 13: 978-1905641-26-0.

sa tiež opiera o schopnosť ekonomiky na mobilizáciu svojich prístupných ľudských zdrojov. Reálna konkurencieschopnosť je tak hodnotená prostredníctvom produktivity. Produktivita zabezpečuje krajine podporu zvyšovania miezd, silnej meny, výnosov z kapitálu – vysoká životná úroveň. Skôr záleží na charaktere a produktivite komerčných činností realizovaných v určitej krajine, ako na množstve vývozov alebo povahe vlastníctva spoločností. Pre konkurencieschopnosť sú veľmi významné výlučne lokálne priemyselné oblasti, pretože ich produktivita nielenže stanovuje odmeny za prácu, ale aj vplýva na podnikové náklady a životné náklady v určitej krajine.⁴¹

Väčšina diskusií o konkurencieschopnosti a hospodárskom rozvoji sa ustavične koncentruje na makroekonomické, politické, právne a sociálne oblasti, ktoré tvoria podstatu úspešnej ekonomiky. Zdravá menová a fiškálna politika, spoľahlivý a účinný právny systém, stabilný komplex demokratických inštitúcií a napredovanie v sociálnych podmienkach značne pomáhajú k zdravému hospodárstvu. Dané podmienky nie sú podľa M. E. Portera vyhovujúce. Ponúkajú možnosť na vznik bohatstva, ale samy o sebe ho nezakladajú. Bohatstvo sa buduje na mikroekonomickej úrovni hospodárstva. Základ leží v sofistikovaných spoločnostiach a v kvalite mikroekonomického podnikateľského prostredia kde súperia zahraničné spoločnosti. Ak sa tieto mikroekonomické príležitosti zdokonalia, tak politické, makroekonomické, právne a sociálne okolnosti prinesú úspech.⁴²

Determinanty konkurencieschopnosti podľa Portera

M. E. Porter vyzdvihuje skutočnosť, že porozumením pojmu konkurencieschopnosť možno dosiahnuť reálnu a udržateľnú konkurenčnú výhodu a efektívny spôsob ako ju zanalyzovať. Toto porozumenie je rozhodujúce pre tvorbu ekonomického prostredia, ktoré napomáha k prosperite, účinnosti a inováciám. M. E. Porter pri vymedzení hybných síl konkurencieschopnosti narába s produktivitou, mikroekonomickým základom a otázkou „Ako?“. Takže konkurencieschopnosť je stanovená produktivitou, prostredníctvom ktorej krajina požíva svoje finančné, ľudské a prírodné zdroje na zakladanie hodnôt. Produktivita

⁴¹ PORTER, Michael E. *What is competitiveness?* [online]. IESE, 2005. [cit. 2019-25-10]. Dostupné na: <https://insight.iese.edu/doc.aspx?id=00438&ar=7&idioma=2>

⁴² PORTER, Michael E. Building the Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Business Competitiveness Index. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2003-2004*. Oxford University Press, 2004. s. 29. [cit. 2019-25-10]. Dostupné na: https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/BCI_Chapter_adf284c6-3d8b-483e-9f29-a5242e9c5999.pdf

je podmienená zlepšením mikroekonomickej schopnosti krajiny. A o prosperite nerozhoduje iba miesto, v ktorom krajina konkuruje, ale otázkou je ako produktívne konkuruje.⁴³

Obrázok č. 4 **Determinanty konkurencieschopnosti podľa Portera**

Prameň: podľa PORTER, Michael E. *Drivers of Competitiveness*. [online]. HBS, 2019. [cit. 2019-11-01]. Dostupné na: <https://www.isc.hbs.edu/competitiveness-economic-development/frameworks-and-key-concepts/Pages/drivers-of-competitiveness.aspx>

Obrázok č. 4 zobrazuje Porterov integrovaný rámec, ktorý zahŕňa celý rad faktorov. Tie možno rozdeliť do 2 hlavných úrovní a to mikroekonomickej a makroekonomickej. Na úrovni mikroekonomickej konkurencieschopnosti sú tri vzájomne prepojené faktory. Kvalita podnikateľského prostredia, v ktorom domáce i zahraničné spoločnosti pôsobia. Produktivita spoločností je spätá s vonkajším prostredím, v ktorom pôsobia. Produktívnejšie podnikové stratégie a prevádzkové postupy si vyžadujú kvalifikovanejších ľudí, lepšie informácie, účinnejšie vládne procesy, lepšiu infraštruktúru, lepších dodávateľov, pokročilejšie výskumné inštitúcie, a iné. Stav rozvoja klastrov, ktoré poskytujú výhody vďaka blízkosti prepojených spoločností a inštitúcií. Klastre predstavujú geografické aglomerácie spoločností, dodávateľov, poskytovateľov služieb a pridružené inštitúcie v konkrétnej oblasti, ktoré sú spojené s externalitami a doplnkami rôznych typov. Klastre zabezpečujú produktivitu a budovanie nových spoločností. Posledným je prepracovanosť, s ktorou domáce alebo zahraničné dcérske spoločnosti pôsobiace v krajine súťažia. Krajina nie je konkurencieschopná, pokiaľ spoločnosti tam pôsobiace, sú konkurencieschopné. Produktivita spoločností závisí od náročnosti, s ktorou spoločnosti súťažia. Stúpa, ak spoločnosť zlepšuje prevádzkovú efektívnosť svojich činností a približuje sa k najlepším

⁴³ PORTER, Michael E. *Drivers of Competitiveness*. [online]. HBS, 2019. [cit. 2019-11-01]. Dostupné na: <https://www.isc.hbs.edu/competitiveness-economic-development/frameworks-and-key-concepts/Pages/drivers-of-competitiveness.aspx>

globálnym postupom. Tiež sa zvyšuje tým, že spoločnosti môžu vykonávať stratégie, ktoré zahŕňajú diferencované umiestňovanie a inovatívne produkty a služby.⁴⁴ Na úrovni makroekonomickej konkurencieschopnosti sú dva vzájomne prepojené faktory. Pre ľudský rozvoj je potrebnosťou zaistenie základného vzdelania a zdravia. Relevantným sú i pravidlá zákona, ktoré obsahujú vlastnícke práva, súkromná bezpečnosť a riadny proces. Politické inštitúcie majú zodpovednosť za stále a účinné politické a vládne organizácie a konania. Fiškálna politika prikladá dôležitosť k tomu, aby sa v priebehu daného obdobia vyrovnali verejné výdavky s výnosmi. Pri menovej politike snažiť sa alebo udržiavať nízku úroveň inflácie. Tu treba spomenúť i hospodársku stabilizáciu, ktorá sa dosiahne predchádzaním štrukturálnym nerovnováham a cyklickému prehrievaniu ekonomiky. Bohatstvo vrátane geografického umiestnenia, prírodných zdrojov, obyvateľstva a rozlohy sú základom prosperity, ale reálna prosperita je založená na produktivite pri aplikovaní bohatstva.⁴⁵

Porterov diamantový model

Harvardský profesor vymedzil obsah konkurencieschopnosti ako schopnosť krajiny zachovať pôvodný stav alebo pomerne zlepšiť produktivitu kapitálu a práce voči ostatným krajinám.⁴⁶ Národné prostredie je vytvárané spoločnosťami, ktoré sa v ňom zakladajú a učia ako súťažiť. Diamantový model (obrázok č. 5) je systém v tvare diamantu zacielený na objasnenie skutočností ako napr. prečo niektoré spoločnosti v určitých krajinách sú spôsobilé ustavičných inovácií a iné nie, prečo usilujú o neustále zlepšenia a prepracovanejší zdroj konkurenčnej výhody alebo prečo sú spôsobilé zvládnuť prekážky zmien a inovácií, ktoré stoja za úspechom. Porter hovorí, že schopnosť spoločnosti konkurovať v zahraničí je vybudovaná na komplexe predností umiestnenia, ktoré majú priemyselné oblasti v odlišných krajinách.⁴⁷

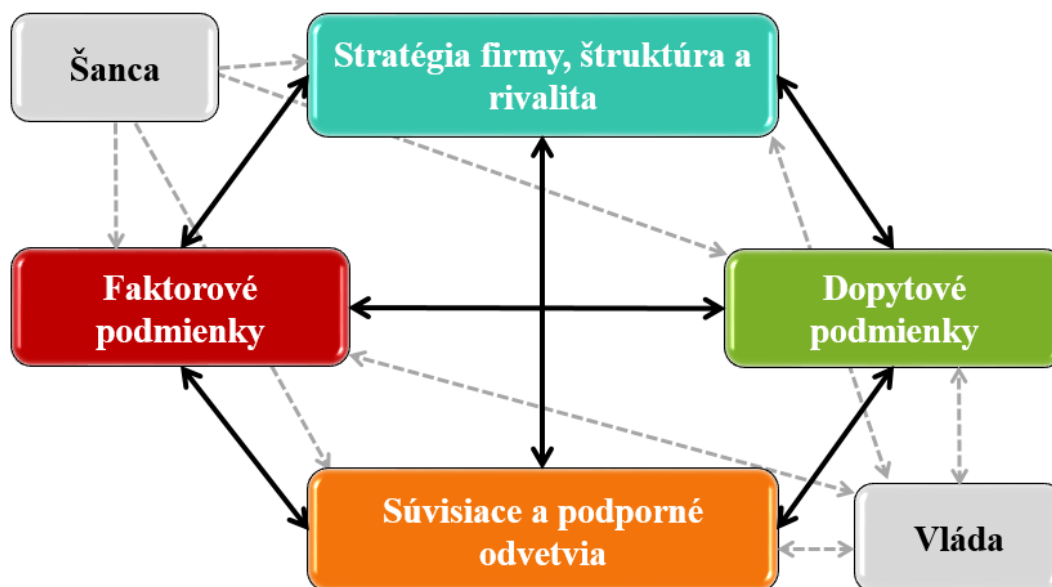
⁴⁴ PORTER, Michael E. The Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Business Competitiveness Index. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2007-2008*. Oxford University Press, 2008. s. 53-55. [cit. 2019-11-01]. Dostupné na: https://relooney.com/NS3040/0_New_3045.pdf

⁴⁵ PORTER, Michael E. *The Competitive Advantage of Nations and Regions: Implications for the Caribbean*. [online]. HBS, 25. 03. 2011. [cit. 2019-11-01]. Dostupné na: https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/2011-0325_TrinidadandTobago_32cf8c5b-454f-4f9c-b24f-27404b6ddc93.pdf

⁴⁶ BALÁŽ, Peter. *Medzinárodné podnikanie*, 6. vydanie. Bratislava: Sprint 2, 2019. s. 15. ISBN 978-80-89710-51-5.

⁴⁷ PORTER, Michael E. The Competitive Advantage of Nations. [online]. In: *Harvard Business Review*. New York: The Free Press, marec – apríl 1990. [cit. 2019-11-03]. Dostupné na: <https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations>

Obrázok č. 5 Porterov diamantový model národnej konkurenčnej výhody

Prameň: podľa Porter, Michael E. *The Competitive Advantage of Nations*. [online]. In: *Harvard Business Review*. New York: The Free Press, marec – apríl 1990. [cit. 2019-11-03]. Dostupné na: <https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations>

Pri pochopení diamantového modelu treba vziať do úvahy, že spoločnosti tvoria bohatstvo a pracovné miesta, nie vlády. Tiež sa žiada porozumieť spôsobu, ktorým sa prvky v podnikateľskom prostredí navzájom ovplyvňujú a zlučujú. Uvedená vec je kľúčová pre zväčšenie produktivity. Spoločnosti so svojim umiestnením súťažia o najvýnosnejšie prostredie pre podnikateľskú činnosť. Toto prostredie tvoria 4 základné oblasti, ktoré samostatne a ako systém reprezentujú diamant národnej konkurenčnej výhody, rovnaké požiadavky, ktoré si jednotlivé krajiny vytvárajú. Tieto oblasti zahŕňajú faktorové podmienky, dopytové podmienky, súvisiace a podporné odvetvia a stratégiu firmy, ich štruktúru a súperenie.⁴⁸

Okrem 4 kľúčových oblastí, doplnil model o 2 prvky – šance a vlády, ktoré by sa podľa autora diamantu mali brať na vedomie, lebo majú nepriamy vplyv na kľúčové oblasti.

Faktorové podmienky

Dostupnosť základných výrobných faktorov, ako sú ľudské zdroje, prírodné zdroje, kapitál a infraštruktúra, ovplyvňuje ekonomickú činnosť. Rovnováha medzi vývozom a

⁴⁸ PORTER, Michael E. *The Diamond Model*. [online]. HBS, 2019. [cit. 2019-11-03]. Dostupné na: <https://www.isc.hbs.edu/competitiveness-economic-development/frameworks-and-key-concepts/Pages/the-diamond-model.aspx>

dovozom bude určovať prístupnosť týchto faktorov. No Porter hovorí, že pre vytváranie a využívanie konkurenčnej výhody sú dôležitejšie pokročilé výrobné faktory. Príkladom týchto faktorov sú kvalifikovaná pracovná sila, komunikačná infraštruktúra krajiny, technologické know how alebo vedecká základňa. Tu možno spomenúť úlohu národných vlád rozvíjať schopnosť krajiny napr. pomocou investícií do podpory vedy a výskumu.

Dopytové podmienky

Model berie do úvahy charakter domáceho dopytu po tovaroch a službách, ktorý má neadekvátny vplyv na to, ako spoločnosti chápu a reagujú na požiadavky kupujúcich. Čím väčší trh, tým viac výziev, ale zároveň vytvára šance na rozvoj a zlepšovanie spoločnosti. Vzniká tu teda úsilie uspokojiť náročný miestny trh, ktorý poháňa spoločnosti k rozvíjaniu, inovovaniu a zvyšovaniu kvality, pretože dopyt je formovaný hodnotami napr. etickými, kultúrnymi a utváraný podmienkami napr. nariadeniami. Krajiny tak dosahujú konkurenčnú výhodu v odvetviach, kde domáci zákazníci ponúkajú spoločnostiam skoré informácie o budúcich požiadavkách zákazníkov a kde žiadajú zákazníci, aby spoločnosti promptnejšie inovovali a docielili tak udržateľné konkurenčné výhody ako ich zahraničná konkurencia.

Stratégia firmy, štruktúra a rivalita

Konkurenčná výhoda bude do značnej miery závisieť od toho ako sú spoločnosti založené, organizované a spravované, čo má vplyv na ich stratégiu a štruktúru. Domáca rivalita pôsobí na všetky zvyšné oblasti diamantového modelu a má podstatný význam pre konkurencieschopnosť, pretože tlačí spoločnosti k vývoju udržateľných silných stránok a schopností. Čím je miestne súperenie mocnejšie, tým je veľa spoločností nútených k zlepšovaniu sa a inovovaniu, aby si ubránili svoju konkurenčnú výhodu. Niektoré domáce trhy s nízkym rozmerom rivality majú brzdiaci účinok a javia sa ako bariéra pri vzniku konkurenčných výhod ako sú inovácie a vývoj.

Súvisiace a podporné odvetvia

Prítomnosť medzinárodne príbuzných a podporných odvetví ponúka nákladovo najúčinnnejšie vstupy efektívnym, včasným a rýchlym spôsobom. Výhodou je tiež inovácia a modernizácia, ktoré poskytujú domáce a podporné odvetvia. Keďže sa rozprestierajú dodávatelia a spotrebitelia blízko seba, môžu tak používať stály tok informácií, krátky komunikačný spoj a ustavičnú výmenu nápadov a inovácií, čím sa urýchlí tempo inovácií. Zakladanie nadväzujúcich a podporných odvetví napomáhajú domácim spoločnostiam

nadobudnúť status globálne konkurencieschopný, čo môže prebiehať veľa rokov namáhavej práce a investícií. Keď sa tieto faktory uplatnia, potom môže celý región alebo krajina z ich výskytu mať úžitok.

Úloha vlády a šanci

Šanca odzrkadľuje udalosti, ktoré sú nepredvídateľné a ťažko kontrolovateľné. Vzornou udalosťou môžu byť vojny, zmeny výmenných kurzov, fyzikálne javy a prerušenia toku dodávok výrobných vstupov. Čiže konkurenčná výhoda spoločností bude závislá od ich odolnosti a prispôsobivosti na tieto nepredvídané skutočnosti. Vláda má tiež podstatný vplyv na celý model diamantu. Porter nevníma vládu ako vytvárajúcu, ale podpornú silu konkurenčnej výhody. Zásah vlády by sa mal obmedziť a spoločnostiam nechať iniciatívu v činnostiach. Úloha vlády spočíva v prebojovaní spoločnosti odstrániť bariéry konkurencie a pomôcť tvorbe špecializovaných faktorov.⁴⁹

1.1.2 Konkurencieschopnosť podľa Krugmana

Základ chápania konkurencieschopnosti spočíva v skombinovaní podnikateľskej, znalostnej a inovačnej bázy regiónov a ich prudkého rozvoja znalostí a kapacít. Významným rakúskym a americkým ekonómom bol J. A. Schumpeter, ktorý spájal konkurencieschopnosť s inováciami a tvrdil, že hospodárska súťaž je procesom kreatívnej deštrukcie a nesúvislých zmien. Ak výroba predstavuje proces kombinácie materiálov s inými vstupmi, tak kreatívna deštrukcia značí o zakladaní nových kombinácií vyjadrujúcich konkurenčné eliminovanie starých kombinácií. Podľa neho takáto nová kombinácia počíta so zavedením nového produktu a novej výrobnéj metódy, otvorením nového trhu, zmocnením sa nového zdroja dodávok surovín alebo polotovarov a realizáciou novej spoločnosti akejkoľvek oblasti, napríklad vytvorením monopolného postavenia.⁵⁰

Ekonómovia majú rôzne názory na to, či je, prípadne nie je prospešné komunikovať o národnej konkurencieschopnosti. Najvýznamnejší kritik, ktorý patrí do tejto koncepcie je americký ekonóm P. R. Krugman, profesor ekonómie a medzinárodných vzťahov na Princeton University. Podľa neho ekonomické vzťahy medzi krajinami nie sú podriadené

⁴⁹ PORTER, Michael E. The Competitive Advantage of Nations. [online]. In: *Harvard Business Review*. New York: The Free Press, marec – apríl 1990. [cit. 2019-11-03]. Dostupné na: <https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations>

⁵⁰ SCHUMPETER, Joseph A. *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge: Mass.: Harvard Univ. Pr., 1934. s. 66-67. ISBN 9780674879904.

jednotným pravidlám ako vzťahy medzi spoločnosťami, preto je nepotrebné koncentrovať hospodársku politiku na docielenie konkurencieschopnosti.⁵¹

Ďalej vysvetľuje, že národná konkurencieschopnosť sa koncepcne líši od konkurencieschopnosti podniku. Ak spoločnosť nie je konkurencieschopná, dochádza k predpokladu, že nebude ekonomicky životaschopná, čo povedie k bankrotu. Ale ak má národné hospodárstvo nízku konkurencieschopnosť, tak jej nehrozí riziko zániku, pretože nemá priamych konkurentov. Platobná bilancia krajiny sa môže stať neudržateľnou, národné hospodárstvo sa môže zrútiť, no krajina na rozdiel od spoločností funguje i naďalej. Tiež tvrdí, že krajiny si nekonkurujú, skôr spoločnosti alebo oblasti v rámci krajín a teda potom sa nejedná o konkurencieschopnosti celej ekonomiky.⁵²

Kým obchodný deficit predstavuje výsledok nízkej výkonnosti krajiny v časti obchodovateľných preferencií, tak to môže i dôsledok veľkého prílevu zahraničných investícií, ktorý je zhodný s jeho konkurenčnou silou. Naopak obchodný prebytok vydáva nejasný príznak, keďže je zapríčinený nižšou úrovňou hospodárskej činnosti alebo silnou vývoznou výkonnosťou krajiny.⁵³ Podľa Krugmana hospodárske problémy industriálnych ekonomík: nízka miera rastu príjmu na obyvateľa, vysoká miera nezamestnanosti a deindustrializácia, je možné prisúdiť konkurenčnému postaveniu so zreteľom na súťaženie medzi krajinami. Nízka výkonnosť medzi krajinami môže vyvolať tieto problémy: nižšie tempo rastu produktivity, úsilie vyspelých industriálnych krajín k promptnému zvyšovaniu miery zamestnanosti, problémy vzťahujúce sa na právne predpisy a menové obmedzenie.⁵⁴

Krugman považuje konkurencieschopnosť krajiny za posadnutosť, ktorá znamená nebezpečenstvo, pretože dáva najavo, že pomer medzi spoločnosťou a krajinou je nesprávny. Národnú konkurencieschopnosť krajiny pokladá za kritickú z týchto príčin. Prvá príčina predstavuje zámer zlepšovania konkurencieschopnosti krajiny, ktorý by viedol k neprimeranému rozloženiu zdrojov. Druhou príčinou je, že by to mohlo smerovať k protekcionizmu a obchodným vojnám a tretia príčina by mierila k nedobrej verejnej

⁵¹ CHO, Dong-Sung. - MOON, HwY-Chang. *From Adam Smith To Michael Porter: Evolution Of Competitiveness Theory*. Singapore: World Scientific, 2000. s. 20-21. ISBN 981-02-4662-5.

⁵² ALEXANDROS, Nikolaos Psafogiorgos – METAXAS, Theodore. "Porter vs Krugman": History, Analysis and Critique of Regional Competitiveness. [online]. In: *Journal of Economics and Political Economy*. Istanbul: KSP Library, 2016, roč. 3, č. 1, s. 71-73. [cit. 2019-11-09]. ISSN 2148-8347. Dostupné na: <http://kspjournals.org/index.php/JEPE/article/view/657/807>

⁵³ KRUGMAN, Paul. *Pop Internationalism*. Cambridge: MIT Press, marec 1996. s. 90. ISBN 0-262-11210-8.

⁵⁴ PSFOGIORGOS, Alexandros N. – METAXAS, Theodore. „Porter vs Krugman“: History, Analysis and Critique of Regional Competitiveness. [online]. Munich: MPRA paper, 2015, s. 10. [cit. 2019-11-09]. Dostupné na: https://mpa.ub.uni-muenchen.de/68151/1/MPRA_paper_68151.pdf

politike vzťahujúcej sa na rozdielne relevantné otázky. Na národnej úrovni, konkurencieschopnosť je budovaná na ekonomickej výkonnosti a schopnosti ekonomiky premeniť výsledky produktivity na rast príjmov. Konkurencieschopnosť je zlučovaná s rastom životnej úrovne, pracovných miest a schopnosťou krajiny dodržiavať svoje záväzky globálne. Inak povedané konkurencieschopnosťou sa nemyslí iba miera predávania svojich produktov v zahraničí a udržiavaná obchodná bilancia.⁵⁵

1.2 Konkurencieschopnosť v kontexte EÚ

V tejto podkapitole sa budeme venovať konkurencieschopnosti v súvislosti s EÚ, ktorá predstavuje integračné zoskupenie tvorené 27 členskými štátmi. Koncom januára 2020 vystúpilo z EÚ Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (UK).⁵⁶ EÚ sa zamýšľa alebo potrebuje stanoviť ambíciu, ako môže byť konkurencieschopná. Preto vznikla v roku 2000 Lisabonská stratégia, v ktorej bol určený nový ambiciózny cieľ k dosahovaniu konkurencieschopnosti EÚ a realizovala sa do roku 2010. Na Lisabonskú stratégiu nadväzovala stratégia Európa 2020, ktorá mala zlepšiť konkurencieschopnosť EÚ prostredníctvom 3 kľúčových priorít. Tento rok stratégia Európa 2020 končí, preto EÚ hľadá ďalšiu ambíciu, ako by sa mohla stať konkurencieschopnou - Európsky ekologický dohovor.

1.2.1 Lisabonská stratégia

Začiatkom roka 2000 sa v Lisabone uskutočnilo rokovanie najvyšších predstaviteľov krajín a vlád členských štátov EÚ, na ktorom si určili nový ambiciózny cieľ. Tento cieľ mal zabezpečiť, aby sa EÚ do roku 2010 stala najkonkurencieschopnejšou a najdynamickejšou vedomostne usmernenou ekonomikou sveta, spôsobilou trvalo udržateľného rastu s majoritným rozsahom pracovných miest a majoritnou sociálnou súdržnosťou. V súlade s miestom uskutočnenia rokovania bol tento zámer označený ako Lisabonská stratégia.⁵⁷ V roku 2005 došlo k opätovnému vydaniu Lisabonskej stratégie s tým, že upriamila priority na rast a zamestnanosť. Záverom bolo premenovanie na Stratégiu rastu a zamestnanosti.

⁵⁵ KRUGMAN, Paul. Competitiveness: A dangerous obsession. [online]. Mexico: Documents on Mexican Politics, 1994. [cit. 2019-11-09]. Dostupné na: <https://cs.uwaterloo.ca/~alopez-o/politics/dangcompet.html>

⁵⁶ EUROPEAN UNION. *About the EU*. [online]. European Union, 2020. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_en

⁵⁷ EUROPEAN PARLIAMENT. *Lisbon European Council 23 and 24 March 2000: Presidency Conclusions*. [online]. European Parliament, 2000. [cit. 2020-06-12]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm#

Príčina revidovania predstavovala nedostatočné výsledky, či oneskorenia zavedenia stratégie v predošlom období.⁵⁸

1.2.2 *Stratégia Európa 2020*

V roku 2010 Európska komisia (EC) zverejnila návrh a o pár mesiacov neskôr Európska rada prijala stratégiu s názvom Európa 2020, ktorá bola uvedená ako stratégia EÚ na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu. Súčasne predstavuje 10-ročnú stratégiu EÚ pre rast a zamestnanosť. Jej zámer spočíval v zlepšení konkurencieschopnosti EÚ, v zachovaní modelu sociálnej trhovej ekonomiky a v zefektívnení využívania zdrojov. Táto stratégia bola vyvolaná na pozadí menšej úrovne rastu a produktivity, ako sa dosahuje v iných vyspelých ekonomikách, a tiež zhoršujúceho sa spoločenského a ekonomického prostredia po celosvetovej finančnej kríze, akej EÚ odolávala. Neorientuje sa len na zdolanie krízy, ale aj na elimináciu aktuálneho rastového modelu a vytvorenie tak predpokladov pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast.⁵⁹ Podstata stratégie Európa 2020 je založená na troch kľúčových prioritách, aby sa z Európy stalo inteligentnejšie, udržateľnejšie a inkluzívnejšie miesto na život:

- **inteligentný rast**, ktorý predstavuje rozvoj hospodárstva vybudovanej na poznatkoch, výskume a inováciách,
- **trvalo udržateľný rast** prostredníctvom podpory konkurencieschopnejšieho a environmentálnejšieho hospodárstva, ktoré účinnejšie využíva zdroje
- a **inkluzívny rast** v zmysle politík zacielených na vytváranie pracovných miest a znižovanie chudoby.

⁵⁸ EUROPEAN COUNCIL. *European Council Brussels 22 and 23 March 2005: Presidency Conclusions*. [online]. Brussels: European Council, 2005. s. 3-4. [cit. 2020-06-12]. Dostupné na: file:///C:/Users/Ronca/Downloads/EUROPEAN_COUNCIL_BRUSSELS_br_22_and_23_MARCH_2005_br_PRESIDENCY_CONCLUSIONS.pdf

⁵⁹ EURÓPSKA KOMISIA. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zhodnotenie vykonávania stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu*. [online]. Brusel: Európska komisia, 5. 3. 2014. s. 3. [cit. 2020-02-01]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:21493022-a617-11e3-8438-01aa75ed71a1.0014.05/DOC2&format=PDF>

Obrázok č. 6 Kľúčové priority a hlavné ciele stratégie Európa 2020

	Hlavný cieľ
INTELIGENTNÝ RAST	⇒ zvýšiť kombinované verejné a súkromné investície do R&D na 3% HDP, ⇒ znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10%, ⇒ zvýšiť podiel obyvateľov vo veku 30-34 rokov, ktorí ukončili vysokoškolské vzdelávanie aspoň na 40%.
UDRŽATELNÝ RAST	⇒ znížiť emisie skleníkových plynov o 20% v porovnaní s rokom 1990, ⇒ zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie na 20%, ⇒ zvýšiť energetickú účinnosť o 20%.
INKLUZÍVNY RAST	⇒ zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20-64 rokov na najmenej 75%, ⇒ znížiť podiel obyvateľov aspoň o 20 miliónov, ktorým hrozí riziko chudoby a sociálneho vylúčenia

Prameň: podľa EUROSTAT. *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy, 2019 edition*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. s. 15. [cit. 2020-02-01]. ISBN 978-92-76-09825-6. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de>

Na základe týchto 3 kľúčových priorít akceptovala EÚ 8 cieľov, ktoré sú znázornené na obrázku č. 6. Zaraďujú sa do 5 tematických oblastí: zamestnanosť; R&D a inovácie; zmena podnebia a energetika; vzdelávanie; chudoba a sociálne vylúčenie.

Obrázok č. 7 Tematické oblasti stratégie Európa 2020

Prameň: podľa EUROSTAT. *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy: 2019 edition*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. s. 15. [cit. 2020-02-01]. ISBN 978-92-76-09825-6. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de>

Tieto úzko prepojené oblasti sú vyobrazené na obrázku č. 7. Vyššia úroveň vzdelania je napríklad spojená so zlepšenou zamestnanosťou, medzitým čo zvýšenie miery zamestnanosti napomáha k znižovaniu chudoby. Väčší potenciál pre R&D a inovácie vo všetkých oblastiach hospodárstva spolu so zvýšenou účinnosťou využívania zdrojov by viedla k zlepšeniu konkurencieschopnosti a podpore tvorby pracovných miest. Investície do čistejších nízkouhlíkových technológií môžu prispieť ku skvalitneniu životnému prostrediu, smerujú tiež k boju proti zmene podnebia a tvorbe nových obchodných a pracovných príležitostí.

1.2.3 Európsky ekologický dohovor

V globálnej súvislosti stvárať významnú funkciu stratégia Európa 2020 pri riešení medzinárodne akceptovanej Agendy pre udržateľný rozvoj do roku 2030. Týmto sa EÚ pohybuje správnym smerom k dosiahnutiu udržateľnej budúcnosti. Agenda 2030 bola schválená koncom roka 2015 na členskými štátmi Organizácie Spojených národov (OSN) pre trvalo udržateľný rozvoj uznávanými svetovými reprezentantmi.⁶⁰ Dokument s názvom Transformácia nášho sveta: program trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 obsahuje súbor 17 SDGs a 169 súvisiacich parciálnych cieľov. Koncom roka 2016 uverejnila EC oznámenie *Ďalšie kroky pre udržateľnú európsku budúcnosť: Európska akcia pre udržateľnosť ako reakciu na Agendu 2030*.⁶¹

K prehĺbeniu zavedenia SDGs podala koncom roka 2019 EC návrh na novú stratégiu rastu, ktorá dostala názov Európsky ekologický dohovor (EGD), zahŕňajúc prvky obehového hospodárstva (CE).⁶² Základný zámer EGD predstavuje transformáciu EÚ na prosperujúcu a nezaujatú spoločnosť s konkurencieschopným a moderným hospodárstvom, ktorý účinným spôsobom používa zdroje. Účel EC leží na dosiahnutí celkového zníženia čistých

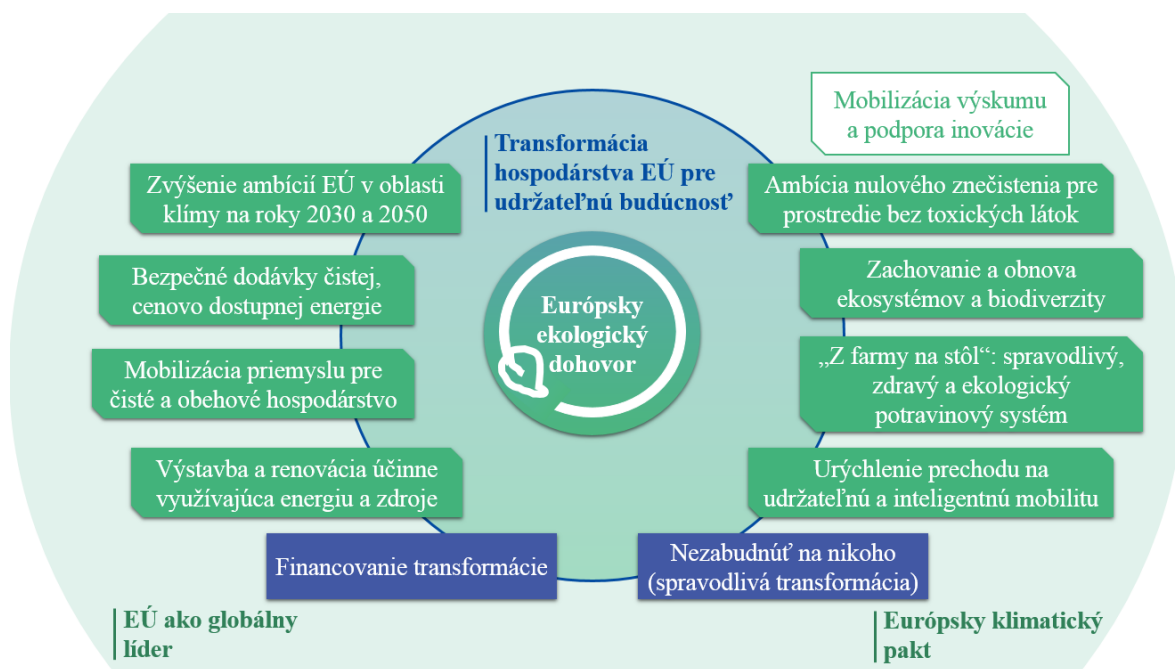
⁶⁰ EUROSTAT. *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy: 2019 edition* [online]. Luxemburg: Publications Office of the EU, 2019. s. 14-19. [cit. 2020-02-01]. ISBN 978-92-76-09825-6. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de>

⁶¹ UNITED NATIONS. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. [online]. New York: United Nations, 21.10.2015. s. 5. [cit. 2020-06-13]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

⁶² SMOL, Marzena et al. Importance of Sustainable Mineral Resource Management in Implementing the Circular Economy (CE) Model and the European Green Deal Strategy. [online]. In: *Resources*. Basel: MDPI, 05. 06. 2020, vol. 9, iss. 5, art. 55, pp. 15. [cit. 2020-06-13]. ISSN: 2079-9276. Dostupné na: <https://www.mdpi.com/2079-9276/9/5/55/pdf>

emisií skleníkových plynov v EÚ do roku 2050.⁶³ EGD je integrálnou zložkou stratégie EC na uskutočnenie Agendy 2030 a SDGs predstavených OSN,⁶⁴ ba aj ďalších 6 priorít avizovaných v politických usmerneniach predsedníčky EC U. von der Leyenovej.⁶⁵ EÚ vynaloží veľké úsilie k tomu, aby pretransformovalo hospodárstvo so záujmom udržateľnej budúcnosti. EGD prijala predbežný plán opatrení na budúce obdobie vyobrazených v prílohe č. 1, ktoré sú zatriedené do jednotlivých prvkov EGD zachytených na obrázku č. 8.

Obrázok č. 8 Európsky ekologický dohovor

Prameň: podľa EUROPEAN COMMISSION. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: The European Green Deal. [online]. Brussels: European Commission, 11.12.2019. s. 3. [cit. 2020-06-13]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

⁶³ EUROPEAN COMMISSION. *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: The European Green Deal*. [online]. Brussels: European Commission, 11.12.2019. s. 2z24. [cit. 2020-06-13]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

⁶⁴ UNITED NATIONS. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. [online]. New York: United Nations, 21.10.2015. s. 14 [cit. 2020-06-13]. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

⁶⁵ VON DER LEYEN, Ursula. *Political guidelines for the next European Commission 2019-2024*. [online]. Brussels: European Commission, 16.07.2019. s. 4 [cit. 2020-06-14]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf

Uvedieme si aspoň prvé najbližšie konajúce sa opatrenia v každom prvku:

- a) **Zvýšenie ambícií EÚ v oblasti klímy na roky 2030 a 2050** – EC prednesie do leta 2020 plán na zodpovedné zvýšenie európskeho cieľa v oblasti klímy, ktorý je určený na rok 2030 na aspoň 50-55%.
- b) **Bezpečné dodávky čistej a cenovo dostupnej energie** – EC do polovice roka 2020 predloží opatrenia pomáhajúce docieľiť integráciu inteligentných riešení.
- c) **Mobilizácia priemyslu pre čisté a obehové hospodárstvo** – EC podporí technológie, ktoré napomôžu bezuhlíkovému procesu výroby ocele do roku 2030.
- d) **Výstavba a renovácia účinne využívajúca energiu a zdroje** – v roku 2020 bude EC posudzovať dlhoročné národné stratégie členských štátov v oblasti obnovy.
- e) **Urýchlenie prechodu na udržateľnú a inteligentnú mobilitu** – v roku 2020 EC schváli stratégiu udržateľnej a inteligentnej mobility
- f) **„Z farmy na stôl“: spravodlivý, zdravý a ekologický potravinový systém** – v období 2020-2021 preverí EC námety národných strategických plánov z aspektu ambícií EGD a stratégie „z farmy na stôl“.
- g) **Zachovanie a obnova ekosystémov a biodiverzity** – EC zhotoví do roku 2030 novú stratégiu lesného hospodárstva obsahujúcu celý cyklus lesného hospodárstva
- h) **Ambícia nulového znečistenia pre prostredie bez toxických látok** – v lete 2020 EC predloží stratégiu v oblasti chemických látok v záujme udržateľnosti.
- i) **Začleňovanie hľadiska udržateľnosti do všetkých politík EÚ** – na jeseň 2020 bude prezentovať EC obnovenú stratégiu udržateľného financovania
- j) **EÚ ako globálny líder** – EÚ v roku 2020 zhotoví dôraznejšiu diplomaciu v záujme EGD orientovanú na dosiahnutie pomoci od ostatných partnerov a posilní bilaterálnu kooperáciu s partnerskými štátmi k tomu, aby uskutočňovali a zariadili porovnateľnosť politík a opatrení.
- k) **Európsky klimatický pakt** – v roku 2020 EC podá návrh na nový environmentálny akčný program na doplnenie EGD, aby Európa dlhodobo smerovala k dodržaniu svojich environmentálnych zámerov.⁶⁶

⁶⁶ EUROPEAN COMMISSION. *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: The European Green Deal*. [online]. Brussels: European Commission, 11.12.2019. s. 4-22. [cit. 2020-06-13]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Na základe vedeckých metód aplikovaných vo vzťahu k výsledkom tradičného hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0. a rankingu podľa Ročenky svetovej konkurencieschopnosti, ako aj aktuálneho hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa stratégie Európa 2020 je hlavným cieľom diplomovej práce zhodnotiť konkurencieschopnosť primárne krajín V4 a sekundárne na úrovni Európskej únie. Na to, aby sme dosiahli hlavný cieľ, sme si stanovili čiastkové ciele, ktoré sú vymedzené nižšie.

Teoretickú časť práce sme si rozdelili na nasledujúce čiastkové ciele:

- Definovať termín konkurencieschopnosť podľa viacerých autorov,
- Vymedziť päť úrovní konkurencieschopnosti teoreticky aj s príkladmi.
- Charakterizovať konkurencieschopnosť predovšetkým z pohľadu popredných autorov, ako M. E. Porter a P. R. Krugman.
- Vymedziť konkurencieschopnosť v spojitosti s EÚ a definovať ambície EÚ vedúce k dosiahnutiu konkurencieschopnosti (Lisabonská stratégia, stratégia Európa 2020 a EGD).

Praktickú časť práce tvoria tieto čiastkové ciele:

- Analýza konkurencieschopnosti krajín V4 a na úrovni EÚ podľa rebríčka Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0 (GCI 4.0)
- Analýza konkurencieschopnosti krajín V4 a na úrovni EÚ podľa rankingu Ročenky svetovej konkurencieschopnosti (WCY)
- Analýza konkurencieschopnosti krajín V4 a na úrovni EÚ podľa stratégie Európa 2020

Na základe hlavného cieľa a čiastkových cieľov sme si stanovili túto hypotézu:

Hypotéza: *Európa 2020 je nástrojom k dosiahnutiu konkurencieschopnosti EÚ*⁶⁷

⁶⁷ Hypotéza v tomto znení je inšpirovaná v roku 2014 úspešne obhájenou dizertačnou prácou V. Repásovej s názvom *Geopolitické a geoeconomické determinanty ďalšieho vývoja európskej integrácie*. Keďže obhajovba predmetnej dizertačnej práce na katedre medzinárodného obchodu Obchodnej fakulty Ekonomickej Univerzity v Bratislave bola realizovaná v roku 2014, predmetná hypotéza bola vyhodnocovaná v polčase stratégie Európa 2020.

V diplomovej práci sú predmetom skúmania krajiny V4 (Česká republika, Slovensko, Maďarsko a Poľsko) a členské štáty EÚ, nakoľko je témou diplomovej práce - *Konkurencieschopnosť V4 a jej postavenie v EÚ*. Túto tému sme zanalyzovali na základe vybraných spôsobov merania konkurencieschopnosti: GCI 4.0 od WEF za rok 2019, ranking podľa WCY od Institute for Management Development (IMD) za rok 2019 a na základe pokroku napĺňania cieľov stratégie Európa 2020 z publikácie Eurostatu (2019) *Inteligentnejší, ekologickejší, inkluzívnejší?: Indikátory na podporu stratégie Európa 2020*, respektíve v online databázy Eurostatu (2020). K uceleniu obrazu skúmanej problematiky sú v diplomovej práci zahrnuté:

- **indexy:** BCI, CCI, GCI 4.0, index Doing Business, , MICI, RCI, SI, TI a TTCI
- **indexy v spojitosti so stratégiou Európa 2020/EÚ 2020:** Index konkurencieschopnosti Európa 2020⁶⁸; index stratégie Európa 2020/EÚ 2020⁶⁹ - index emisií, index energetickej účinnosti, index chudoby, index inteligentného rastu, index obnoviteľnej energie, index udržateľného rastu, index inkluzívneho rastu, index predškolskej výchovy, index R&D, terciárny index a index zamestnanosti
- **ranking:** WCY
- **správy:** ECR⁷⁰, GCR, Správa o konkurencieschopnosti Európy 2020 (E2020-CR), SRIP⁷¹ a TTCR
- **stratégia:** Lisabonská stratégia, stratégia Európa 2020 a EGD

Po preštudovaní zahraničnej a slovenskej literatúry sme v teoretickej časti práce nadobudli relevantné údaje, ktoré sa venujú danej problematike a za pomoci abstrakcie sme vytriedili hlavné fakty. Literatúru, ktorú sme preskúmali pozostávala zo slovenských, českých, anglických, nemeckých, chorvátskych, maďarských a poľských knižných a elektronických prameňov. Tieto elektronické prameňov boli voľne prístupné a tvorili ich publikácie, dokumenty, články, časopisy, príspevky a štatistiky. Syntézou dôležitých údajov z anglických knižných zdrojov a dokumentov sme doplnili ku knižným, ktoré predstavovali ťažisko. Aplikovali sme metódu komparácie pri definovaní pojmu konkurencieschopnosť,

⁶⁸ Europe 2020 Competitiveness Index uvedený v Europe 2020 Competitiveness Report (Bilbao-Osorio, Beñat et al., 2014) prekladáme ako Index konkurencieschopnosti Európa 2020.

⁶⁹ Strategy Index uvádzaný v Çolak, Mehmet Selman - Ege, Aylin (2013) prekladáme ako index stratégie Európa 2020/ EÚ 2020

⁷⁰ Správu o európskej konkurencieschopnosti (ECR) vydávala Európska komisia do roku 2014.

⁷¹ Najaktuálnejšiu verziu Správy o vedeckej, výskumnej a inovačnej výkonnosti EÚ (SRIP) zverejnila Európska komisia 27. 5. 2020.

kde mali autori rôzne názory na pojem. Metóda analýzy bola použitá pri detailnej analýze indexov, ako aj spomínaných krajín. V praktickej časti práce sú zdrojom prevažne elektronické pramene dostupné z publikácií, článkov, príspevkov a databáz. Metóda selekcie je aplikovaná pri voľbe dôležitých údajov z použitých prameňov. Následne na to sme použili metódu komparácie v tabuľkách, grafoch a obrázkoch, kde sme porovnávali postavenie krajín V4 a členských krajín EÚ. Uplatnenie matematicko-štatistických metód sme využili pri grafických a percentuálnych dátach, ktorými určíme výsledky hodnotenia konkurencieschopnosti krajín. V záverečnej časti práce sme vďaka indukcii dospeli k všeobecnému tvrdeniu.

V prílohe č. 2 sa nachádza zoznam 15 úspešne obhájených diplomových prác za roky 2018 a 2019, ktoré sú porovnateľné k problematike konkurencieschopnosti v kontexte našej diplomovej práce. Jednotlivé stĺpce pozostávajú z názvu diplomovej práce (z uvedením jej autora), univerzity, roku odovzdania, cieľa, zamerania obhájenej diplomovej práce, spoločného zamerania a odlišného zamerania. Zámerom bolo zistiť, či autori v diplomových prácach použili na analýzu krajín naraz GCI 4.0, ranking podľa WCY a stratégiu Európa 2020. Vypozorovali sme, že zameranie aplikované v 15 diplomových prácach zhodujúce sa s našou diplomovou prácou, predstavovalo hlavne GCI 4.0. Potom v menšej miere nasledovala analýza krajín podľa rankingu WCY, pričom 2 diplomové práce označili tento ranking ako celosvetový index konkurencieschopnosti (WCI). Konkrétne diplomová práca od L. Melišovej z Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka s názvom *Zhodnotenie konkurencieschopnosti štátov Vyšehradskej skupiny a Exportná výkonnosť slovenskej ekonomiky z pohľadu jej konkurencieschopnosti v priestore krajín V4*, ktorej autorom je L. Brichtová z Ekonomickej univerzity v Bratislave. Stratégia Európa 2020 bola aplikovaná iba v 1 práci (*Regionálna konkurencieschopnosť v kontexte stratégie Európa 2020* od V. Petrincovej). Ostatné úspešne obhájené práce sa zamerali napríklad na index Doing Business, index vnímania konkurencieschopnosti, index hospodárskej slobody a práce, ktoré nepoužili indexy sa orientovali na iné faktory konkurencieschopnosti. Týmto výskumom sa nám potvrdila jedinečnosť našej diplomovej práce tým, že sa v daných diplomových prácach nenachádza práca, ktorá by zahŕňala naraz analýzu krajín prostredníctvom GCI 4.0, rankingu WCY a stratégie Európa 2020.

Tabuľka č. 2 poukazuje na odlišnosti základných faktov, týkajúc sa ECR, E2020-CR a SRIP. EÚ ako vydavateľ publikuje dve správy: ECR a SRIP, pričom WEF vydáva E2020-CR.

Tabuľka č. 2 **Odlišnosti základných faktov ECR, E2020-CR a SRIP**

Názov	Správa o európskej konkurencieschopnosti	Správa o konkurencieschopnosti Európa 2020	Správa o vedeckej, výskumnej a inovačnej výkonnosti EÚ
Skratka	ECR	E2020-CR	SRIP
Vydavateľ	EÚ	WEF	EÚ
Prvé vydanie	1997	2012	2016
Posledné vydanie	2014	2014	2020
Frekvencia	ročne	raz za 2 roky	raz za 2 roky
Štandardizovaná štruktúra	nie	áno	nie
Cieľové krajiny	max. EÚ28	148	EÚ27 (2020)
Údaje	prieskumy od rôznych medzinárodných inštitúcií, externé kvantitatívne dáta	vlastný prieskum, externé kvantitatívne dáta	externé kvantitatívne dáta
Metodika	empirické metódy	výpočet skóre krajiny ako nevážený priemer subindexov	makroekonomická analýza vytvorená na ukazovateľoch, hĺbkový analytický výskum politických tém

Prameň: vlastné spracovanie na základe údajov z The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe, 2012-2014; European Competitiveness Report, 1997-2014; Science, Research and Innovation performance of the EU, 2016-2020.

ECR bola uverejňovaná každý rok, čo je dokopy 17 edícií, a E2020-CR (2 edície) spolu so SRIP (3 edície) sú vydávané každý druhý rok. Štandardizovanú štruktúru má iba E2020-CR tým, že v oboch vydaniach skúma 7 hlavných iniciatív, 3 subindexy a 7 pilierov, z ktorých vychádza Index konkurencieschopnosti Európa 2020. Ostatné 2 zahraničné správy sa neriadia štandardizovanou štruktúrou, pretože sa každý rok zameriavajú na iné skutočnosti. Najväčší počet skúmaných krajín tvorí E2020-CR. Nasleduje SRIP s EÚ27 (2020) a ECR s max. EÚ28, ktoré sú porovnávané s globálnymi hráčmi. Údaje ECR, E2020-CR a SRIP pochádzajú z externých kvantitatívnych dát medzinárodne uznávaných inštitúcií a okrem SRIP obsahujú i prieskumy citované z rôznych medzinárodných inštitúcií alebo vlastné prieskumy verejnej mienky od pracovníkov na manažérskych pozíciách. Metodika sa v každej zo spomínaných správ líši, ECR používa empirické metódy poskytujúce nové dôkazy pre tvorbu politiky, E2020-CR berie skóre každej krajiny vypočítané ako nevážený priemer osobitného skóre zo 7 pilierov a SRIP vykonáva makroekonomickú analýzu, ktorá je vytvorená z ukazovateľov a hĺbkový analytický výskum podstatných politických tém. Danými rozdielmi sme chceli poukázať, že jednotlivé správy na seba priamo nenadväzujú. Nesúvislosti, ako zmena štruktúry, vznikajú aj pri publikovaní edícií. Zvyčajne bývajú

rozšírené o ďalšie skutočnosti, počínajúc s ďalším rokom. Štruktúra jednotlivých vydaní bola iba v E2020-CR.

Aby sme mohli v praktickej časti diplomovej práce zanalyzovať výsledky hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie, charakterizujeme a vysvetlíme metodológiu merania konkurencieschopnosti prostredníctvom indexu GCI 4.0, rankingu podľa WCY a stratégie Európa 2020/EÚ 2020 (stratégia Európa 2020).

Meranie konkurencieschopnosti

Teoretické prístupy, ktoré sa týkajú merania konkurencieschopnosti, sú rôznorodé. H. Trabold ponúka detailný prehľad najrelevantnejších prvkov konkurencieschopnosti s dôrazom na dosiahnutie a zvyšovanie disponibilného dôchodku, ktorý je meraný rastom HDP. Kladie dôraz na relevantnosť pohybu vývozu a prílevu priamych zahraničných investícií. Ak berieme do úvahy súčasné trendy v globalizácii, tak vyzdvihuje skutočnosť, že schopnosť ekonomiky prispôbiť sa, ktorá sa odzrkadlí v rýchlosti ako hospodárstvo reaguje na meniace sa trhové podmienky, nemôže byť pokrytá iba jedným makroekonomickým ukazovateľom. Pri analýze schopnosti sa nachádzajú napríklad údaje o úrovni investícií do R&D. Tieto ukazovatele predstavujú tvrdé ukazovatele, pretože sú prístupné zo štatistických zisťovaní realizovaných vo všetkých krajinách.⁷²

Na druhej strane Ž. Lovrinčević et al. hovorí o existencii mäkkých údajov vytvorených na samostatne navrhnutých prieskumoch. Tieto prieskumy merajú faktory konkurencieschopnosti, ktorých údaje nie sú voľne prístupné zo štatistickej základne. Patrí sem: efektívnosť a nezávislosť súdnictva, úsilie k inováciám, kvalita vedenia a riadenia spoločností, korupcia a vplyv štátu na podnikanie v určitej krajine. Ukazovatele mäkkých údajov predstavujú odpovede subjektov a ich výsledok chápania súčasného stavu ekonomiky.⁷³

Výskum M. Djoga a N. Stanišića bol vytvorený na vyššie uvedenej klasifikácii faktorov konkurencieschopnosti. Hodnotia konkurencieschopnosť európskych krajín na

⁷² TRABOLD, Harald. Die internationale Wettbewerbsfähigkeit einer Volkswirtschaft. [online]. In: *Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung*. Berlin: Duncker & Humblot, 1995, roč. 64, č. 2, s. 174–177. [cit. 2019-11-09]. ISSN 0340-1707. Dostupné na: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/141088/1/vjh_v64_i02_pp169-185.pdf

⁷³ LOVRINČEVIĆ, Željko - MIKULIĆ, Davor - RAJH, Edo. Comparison of Methodologies for measuring National Competitiveness – Competitive Position of Croatian Economy. [online]. In: *Ekonomski pregled*. Zagreb: Hrvatsko društvo ekonomista, 2008, roč. 59, č. 11, s. 611. [cit. 2019-11-09]. Dostupné na: https://hrca.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=53081&lang=hr

základe 6 kľúčových ukazovateľov, a to: stavu platobnej bilancie, miery nezamestnanosti, nákladov práce, zahraničného dlhu, miery rastu HDP a miery investícií.⁷⁴

Rebríček konkurencieschopnosti, ktorý je vydávaný rôznymi medzinárodnými organizáciami ukazuje pozície krajín, ktoré sa každoročne menia. Za najrelevantnejšie indikátory konkurencieschopnosti sa okrem iných považujú: index GCI, index Doing Business, ranking podľa WCY a vývozné ukazovatele konkurencieschopnosti.⁷⁵

Index globálnej konkurencieschopnosti 4.0

Medzinárodnú spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom predstavuje WEF, ktorého zámerom je formovanie lepšej budúcnosti za pomoci globálnych lídrov. Jedná sa o neziskovú nadáciu, ktorá bola založená v roku 1971 so sídlom v Ženeve. Tempo zmien sa neustále zrýchľuje, preto sa najinovatívnejšie spoločnosti, vlády, a organizácie snažia o prekonanie technologických, environmentálnych a sociálnych výziev vo svete. Vo WEF vyvíjajú všetky zúčastnené strany globálnych spoločností úsilie na integráciu a agregáciu zlepšenia stavu sveta. Fórum je presvedčené, že iba cez silu spolupráce môže úspešne vyriešiť vznikajúce problémy vo svete a v ekonomike. Od roku 2018 na hodnotenie konkurencieschopnosti krajín, uverejňuje každý rok GCI 4.0, ktorý je voľne dostupný každému.⁷⁶

Pomocou štvrtej priemyselnej revolúcie (4IR) vstúpilo ľudstvo do novej fázy. Stala sa realitou pre milióny ľudí na celom svete a vytvára nové príležitosti pre vládu, obchod a jednotlivcov. Okrem toho ohrozuje novú odchýlku a polarizáciu v rámci ekonomík a spoločností medzi nimi. Začiatok globálnej finančnej krízy mal spoločenské a ekonomické dôsledky rozsahu nevídaného v posledných generáciách. Kombinácia globálnej finančnej krízy a pozadia rastúcej nerovnosti a geopolitických bodov vzbudilo neistotu občanov

⁷⁴ DJOGO, Marko - STANISIC, Nenad. Is the Global Competitiveness Report the right measure of macroeconomic competitiveness. [online]. In: *Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Rijeci*. Rijeka: EFRI, 27. 07. 2016, roč. 34, č. 1, s. 95. [cit. 2019-11-23]. Dostupné na: <https://www.efri.uniri.hr/upload/Nastavnici%20i%20istrazivanja/Arhiva%20Zbornika%20radova/01-djogo-stanisic-2016-1.pdf>

⁷⁵ ŠEGOTA, Alemka – TOMLJANOVIĆ, Marko – HUĐEK, Ivona. Contemporary approaches to measuring competitiveness – the case of EU member states. [online]. In: *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci*. Rijeka: EFRI, 30. 06. 2017, roč. 35, č. 1, s. 129. [cit. 2019-11-23]. Dostupné na: <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=776114008100074115095090005103118014038018014015006038127117109011069084076116008007106099010022103035124020020118014108085022126008014016039097082008114114098103123041011057120101124096076112006029068117094121085072106006122003103097117075074115116070&EXT=pdf>

⁷⁶ WEF. *A platform for Impact*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 7-9. [cit. 2019-11-23]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Institutional_Brochure_2019.pdf

z globalizácie a spôsobilo politickú diskusiu. V strede politickej polarizácie, dynamických technologických zmien a krehkej hospodárskej obnovy je relevantné určiť, vyhodnotiť a uplatniť nové cesty smerom k rozmachu a prosperite. Najrelevantnejším determinantom rastu a príjmov z dlhodobého hľadiska predstavuje produktivita. Jej zásluhou nový GCI 4.0 približuje novovytvárajúci komplex činiteľov rizikových pre produktivitu vo 4IR a ponúka nástroj na hodnotenie činiteľov.⁷⁷

Od roku 2018 GCI 4.0 hodnotí krajiny na základe novej metodológie. Veľký dôraz je kladený na hodnoty vykazované štatisticky (70%) a malý na hodnoty získané prieskumom medzi manažérmi poslaným celosvetovo (30%). WEF v roku 2018 zhodnotilo 140 ekonomík a aplikovalo na hodnotenie krajín 98 ukazovateľov.⁷⁸ Zmena prebehla taktiež v hodnotiacej stupnici. Kedysi sa index vyráтал prostredníctvom 7-bodovej stupnice. V súčasnosti sú ukazovatele merané na stupnici od 0-100, ktorá hovorí o tom, ako je ekonomika od ideálneho stavu vzdialená. Každá ekonomika by sa mala zacieliť na priblíženie sa k hranici každej zložky indexu. Výpočet indexu je vytvorený na postupných zoskupeniach skóre, od úrovne ukazovateľa (najviac rozvetvená úroveň) po celkové skóre (najvyššia úroveň). Na ktorejkoľvek úrovni zoskupenia sa každé opatrenie ráta na základe priemeru skóre jeho zložiek. Potom sumárne skóre indexu je priemer skóre 12 pilierov.

Rámec GCI 4.0

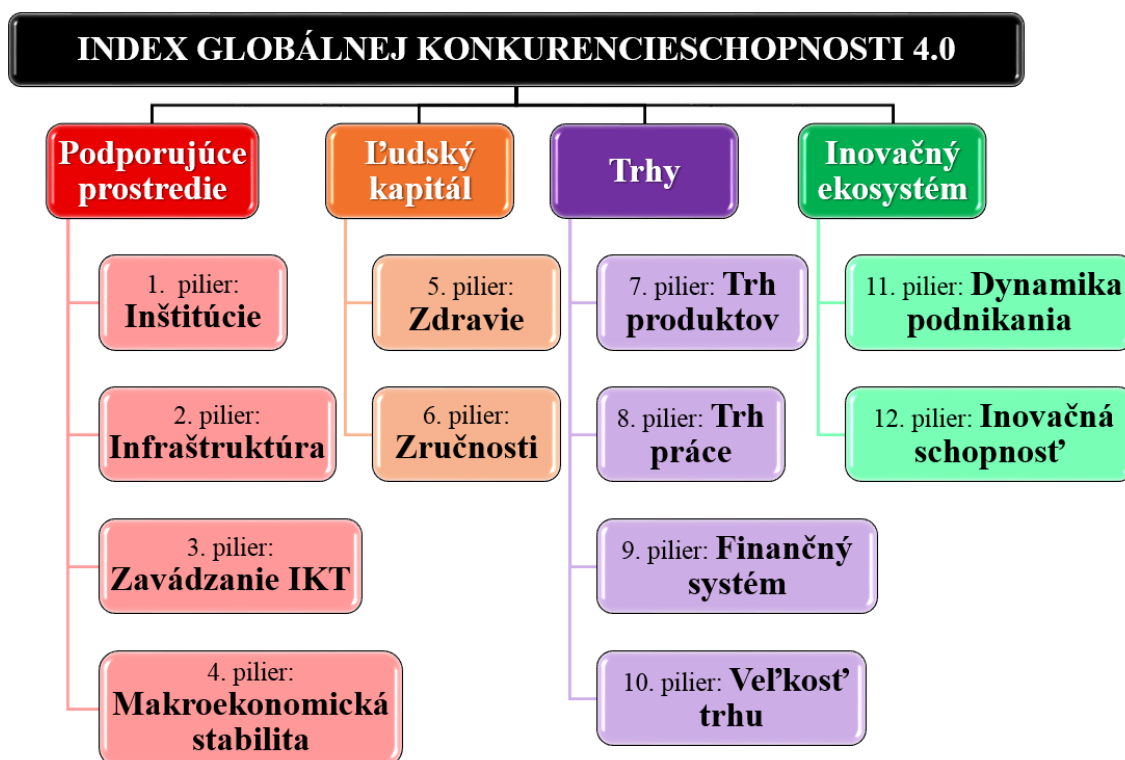
V roku 2019 WEF v GCI 4.0 začlenilo do hodnotenia 141 ekonomík, to znamená navýšenie o jednu krajinu oproti roku 2018. Tieto krajiny boli posudzované na základe 103 ukazovateľov, čo predstavuje zvýšenie o 5 indikátorov ako v roku 2018.⁷⁹

⁷⁷ SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2018*. [online]. Geneva: WEF, 2018. s. 6-7. [cit. 2019-12-01]. ISBN-13: 978-92-95044-76-0. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>

⁷⁸ PAS. *SR na 41. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti*. [online]. Bratislava: PAS, 2018. [cit. 2019-12-27]. Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/2018/10/17/sr-na-41-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>

⁷⁹ SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. xiii. [cit. 2019-12-27]. ISBN-13: 978-2-940631-02-5. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Obrázok č. 9 Rámec GCI 4.0

Prameň: podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 2. [cit. 2019-12-27]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Na obrázku č. 9 je vyobrazený rámec GCI 4.0. Index sa skladá zo 4 kategórií: podporujúce prostredie, ľudský kapitál, trhy a inovačný ekosystém. Ukazovatele alebo subpilieri sú združené do 12 pilierov, ktoré pozostávajú z inštitúcií, infraštruktúry, zavádzania IKT, makroekonomickej stability, zdravia obyvateľstva, zručnosti pracovnej sily, trhu produktov, trhu práce, finančného systému, veľkosti trhu, dynamiky podnikania a inovačnej schopnosti.

Piliere GCI 4.0

- 1. pilier: Inštitúcie** - zachytáva bezpečnosť, sociálny kapitál, kontrolu a rovnováhu, výkonnosť verejného sektora, transparentnosť, vlastnícke práva, správu a riadenie spoločností a budúcu orientáciu vlády. Inštitúcie vymedzujú právne obmedzenia (zákony a mechanizmy presadzovania) a neformálne obmedzenia (normy správania). Inštitúcie stanovujú súvislosť, v ktorom jednotlivci organizujú sami seba a hospodársku činnosť. Taktiež ovplyvňujú produktivitu tým, že ponúkajú rôzne stimuly a znižovanie neistôt.

2. **pilier: Infraštruktúra** - sa venuje kvalite a rozširovaniu dopravnej (zahŕňa cestnú, železničnú, leteckú a vodnú) a úžitkovej infraštruktúry (elektrina a voda). Kvalitne prepojené geografické oblasti vo všeobecnosti prinášajú úžitok. Vyspelá infraštruktúra redukuje dopravné a transakčné výdavky, zľahčuje pohyb tovarov a osôb a prenos informácií v tuzemsku i zahraničí. Zaisťuje prístup k vode a energii, ktoré predstavujú základné požiadavky pre dnešné podnikanie.
3. **pilier: Zavádzanie IKT** - zachytáva úroveň šírenia IKT, ktoré napomáhajú k zmierneniu nákladov výmeny medzi exportérom a importérom, zrýchleniu výmeny informácií a nápadov, zlepšeniu efektívnosti a podnieteniu inovácie. IKT sú technológiami pre univerzálne využitie, ktoré sa čím ďalej viac zaraďujú do štruktúry hospodárstva, sú takisto potrebné ako dopravná a energetická infraštruktúra pre všetky krajiny.
4. **pilier: Makroekonomická stabilita** - založená na ukazovateli inflácie a dynamiky dlhu. Nízka a predvídateľná inflácia a udržateľné verejné rozpočty zmiernujú neistotu, určujú predpoklady vzťahujúce sa na investície a zväčšujú dôveru podnikov. Toto všetko vplýva na zvyšovanie produktivity. Vo vzájomne prepojenom svete sa kapitál pohybuje rýchlejšie, a preto môže strata dôvery v makroekonomickú stabilitu zapríčiniť únik kapitálu, čo spôsobí zhoršujúce sa hospodárske účinky.
5. **pilier: Zdravie** - zachytáva očakávanú dĺžku života prispôbenú zdraviu, čo znamená priemerný počet rokov novorodenca predpokladajúc, že bude žiť v dobrom zdravotnom stave. Zdravšie subjekty disponujú väčšími psychickými a fyzickými schopnosťami, sú tvorivejší a produktívnejší. Ich snahou sú investície do vzdelávania s rastúcou dĺžkou života. Zdravší novorodenci sa vytvárajú na dospelých s lepšími poznávacími schopnosťami.
6. **pilier: Zručnosti** - zasahuje všeobecnú hladinu zručností pracovnej sily, kvalitu a dĺžku vzdelávania. Kvalita vzdelávania sa stále formuje a dnes medzi kľúčové činitele spadajú: medziľudské zručnosti, rozmach digitálnej gramotnosti, kriticky a kreatívne uvažovať. Vzdelávanie vkladá do pracovnej sily právomoci a zručnosti. Kvalitne vzdelaná pracovná sila je produktívnejšia, pretože disponuje spoločnými dispozíciami realizovať úlohy, šíriť a vytvárať nové znalosti.
7. **pilier: Trh produktov** - zachytáva rozsah, do akého ekonomika umožňuje podnikom rovnaké podmienky účasti na jej trhoch. Vymeriava sa na základe veľkosti trhovej sily, otvorenosti podnikom v zahraničí a úrovne narušenia trhu.

Konkurencia pomáha zvyšovať produktivitu tým, že motivuje podniky k inováciám, vylepšovať produkty, služby a organizácia, či dodávať kvalitné produkty za výhodné ceny.

8. **pilier: Trh práce** - obsahuje flexibilitu – rozsah, do akého sú ľudské zdroje novo usporiadané a obsahuje riadenie talentov – rozsah, v ktorom ľudské zdroje sú využívané. K vyššiemu stupňu produktivity pomáhajú správne fungujúce trhy práce, ktoré združujú zamestnancov s adekvátnymi pracovnými miestami pre ich skúsenosti, aby docielili svoj potenciál. Účinné pracovné trhy kombinujú flexibilitu s ochranou práv zamestnancov a dávajú možnosť ekonomikám byť odolní voči zmenám, motivovať k riskovaniu, znovu rozčleniť produkciu do rozvíjajúcich sa segmentov, prilákať a udržať si talent.
9. **pilier: Finančný systém** - sa venuje veľkosti z hľadiska prístupnosti úverových, dlhových, poistných, majetkových a iných finančných produktov, a stabilite, presnejšie obmedzenie prehnaného risku a bezzásadového správania finančného systému. Na finančnom sektore záleží z dôvodu, že podporuje produktivitu týmito spôsobmi: zlučovanie úspor do výnosných investícií, zdokonalenie pridelenia kapitálu sľubným investíciám cez monitorovanie dlžníkov a udelenie efektívneho platobného systému. Taktiež je požadovaná adekvátna regulácia finančných inštitúcií k predídeniu finančných kríz, ktoré môžu spôsobiť negatívne efekty na investície a produktivitu v dlhodobom horizonte.
10. **pilier: Veľkosť trhu** - zasahuje domáci a zahraničný trh, na ktorý majú prístup podniky z daného štátu. Vykazuje sa súčtom hodnoty spotreby, investícií a vývozu. Väčšie trhy zvyšujú produktivitu pomocou úspor z rozsahu: jednotkové náklady na výrobu majú cieľ klesať s objemom vyrobenej produkcie. Ďalej podnecujú k inováciám, vytvárajú pozitívne externality, pretože sústredujú ľudský kapitál a prevod znalostí na zvýšenie návratnosti do miery zaradeného do tvorby technológie alebo znalostí.
11. **pilier: Dynamika podnikania** - sa venuje schopnosti súkromného sektora zakladať a prijímať moderné technológie vedenia práce a pomocou kultúry zahŕňa hrozby, nové obchodné modely a administratívne pravidlá, ktoré zaisťujú ľahší vstup a výstup podnikom na trh. Dynamický súkromný sektor umožňuje zvýšiť produktivitu tým, že čelí obchodným rizikám, skúša nové myšlienky a modeluje inovatívne produkty a služby. Prostredie charakteristické frekventovaným

narúšaním a opakovaným ohrozením podnikov, predstavuje úspešné hospodárske systémy, ktoré odolávajú technologickým otrasom.

12. pilier: Inovačná schopnosť - zohľadňuje kvalitu a kvantitu R&D, rozmer podporujúci kooperáciu krajín, tvorivosť, prepojenosť a schopnosť pretvoriť nápady na nové produkty a služby. Štáty vytvárajúce väčšie množstvo znalostí a ponúkajúce lepšie možnosti spolupráce sa zaciľujú mať potenciál na tvorbu inovatívnych myšlienok a nových obchodných modelov, ktoré sú pokladané za hnacie sily hospodárskeho rastu.

Vývoj GCI 4.0 bol usmerňovaný vznikom nových zásadných premien, figurujúc v národných hospodárstvach, keď prišla 4IR. Toto ponímanie sa vzťahuje na mnoho faktorov, ktoré sú obsiahnuté v GCI 4.0. Kým metodológia indexu ponúka prehľadnú štruktúru na jeho výpočet a politické indikátory, je poučné upriamiť zrak na 12 pilierov cez objektív 4 meta-konceptov: agilnosť, odolnosť, inovačný ekosystém a prístup zameraný na človeka. Z tohto hľadiska možno vysvetliť piliere, ako opatrenia pripravenosti na 4IR.

Koncept agility je obsiahnutý v súťaži na domácom trhu (7. pilier) a podnikateľskej kultúre (10. pilier), ktoré sú subpiliermi GCI 4.0. Pomáhajú inovačným spoločnostiam vystupovať proti etablovaným subjektom a odmeňujú stanovisko k prijatiu rizika. Agilita je ďalej obsiahnutá v subpilieri výkonnosť verejného sektora (1. pilier): menšia úroveň byrokracie uľahčuje podnikom reorganizáciu a opakované uvažovanie, keď nie sú právne formality zdaňované. Ďalším subpilierom je flexibilita trhu práce (8. pilier), ktorý predstavuje pohyblivosť za pomoci zľahčeného prerozdelenia talentov medzi podnikmi a odvetviami. Koncept odolnosti sa prejavuje vo finančnom systéme (9. pilier), ktorý obsahuje opatrenia na obmedzenie rizika finančného zlyhania a zdroje prispôsobujúce šokom z vonkajšieho prostredia. Podobne makroekonomická stabilita (4. pilier) zachytáva mieru, do akej môže verejný sektor krajiny ponúknuť primerané proticyklické opatrenia a investovať do projektov, ktoré nemôže financovať súkromný sektor. Rovnako zručnosti (6. pilier) zahŕňa zručnosti pracovníkov učiť a prispôbovať sa stále sa meniacim okolnostiam. Inovačný ekosystém obsahuje všetky piliere. I keď inovačná schopnosť a dynamika podnikania sú faktory, ktoré priamo vplyvajú na inováciu. Preto je nevyhnutné ich doplniť vysokou úrovňou ľudského kapitálu (vzdelanie, schopnosti a zdravie), optimálne rozdelenie zručností (fungovanie trhu práce) a prístupnosť rizikového kapitálu a finančných produktov ad hoc (vývoj finančného systému). Silný inovačný ekosystém má predpoklady ku kvalitnej infraštruktúre, zavádzaniu IKT a inštitúcií, ktoré zabezpečujú tok myšlienok,

chránia vlastnícke práva a veľkosť trhu. Prístup zameraný na človeka k postupnému rastu reprezentuje zdravie (5. pilier) a zručnosti (6. pilier), ktoré spolu utvárajú jednu šestinú celkového skóre GCI 4.0 a zaujímajú rozsiahly postoj k ľudskému kapitálu. Rovnako trh práce (8. pilier) zahŕňajúci opatrenia, ktoré sa vzťahujú na odmeňovanie talentov a zachovanie práv pracovníkov. Kým inovačné schopnosti (12. pilier) majú opatrenia zachytávajúce ľudskú spoluprácu, interakciu a kreativitu.⁸⁰

Ranking konkurencieschopnosti podľa WCY

IMD sa zaoberá vzdelávaním vrcholových manažérov v globálnom meradle. Bol založený v roku 1990 spojením dvoch medzinárodných podnikateľských inštitútov a jeho sídlo sa nachádza v Lausanne. IMD ponúka študijné programy, ktoré sú orientované na vzdelávanie v oblasti podnikania. Zatrieduje sa medzi 100 celosvetových akademických inštitúcií, ktoré majú štatút tzv. trojitej medzinárodnej akreditácie, vďaka akreditáciám od 3 uznávaných svetových akreditačných agentúr: AACSB (Association to Advance Collegiate Schools of Business), EFMD (European Foundation for Management Development) a AMBA (Association of MBAs).⁸¹

Od roku 1989 IMD na hodnotenie konkurencieschopnosti krajín sveta publikuje každý rok WCY. Obsahuje trendy a porovnania, štatistiky a údaje z prieskumov. Dané ekonomiky IMD analyzuje a triedi podľa toho, ako spravujú svoje právomoci k docieleniu dlhodobého vytvárania hodnoty. Konkurencieschopnosť ekonomík sa nelimituje len na HDP, musia sa vysporiadať aj so sociálnym, kultúrnym a politickým rozmerom. Preto by krajiny mali zaistiť prostredie, ktoré má kvalitnú infraštruktúru, inštitúcie a politiky podporujúce podniky pri tvorbe udržateľnej hodnoty.

IMD využíva na meranie kvalitatívnych a kvantitatívnych otázok rozličné druhy údajov. Štatistické indikátory pomenované ako tvrdé údaje sú nadobudnuté od organizácií (medzinárodných/regionálnych/národných/súkromných/partnerských inštitúcií). Tvrdé údaje tvoria 2/3 z celkového hodnotenia. Ďalšie kritériá sa dosahujú prieskumom verejnej mienky zaslaný manažérom strednej a vyššej úrovne v ekonomikách zaradených do rebríčka.

⁸⁰ SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2018*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 38-42. [cit. 2019-12-30]. ISBN-13: 978-92-95044-76-0. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>

⁸¹ WUFFLI, Peter – MANZONI, Jean-François. *IMD Annual Report 2018*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. s. 2, 5, 12, 60. [cit. 2020-01-27]. Dostupné na: https://www.imd.org/globalassets/_public-for-all-sites/documents/imd-annualreport2018.pdf

Za osobitné kritériá sa považujú otázky z prieskumu využité na výpočet celkového poradia a tvoria váhu 1/3.

Základ pre výpočet hodnotenia spočíva v hodnote štandardizovanej odchýlky (STD) pre všetky kritériá. V prvom rade treba vyrátať hodnotu STD (to znamená priemernú hodnotu 63 hospodárstiev odpočítať od pôvodnej hodnoty ekonomiky a výsledok vydeliť štandardnou odchýlkou) pre každé kritérium prostredníctvom dát prístupných pre všetky krajiny. Ako druhý bod sa klasifikujú krajiny na základe kritérií používajúce pri zoskupení: tvrdých údajov (143 kritérií), údajov z prieskumu (92 kritérií) a základných informácií (97 kritérií). Poradie podfaktorov sa určuje vypočítaním priemeru hodnôt STD všetkých kritérií, ktoré tvoria podfaktor. Všetky tvrdé údaje majú váhu 1. Ďalej sa zoskupia hodnoty podfaktorov STD, aby sa určilo poradie faktorov. Na dosiahnutie týchto rebríčkov sa zoskupia len kritériá. Zoskupia sa hodnoty STD faktorov, aby sa určilo celkové poradie. Hodnoty indexu, pomenované ako skóre, ktoré vychádza zo štatistických dát sa využijú na výpočet faktorov a celkového hodnotenia. Na kalkuláciu celkového poradia sa zoberie priemer skóre 4 hlavných faktorov konkurencieschopnosti. Následne na to sa skonvertujú na index s vedúcou krajinou, ktorá má hodnotu 100. Rebríček svetovej konkurencieschopnosti IMD vyzdvihuje dlhodobý trend, ktorý hovorí o tom, že ekonomiky nachádzajúce sa na popredných miestach zoznamu majú výnimočný prístup k tomu, aby sa stali konkurencieschopnými.

Faktory konkurencieschopnosti podľa rankingu WCY

V roku 2019 IMD v rámci rankingu WCY zapojil do hodnotenia 63 ekonomík. Hodnotenie svetovej konkurencieschopnosti je postavené na 333 kritériách konkurencieschopnosti.⁸² V roku 2018 IMD pracoval s rovnakým počtom ekonomík a na hodnotenie krajín použil 340 kritérií.⁸³

⁸² IMD. *Methodology and principles of analysis*. [online]. Lausanne: IMD, 2019. s. 3-8. [cit. 2020-01-27]. Dostupné na: https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2019/wcy_methodology_2019.pdf

⁸³ IMD. *Methodology and principles of analysis*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. s. 3. [cit. 2020-01-30]. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2018/methodology-and-principles-wcc-2018.pdf>

Obrázok č. 10 **Faktory konkurencieschopnosti podľa rankingu WCY**

Ekonomická výkonnosť

Účinnosť vlády

Efektívnosť podnikania

Infraštruktúra

Prameň: podľa IMD. *Methodology and principles of analysis*. [online]. Lausanne: IMD, 2016. s. 4. [cit. 2020-01-30]. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/methodo/methodology-yearbook-presentation2.pdf>

Na obrázku č. 10 sú znázornené 4 hlavné faktory konkurencieschopnosti, podľa ktorých sa v rankingu WCY rozdeľuje národné prostredie. Faktormi sú: ekonomická výkonnosť, účinnosť vlády, efektívnosť podnikania a infraštruktúra. Každý z faktorov je rozdelený do 5 podfaktorov (spolu 20 podfaktorov), zdôrazňujúc každú stránku analyzovaných oblastí.

Členenie faktorov konkurencieschopnosti podľa rankingu WCY

- 1. faktor: Ekonomická výkonnosť** - ponúka makroekonomické hodnotenie domácej ekonomiky, ktoré zahŕňa podfaktory ako domáca ekonomika, medzinárodné investície, medzinárodný obchod, ceny a zamestnanosť.
- 2. faktor: Účinnosť vlády** - predstavuje meradlo, do akého vládne politiky prispievajú ku konkurencieschopnosti. Výkon tohto činiteľa je ovplyvnený podfaktormi, ako fiškálna politika, verejné financie, obchodná legislatíva, inštitucionálny a spoločenský rámec.
- 3. faktor: Efektívnosť podnikania** - posudzuje mieru, do akej národné prostredie podnecuje spoločnosti k inovatívnemu, výnosnému a zodpovednému konaniu. Podfaktory, ktoré pôsobia na výkon tohto faktora sú produktivita a efektívnosť, financie, pracovný trh, riadiace postupy i stanoviská a hodnoty.
- 4. faktor: Infraštruktúra** - meria veľkosť elementárnych, vedeckých, technologických a ľudských zdrojov korešpondujúcich s požiadavkami

podnikania. Spadajú sem podfaktory: základná infraštruktúra, vedecká infraštruktúra, technologická infraštruktúra, vzdelanie, životné prostredie a zdravie.⁸⁴

Stratégia Európa 2020/EÚ 2020

Keďže Lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť realizovaná do roku 2010 zlyhala, tak by mohlo byť pozoruhodné, či by bolo dosiahnutie týchto cieľov alebo priorít pre členské štáty EÚ ťažké. Na túto myšlienku nejestvovala žiadna súhrnná štúdia, až kým nezačali robiť výskum turecký ekonóm M. S. Çolak a profesorka A. Ege. Dokument je označený ako *An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach?*, bol uverejnený v roku 2013, keď mala EÚ 27 členských štátov ako EÚ27 (2013), kým sa Chorvátsko pričlenilo v roku 2013. V súčasnosti je tiež 27 členských štátov EÚ ako EÚ27 (2020), pretože UK vystúpilo začiatkom roka 2020. Účelom dokumentu je predstavenie výkonnosti členských a kandidátskych krajín EÚ, pokiaľ ukazovatele sú určené cieľmi a prioritami rastu stratégie Európa 2020/EÚ 2020. Za pomoci kompozitného indexu (stratégie Európa 2020/EÚ 2020) príspevok ukazuje, ako ďaleko je členský a kandidátsky štát v dosahovaní cieľov a napĺňaní cieľov rastu.⁸⁵

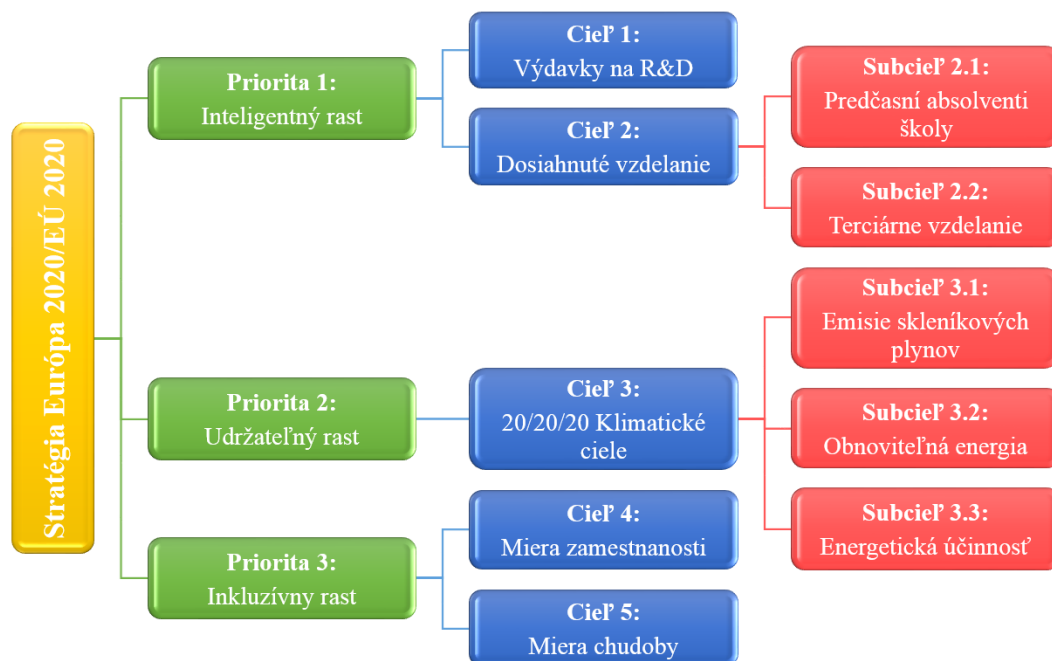
Obrázok č. 11 poukazuje na mechanizmus stratégie Európa 2020/EÚ 2020, kde je rozčlenený na 3 priority a ciele pridelené k jednotlivým prioritám. Prvá priorita, *inteligentný rast* pozostáva z 2 základných cieľov ako výdavky na R&D a dosiahnuté vzdelanie. Prvý cieľ znamená, že podiel výdavkov na R&D na HDP by mal tvoriť 3% do roku 2020, s čím sa spája tvorba poznatkov a inovácií v hospodárstve EÚ. Druhý cieľ, dosiahnuté vzdelanie sa vzťahuje na dva čiastkové ciele, ktoré spočívajú v zmenšení miery predčasného ukončenia školskej dochádzky na maximálne 10% a vo zväčšení podielu obyvateľstva na 40%, ktorý vo veku 30-34 rokov majú ukončené vysokoškolské alebo ekvivalentné vzdelanie. Druhá priorita, *udržateľný rast* má 1 cieľ 20/20/20 klimatické ciele. Skladá sa z 3 subcieľov pozostávajúcich v zmenšení emisií skleníkových plynov o 20% oproti roku 1990, vo zväčšení podielu obnoviteľných zdrojov energie na konečnej spotrebe energie na 20% a vo zväčšení energetickej účinnosti o 20%. Tretia priorita, *inkluzívny rast* sa rozdeľuje na 2

⁸⁴ IMD. *Methodology and principles of analysis*. [online]. Lausanne: IMD, 2016. s. 4. [cit. 2020-01-31]. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/methodology/methodology-yearbook-presentation2.pdf>

⁸⁵ ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. *An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach?* [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 659-660. [cit. 2020-04-28]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

základné ciele ako miera zamestnanosti a miera chudoby. Prvý cieľ značí o zväčšení miery zamestnanosti vo veku 20-64 rokov na 75% a druhý cieľ o zmenšení podielu obyvateľstva hroziacim chudoba o 25%, čomu zodpovedá zníženie podielu o 20 miliónov ľudí.

Obrázok č. 11 **Mechanizmus stratégie Európa 2020/EÚ 2020**

Prameň: podľa ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 662. [cit. 2020-04-28]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

Autori na danú štúdiu zhotovili kompozitný index pre stratégiu a priority rastu Európa 2020/EÚ 2020 (index stratégie Európa 2020/EÚ 2020), aby mohli sledovať výkonnosť členských a kandidátskych krajín EÚ v prioritách, cieľoch, prípadne v celkovej stratégii rastu prostredníctvom jediného ukazovateľa. Na začiatku si definovali teoretický rámec, ktorý je vybudovaný na výpočte indexov pre ciele a subciele ku členským krajinám EÚ a jej kandidátom. Nato sa dopracovali ku kompozitným ukazovateľom pre priority rastu tým, že pridelili náležité váhy k jednotlivým cieľom a subcieľom, ktoré vytvárajú každú prioritu. Potom je docielený jeden kompozitný ukazovateľ poukazujúci na celkovú výkonnosť konkrétnej členskej alebo kandidátskej krajiny v stratégii 2020, tým, že každej priorite sa zadedia náležité váhy. Konštrukcia kompozitného ukazovateľa (1) má nasledovný tvar:

$$SI_j^t = \sum_{i=1}^n w_i \times TI_{ij}^t, \quad \text{kde } \sum_{i=1}^n w_i = 1, \quad \text{a } 0 \leq w_i \leq 1. \quad (1)$$

„SI“ znamená index stratégie Európa 2020/EÚ 2020 konkrétnej krajiny „j“ v časovom období „t“, „w“ je váha ukazovateľa „i“, „TI“ predstavuje cieľový index (alebo

normalizovaný cieľový index) ukazovateľa „i“ krajiny „j“ a „n“ znamená počet ukazovateľov v rovnakej kategórii.

Po definovaní teoretického rámca prebehla normalizácia (úprava) ukazovateľov, pretože premenné boli vyjadrené v odlišných štatistických jednotkách a majú rôznorodé rozsahy alebo mierky. Na to, aby boli porovnateľné v rovnakom rozsahu, autori si stanovili normalizačný vzorec (2), ktorý použili na výpočet cieľových indexov a má nasledovnú formu:

$$TI_{i,j}^t = \frac{X_{i,j}^t - X_{w,i}}{X_{T,i} - X_{w,i}} \quad (2)$$

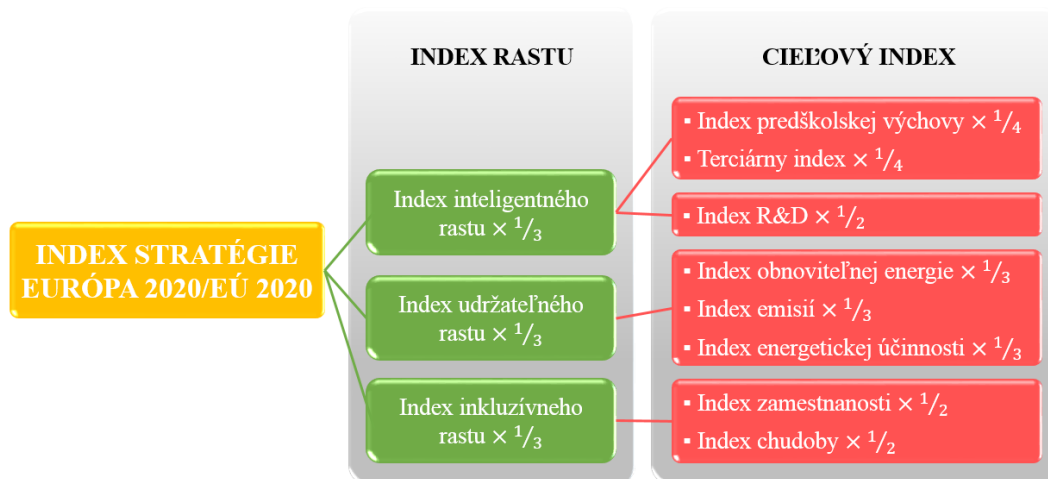
„TI“ znamená normalizovaný cieľový index, „ $X_{T,i}$ “ znamená cieľnú úroveň ukazovateľa, „i“ je vymedzený v základnom celi alebo subceli; „ $X_{i,j}^t$ “ znamená hodnotu cieľového ukazovateľa „i“ krajiny „j“ v roku „t“, „ $X_{w,i}$ “ tvorí najhoršiu úroveň medzi všetkými hodnotami v údajovom súbore určitého cieľového ukazovateľa. Väčšia výkonnosť ukazovateľov môže značiť vyššiu hodnotu, potom „ $X_{w,i}$ “ predstavuje minimálnu hodnotu v celom údajovom súbore a môže znamenať nižšiu hodnotu, potom „ $X_{w,i}$ “ predstavuje maximálnu hodnotu v celom údajovom súbore.

Krajina, ktorá by mala výsledok indexovej hodnoty 1, vyjadruje cieľovú hodnotu. Skóre indexu stratégie Európa 2020/EÚ 2020 väčšie ako 1 reprezentuje krajina presahujúca cieľovú hodnotu. Indexová hodnota neprevyšujúca skóre 1 zastupuje krajinu, ktorá sa ešte nedobojovala k cieľu.⁸⁶

Obrázok č. 12 zahŕňa váhové rozloženie celkového indexu stratégie Európa 2020/EÚ 2020. Nadobúda sa váženým priemerom 3 indexov rastu, v ktorých sú zastúpené jednotlivé priority. Hodnoty indexov rastu sú zatriedené do vážených priemerov, s ktorými korešpondujú cieľové indexy. Index inteligentného rastu sa člení na index predškolskej výchovy a terciárny index s váhami 1/4, a index R&D s váhou 1/2. Index udržateľného rastu pozostáva z indexu obnoviteľnej energie, emisií a energetickej účinnosti s váhami 1/3. Index inkluzívneho rastu tvoria index zamestnanosti a chudoby s váhami 1/2.

⁸⁶ ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 663-667. [cit. 2020-04-28]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

Obrázok č. 12 Rozloženie váhy v indexe stratégie Európa 2020/EÚ 2020

Prameň: podľa ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 667. [cit. 2020-04-29]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

Autori pre výpočet ukazovateľov využili databázu údajov z Eurostatu. Ukazovateľ v priorite inteligentného rastu predstavuje podiel výdavkov na R&D na HDP, ktorý sa aplikuje pri kalkulácii indexu R&D. Dáta tohto ukazovateľa zobrali za roky 2002-2009. Pri kalkulácii indexu R&D sa berie do úvahy cieľová hodnota 3 a najhoršiu úroveň predstavuje minimálna hodnota zo všetkých podielov na dátach. Ukazovateľom indexu predškolskej výchovy predstavuje podiel študentov, ktorí predčasne ukončili povinnú školskú dochádzku. Dáta za tento ukazovateľ čerpali z percentuálneho podielu obyvateľov vo veku 18-24 rokov, ktorí vyštudovali nižšie stredoškolské vzdelanie. Pri kalkulácii indexu predškolskej výchovy sa berie do úvahy cieľová hodnota 10, kvôli udržaniu miery predčasného ukončenia školskej dochádzky na 10% a za najhoršiu úroveň sa považuje maximálna hodnota v údajovom súbore. Ukazovateľ v terciárnom indexe predstavuje podiel obyvateľov vo veku 30-34 rokov, ktorí vyštudovali vysokoškolské vzdelanie. Cieľová hodnota činí 40, pretože cieľom je zachovanie podielu aspoň 40% a najhoršiu úroveň tvorí najmenšie číslo v údajovom súbore. Ak sa jedná o prioritu udržateľného rastu, tak pri kalkulácii indexu obnoviteľnej energie sa vezme cieľová hodnota 20, lebo cieľom je dospieť k 20% a najhoršiu úroveň predstavuje minimálna hodnota v údajovom súbore. Dáta prevzali z roku 2008 o podiele obnoviteľnej energie na hrubej domácej spotrebe energie. Ukazovateľom indexu emisií sa pokladajú miery emisií skleníkových plynov v krajinách. Cieľovú hodnotu pri tomto ukazovateli predstavuje 80, pretože cieľom je zmenšiť emisie skleníkových plynov o 20% v porovnaní s rokom 1990. A miery emisií sa v roku 1990 považujú za 100. Za najhoršiu úroveň tohto ukazovateľa je považovaná najvyššia hodnota v údajovom súbore. Pri indexe

energetickej účinnosti získali dáta z energetickej náročnosti vyjadrenej ako celková spotreba energie vydelená HDP a najhoršiu úroveň tvorí najvyššia hodnota v údajovom súbore. V tomto prípade má každý štát stanovenú vlastnú cieľovú hodnotu, ktorá sa vyráta vynásobením spoločného činiteľa 0,8 s hodnotou energetickej účinnosti v roku 2008. Ukazovateľ v priorite inkluzívneho rastu je index zamestnanosti, predstavujúci mieru zamestnanosti populácie vo veku 20-64 rokov. Za cieľovú hodnotu uviedli 75 a najhoršiu úroveň utvára najmenší počet zo všetkých hodnôt v dátach. Pri indexe chudoby sa považuje za cieľ zmenšiť mieru obyvateľstva hroziacim chudoba o 25%, no každý štát má svoj vlastný zámer. Pri kalkulácii tohto indexu sa vzala do úvahy cieľová hodnota 0,75, pretože znásobili obyvateľstvo v roku 2008 v každej krajine o 0,75 a najhoršiu úroveň predstavuje maximálna hodnota v údajovom súbore.⁸⁷

Tabuľka č. 3 zobrazuje celkový index stratégie Európa 2020/EÚ 2020 krajín EÚ, ktorý je váženým priemerom indexu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu v období rokov 2005 až 2008.

Tabuľka č. 3 Celkový index stratégie Európa 2020/EÚ 2020, EÚ27 (2013) v období 2005-2008

Krajina	2005		2006		2007		2008	
	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie
EÚ27 (2013)	0,718	12.	0,729	13.	0,735	14.	0,763	10.
EÚ15								
Švédsko	1,081	2.	1,067	2.	1,1	1.	1,177	1.
Fínsko	1,009	3.	0,994	3.	1,001	2.	1,064	2.
Dánsko	0,932	4.	0,925	4.	0,938	3.	0,978	3.
Rakúsko	0,839	6.	0,858	5.	0,885	4.	0,925	4.
Nemecko	0,803	7.	0,816	6.	0,813	6.	0,836	5.
Francúzsko	0,777	8.	0,784	9.	0,793	7.	0,815	6.
Holandsko	0,766	9.	0,788	7.	0,791	8.	0,798	8.
UK	-	-	-	-	0,741	12.	0,753	12.
Belgicko	0,712	13.	0,728	14.	0,739	13.	0,748	13.
Írsko	0,638	18.	0,668	17.	0,691	17.	0,731	15.
Luxembursko	0,703	15.	0,7	16.	0,715	16.	0,725	16.
Portugalsko	0,57	25.	0,629	18.	0,659	18.	0,716	18.
Španielsko	0,583	23.	0,598	24.	0,612	22.	0,643	20.
Taliansko	0,559	26.	0,566	26.	0,571	25.	0,593	25.
Grécko	0,555	27.	0,554	28.	0,553	27.	0,579	27.

⁸⁷ ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 668-669. [cit. 2020-04-29]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

EÚ12								
Estónsko	0,737	11.	0,778	10.	0,758	10.	0,806	7.
Slovinsko	0,739	10.	0,762	11.	0,769	9.	0,795	9.
Litva	0,708	14.	0,735	12.	0,749	11.	0,762	11.
Lotyšsko	0,868	5.	0,788	8.	0,845	5.	0,739	14.
Česká republika	0,684	16.	0,704	15.	0,716	15.	0,724	17.
Slovensko	0,585	22.	0,615	21.	0,646	19.	0,653	19.
Maďarsko	0,604	21.	0,594	25.	0,639	20.	0,639	21.
Poľsko	0,528	28.	0,559	27.	0,606	23.	0,639	22.
Cyprus	0,583	24.	0,615	20.	0,627	21.	0,619	23.
Rumunsko	0,637	19.	0,628	19.	0,526	28.	0,598	24.
Bulharsko	0,647	17.	0,6	23.	0,565	26.	0,592	26.
Malta	-	-	-	-	-	-	0,453	28.
Kandidátske krajiny								
Island	1,279	1.	1,278	1.	-	-	-	-
Chorvátsko	0,604	20.	0,612	22.	0,593	24.	-	-
Macedónsko	-	-	-	-	-	-	-	-
Turecko	-	-	-	-	-	-	-	-

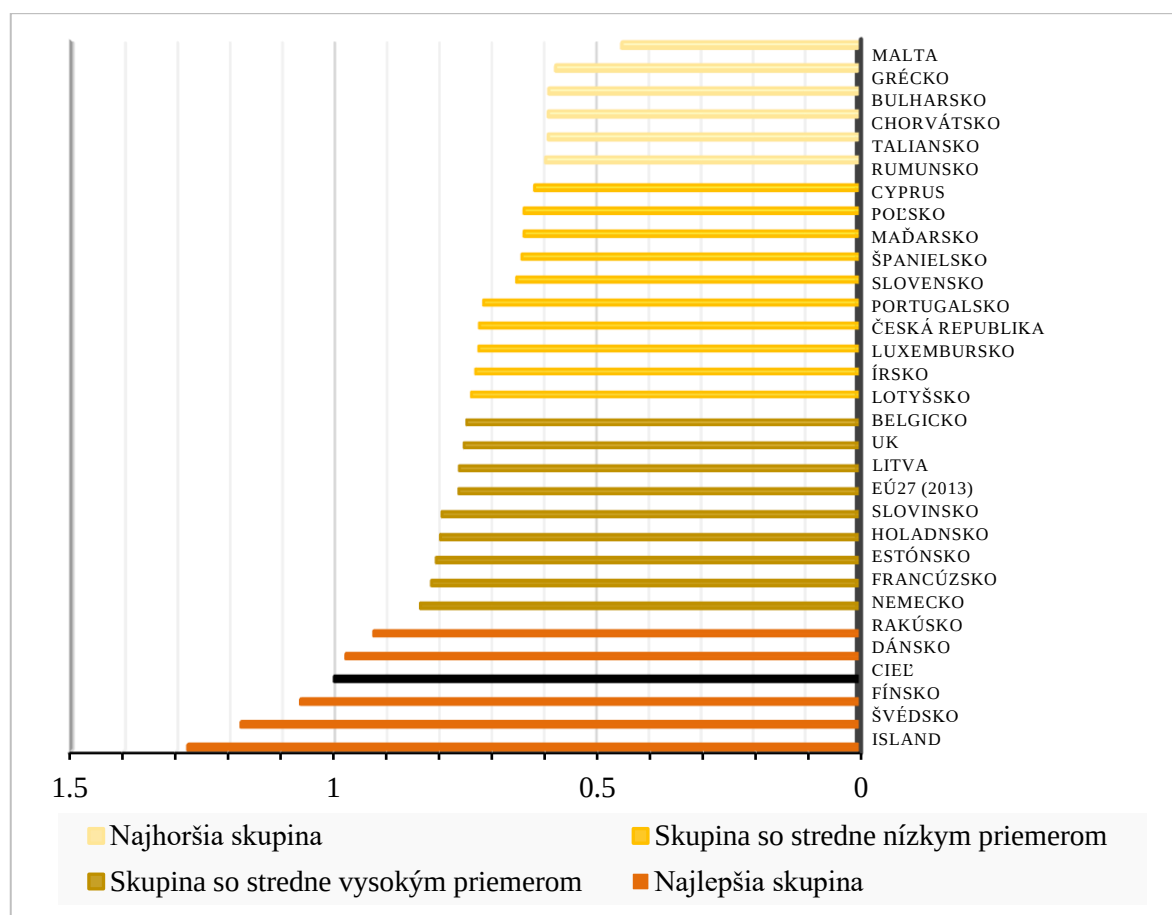
Prameň: podľa ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 677. [cit. 2020-04-30]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

Pri krajinách, ktoré majú uvedenú pomlčku, v daných rokoch neboli k dispozícii informácie o hodnotách. Čiže autori nemohli vyrátať niektoré indexy rastu a tým pádom ani celkový index stratégie Európa 2020/EÚ 2020. Ako môžeme vidieť, tak všetky krajiny dosahujú skóre nad 0,5, okrem Malty, ktorá v roku 2008 bola najchudobnejšia. Keď si vezmeme EÚ27 (2013) ako celok, tak vidíme, že sa postupne v rokoch 2005-2008 vyvíjala pozitívnym smerom ku skóre 0,763. Medzi krajiny, ktoré prekročili svoje skóre v roku 2008 patria: Švédsko, Fínsko a Island za rok 2006, ale predpokladáme, že sa stále pohybuje vysoko a predstavuje najvýkonnejšiu krajinu zo všetkých. Tieto krajiny teda dosiahli cieľovú úroveň rastu do roku 2020. Z hľadiska členských krajín EÚ27 (2013) dosiahli cieľ v roku 2008 Švédsko so skóre 1,177 (1. miesto) a Fínsko so skóre 1,064 (2.). Potom sa najviac priblížilo k cieľu Dánsko so skóre 0,978 (3.) a Rakúsko so skóre 0,925 (4.), ale dalo by sa predpokladať, že dosiahnutie cieľov nebude pre nich ťažké, keďže sa dosiaľ ujímali riadenia v EÚ27 (2013). Najmenej sa priblížila k cieľu alebo na poslednom mieste skončila Malta so skóre 0,453 (28.), čo značí o slabosti dosiahnuť ciele do roku 2020 a vyžaduje sa poriadna námaha k dospetiu cieľov a priorít rastu stratégie Európa 2020/EÚ 2020. Potom Grécko so skóre 0,579 (27.) a Bulharsko so skóre 0,592 (26.). Z aspektu V4 sa najbližšie dostali k cieľovej úrovni rastu do roku 2020 Česká republika so skóre 0,724 (17. na európskej

úrovni), Slovensko so skóre 0,653 (19.), Maďarsko so skóre 0,639 (21.) a Poľsko s rovnakým skóre ale na 22. mieste. Najväčšie posuny vo vývoji v období 2005-2008 k lepšiemu dosiahli Portugalsko z 25. na 18. miesto, Poľsko z 28. na 22. miesto a naopak k horšiemu dospeli Bulharsko z 17. na 26. miesto, Lotyšsko z 5. na 14. miesto a Rumunsko z 19. na 24. miesto.

Celkové skóre indexu stratégie Európa 2020/EÚ 2020 krajín EÚ27 (2013) v roku 2008, pričom skóre Islandu je brané z roku 2006 a skóre Chorvátska z roku 2007 kvôli nedostatku údajov ilustruje graf č. 1. Autori krajiny rozdelili do 4 skupín podľa celkových hodnôt indexu stratégie Európa 2020/EÚ 2020.

Graf č. 1 Celkové skóre indexu stratégie Európa 2020/EÚ 2020, EÚ27 (2013), v roku 2008

Prameň: podľa ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 678. [cit. 2020-06-10]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

Najlepšiu skupinu tvoria krajiny, ktoré sú nad cieľovou úrovňou alebo hodnotou 0,85. Patrí sem napríklad Island, Švédsko a Fínsko. Skupina so stredne vysokým priemerom predstavuje krajiny, ktoré sa pohybujú od 0,85-0,74 (európsky priemer). Ku príkladu sem

patrí: Nemecko, Francúzsko, Estónsko. Skupina so stredne nízkym priemerom zahŕňa hodnoty od 0,74-0,6. Krajiny, ktoré reprezentujú túto skupinu sú napríklad Lotyšsko, Írsko, Luxembursko. Krajiny so skóre nižším ako 0,6 patria do najhoršej skupiny. Príkladom figurujú Rumunsko, Taliansko a Chorvátsko.

Autori na záver zhodnotili, že pri indexe inteligentného rastu dosiahli najvyššie skóre škandinávske krajiny. Skóre EÚ15 tvorilo pomerne vyššiu hodnotu ako EÚ12. No dá sa predpokladať, že EÚ12 predbehne EÚ15, pretože miera rastu indexov je u nich vyššia. V indexe udržateľného rastu boli na prvých miestach škandinávske krajiny, predovšetkým výkon Islandu. Účinnú výkonnosť dosahuje EÚ12 v tomto indexe a polovica sa dostala bližšie k cieľovej úrovni jedna. V indexe inkluzívneho rastu zaznamenali najvyššie skóre škandinávske krajiny a Island na špičke zoznamu. Čo sa týka celkového indexu stratégie Európa 2020/EÚ 2020, tak prvé miesto obsadili škandinávske krajiny, ktorých skóre činilo vyššiu alebo mierne nižšiu hodnotu ako jeden. Najslabšími hráčmi medzi EÚ15 sú Taliansko, Grécko a Španielsko a spomedzi EÚ12 sú Malta, Bulharsko a Rumunsko. Island docielil najlepšiu výkonnosť z EÚ27 (2013) vo väčšine indexov rastu.⁸⁸

Ďalšou štúdiou je E2020-CR, ktorá meria výkonnosť Európy v porovnaní so stratégiou Európa 2020 a dôkladne pozoruje 7 hlavných iniciatív stratégie Európa 2020. Tento dokument vydalo WEF, v roku 2012 vyšlo prvé vydanie a druhé bolo uverejnené v roku 2014. Jej zámerom je ponuka východiska pre rozhovory medzi vládami, inštitúciami, občianskou spoločnosťou a podnikmi o oblastiach žiadajúcich pozornosť k zlepšeniu konkurencieschopnosti Európy. Dokument pomocou metodiky Indexu konkurencieschopnosti Európa 2020 opisuje, do akej miery je výkonnosť 28 členských štátov EÚ v dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020 v roku 2014.

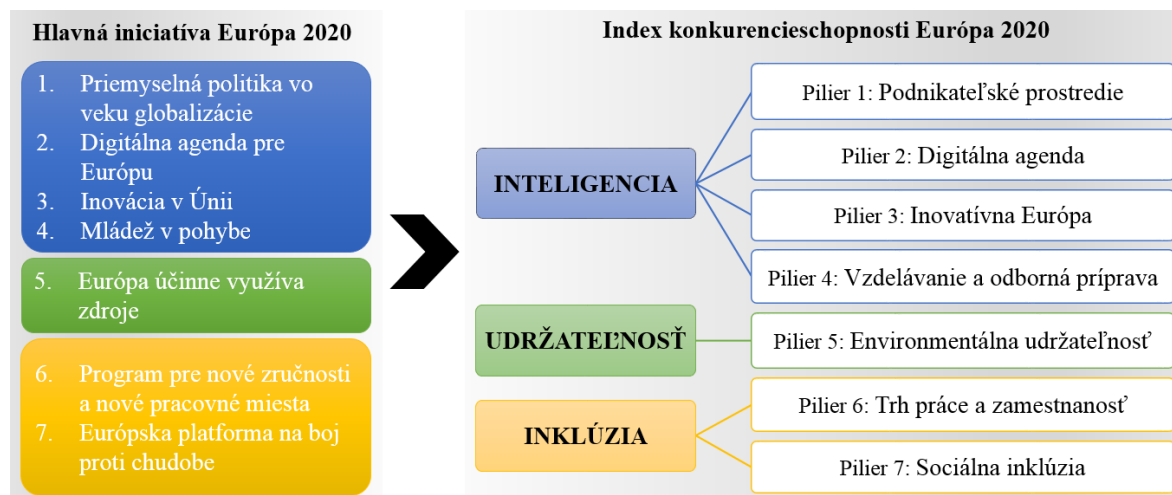
Okrem 3 priorít rastu je v stratégii uvedených 7 nosných iniciatív, pri ktorých by EÚ mala vynaložiť veľké úsilie, aby podporila rast a zamestnanosť. Prvá iniciatíva, priemyselná politika vo veku globalizácie znamená skvalitnenie podnikateľského prostredia malých a stredných podnikov a podporu rozmachu priemyselnej základne spôsobilej konkurovať celosvetovo. Druhou iniciatívou je digitálna agenda pre Európu, ktorá by zdynamizovala zavedenie neobmedzeného internetu a domácnosti a podniky by profitovali z výhod jednotného digitálneho trhu. Tretia iniciatíva, únia inovácií vyjadruje zdokonalenie

⁸⁸ ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. s. 678. [cit. 2020-04-30]. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>

požiadaviek a prístupu k financovaniu výskumu a inovácií, čím dôjde k rastu a tvorbe pracovných miest. Štvrtá iniciatíva, mládež v pohybe značí o vyššej úrovni vzdelávania a zľahčení prístupu mládeže na pracovný trh. Piata iniciatíva, Európa účinne využívajúca zdroje predstavuje zmenu na nízkouhlíkovú ekonomiku, podporu energetickej účinnosti, väčšie používanie obnoviteľných zdrojov energie a inovácia oblasti dopravy. Predposledná iniciatíva je program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta, zastupujúca modernizáciu pracovných trhov a povzbudenie ľudí k rozšíreniu schopností za účelom zvýšenia účasti na pracovnom trhu. Posledná iniciatíva, európska platforma proti chudobe má zaistiť územnú a sociálnu solidaritu takým spôsobom, aby sa chudobní a ľudia postihnutí sociálnym vylúčením aktívne pripájali do spoločnosti a žili dôstojne.⁸⁹

V E2020-CR je použitý Index konkurencieschopnosti Európa 2020, ktorý je zameraný na sledovanie vykonávania stratégie Európa 2020 v 28 členských krajinách EÚ a predstavuje analýzu 3 priorít s úmyslom vyvinúť inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo.

Obrázok č. 13 Štruktúra Indexu konkurencieschopnosti Európa 2020

Prameň: podľa BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2014. s. 8. [cit. 2020-05-01]. ISBN-13: 978-92-95044-72-2. Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

Obrázok č. 13 objašňuje vzťah medzi Indexom konkurencieschopnosti Európa 2020 a hlavnými iniciatívami Európy 2020. Sedem nosných iniciatív stratégie Európa 2020 je

⁸⁹ BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2014. s. 3-8. [cit. 2020-05-01]. ISBN-13: 978-92-95044-72-2. Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

zastúpených v rámci 7 pilierov, ktoré vytvárajú Index konkurencieschopnosti Európa 2020. Index je zložený z 3 subindexov (inteligencia, udržateľnosť a inklúzia) kontrolujúcich pokrok Európy, aby sa stala čím ďalej viac inteligentnou, udržateľnou a inkluzívnou ekonomikou, čo dosiahne skoordínaním vnútroštátnej a európskej politiky. Každý pilier odzrkadľuje jednu z iniciatív a obsahuje kvantum premenných.

Piliere Indexu konkurencieschopnosti Európa 2020

1. **pilier: Podnikateľské prostredie** - zlepšenie podnikateľského prostredia sa dosiahne účinnou protimonopolnou politikou, vhodnou reguláciou a znížením administratívnych prekážok pri podnikaní,
2. **pilier: Digitálna agenda** - zisťuje mieru, do akej hospodárstvo využíva IKT na zdieľanie poznatkov a zvyšovanie produktivity svojich odvetví,
3. **pilier: Inovatívna Európa** - zahŕňa investície do R&D, prítomnosť vysokokvalitných inštitúcií vedeckého výskumu, rozsiahlu spoluprácu vo výskume medzi univerzitami a priemyslom a sofistikované obchodné praktiky,
4. **pilier: Vzdelávanie a odborná príprava** - zisťuje mieru stredoškolského a vysokoškolského vzdelania, kvalitu poskytnutého vzdelávania a rozsah odbornej prípravy zamestnancov,
5. **pilier: Environmentálna udržateľnosť** - predstavuje efektívne využívanie energie, iných zdrojov znižujúcich náklady a priamo zvyšujúcich produktivitu lepším využívaním vstupov,
6. **pilier: Trh práce a zamestnanosť** - meria schopnosť hospodárstva zmobilizovať všetky ľudské zdroje s cieľom prispieť k hospodárskemu rastu podniku,
7. **pilier: Sociálna inklúzia** - zachytáva mieru, do akej majú členovia podniku príležitosť profitovať z hospodárskeho rastu vo svojej krajine.

Metodológia Indexu konkurencieschopnosti Európa 2020 spočíva v celkovom skóre každej krajiny, ktoré sa vyráta ako nevážený priemer samostatného skóre zo 7 pilierov. V celkovom indexovom skóre je každému pilieru zadelená váha 1/7. Štruktúru indexu tvorili dáta z prieskumov utvorené z odpovedí vedúcich pracovníkov podnikov a externé kvantitatívne dáta, ktoré sú verejne dostupné a zozbierané od uznávaných medzinárodných bánk a organizácií. Index konkurencieschopnosti Európa 2020 a každý subindex má stupnicu od 1 do 7, ktorá znamená, že čím vyššie číslo, tým krajina podáva silnejší výkon.

Správa v roku 2014 pracovala s databázou pokrývajúcou 148 krajín.⁹⁰ Pričom v roku 2012 narábala so 142 krajinami.⁹¹

Tabuľka č. 4 **Index konkurencieschopnosti Európa 2020, EÚ28 v období rokov 2010, 2012 a 2014**

Krajina	2014		2012		2010	
	Poradie	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	Skóre
EÚ28		4,56		4,94		4,88
Fínsko	1.	5,70	2.	5,71	2.	5,61
Švédsko	2.	5,55	1.	5,77	1.	5,77
Holandsko	3.	5,41	4.	5,46	5.	5,34
Dánsko	4.	5,32	3.	5,60	3.	5,52
Nemecko	5.	5,28	7.	5,28	6.	5,25
Rakúsko	6.	5,16	6.	5,33	7.	5,25
UK	8.	5,13	8.	5,23	8.	5,10
Luxembursko	9.	5,07	9.	5,13	9.	5,05
Belgicko	10.	4,93	10.	5,04	10.	5,02
Francúzsko	11.	4,81	11.	4,98	11.	5,00
Írsko	12.	4,75	13.	4,66	12.	4,71
Estónsko	13.	4,74	12.	4,74	14.	4,67
Španielsko	14.	4,47	16.	4,52	17.	4,50
Malta	15.	4,44	19.	4,39	19.	4,38
Portugalsko	16.	4,44	15.	4,59	16.	4,52
Slovinsko	17.	4,43	14.	4,59	13.	4,69
Litva	18.	4,38	22.	4,31	22.	4,22
Česká republika	19.	4,33	17.	4,49	15.	4,54
Lotyšsko	20.	4,32	20.	4,36	23.	4,20
Cyprus	21.	4,22	18.	4,40	18.	4,47
Taliansko	23.	4,05	23.	4,30	21.	4,23
Poľsko	24.	3,97	25.	4,08	25.	4,06
Slovensko	25.	3,91	24.	4,13	24.	4,17
Chorvátsko *	26.	3,87	-	-	-	-
Maďarsko	27.	3,83	26	4,06	26.	4,04
Grécko	29.	3,79	28.	3,95	28.	3,92
Bulharsko	30.	3,75	29.	3,79	30.	3,79
Rumunsko	31.	3,64	30.	3,76	29.	3,84
Kandidátske krajiny						

⁹⁰ BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2014. s. 9-11, 37. [cit. 2020-05-02]. ISBN-13: 978-92-95044-72-2. Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

⁹¹ BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2012. s. 10. [cit. 2020-05-02]. ISBN-13: 92-95044-43-6. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012/Europe2020_Competitiveness_Report_2012.pdf

Kandidátske krajiny						
Island	7.	5,15	6.	5,34	4.	5,38
Čierna Hora	22.	4,07	20.	4,39	20.	4,24
Turecko	28.	3,83	31.	3,75	31.	3,63
Macedónsko	32.	3,62	32.	3,60	32.	3,67
Srbsko	33	3,46	33.	3,53	33.	3,48
Chorvátsko *	-	-	27.	4,01	27.	4,01
Legenda: * Chorvátsko ako člen EÚ v roku 2014 (oficiálnym členom od roku 2013) a ako kandidát v roku 2012 a 2010						

Prameň: podľa BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2012. s. 12. [cit. 2020-05-02]. ISBN-13: 92-95044-43-6. Dostupné na:

http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012/Europe2020_Competitiveness_Report_2012.pdf;

BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2014. s. 13. [cit. 2020-05-02]. ISBN-13: 978-92-95044-72-2. Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

Tabuľka č. 4 zobrazuje celkový Index konkurencieschopnosti Európa 2020 EÚ28 a kandidátskych štátov EÚ v období rokov 2010, 2012 a 2014. Chorvátsko bolo do roku 2013 kandidátom EÚ, preto nemá uvedené hodnoty v tabuľke za rok 2010 a 2012. Oficiálnym členom EÚ sa stalo v júli 2013, čiže jeho hodnoty sú zapísané v roku 2014. Ako si môžeme všimnúť, tak polovicu skóre indexu (3,50) nedokázala získať kandidátska krajina Srbsko v rokoch 2014 a 2010, iba v roku 2012 bola nad polovičným skóre indexu. Ak zoberieme EÚ28, tak vidíme, že v roku 2010 mala 4,88 skóre, potom jej skóre stúplo a v roku 2014 EÚ28 klesla na 4,56. Krajiny, ktoré sa umiestnili v roku 2014 na vrchole tabuľky sú Fínsko (1. miesto) so skóre 5,70, Švédsko (2.) so skóre 5,55, Holandsko (3.) so skóre 5,41 a Dánsko (4.) so skóre 5,32. Tieto štáty majú najsilnejšiu výkonnosť v dosahovaní cieľov stratégie Európy 2020. V porovnaní s rokmi 2012 a 2010 sa na tretiu pozíciu dostavilo Dánsko priemerným skóre 5,56, ale na 4. mieste v roku 2012 by bolo Holandsko a v roku 2010 Island ako európsky kandidát. Najmenej výkonnými krajinami alebo na posledných priečkach v roku 2014 okrem Srbska skončili Macedónsko (32.) so skóre 3,62, Rumunsko (31.) so skóre 3,64 a Bulharsko (30.) so skóre 3,75, čo vypovedá o slabej konkurencieschopnosti a bude treba vynaložiť veľké úsilie k dosahovaniu cieľov stratégie Európa 2020. Z hľadiska V4 sú najbližšie k napĺňaniu cieľov stratégie Európa 2020 v roku 2014 Česká republika (19. na európskej úrovni) so skóre 4,33, Poľsko (24.) so skóre 3,97, Slovensko (25.) so skóre 3,91 a nakoniec Maďarsko (27.) so skóre 3,83. Keď by sme zobrali do úvahy vývoj obdobia 2010, 2012 a 2014 tohto indexu, zistíme, že k väčšiemu pozitívnemu skoku sa dopracovala Malta z 19. na 15. priečku. Opačný skok urobili

Slovinsko z 13. na 17. priečku, Česká republika z 15. na 19. priečku a Island zo 4. na 7. priečku.

Autori v závere správy vyhodnotili, že EÚ28 nasleduje druhé vyspelé štáty pri tvorbe znalostnej ekonomiky, ktorá sa vyznačuje vhodným obchodným prostredím a inovatívnym rámcom. Viditeľná priepasť pri zavádzaní európskej digitálnej agendy je medzi druhými vyspelými štátmi, pretože sa rýchlejšie pohybujú dopredu. Čo vyvoláva pochybnosti o celkovom zvyšovaní konkurencieschopnosti Európy a možnosti ponúknuť rast životnej úrovne. Dlhodobá pretrvávajúca miera nezamestnanosti mladých ľudí je spätá s pevnou nepružnosťou na pracovných trhoch viacerých európskych štátov, to sa odzrkadľuje na výkonnosti inkluzívneho rastu. Preto je smerodajnou pákou vzdelávať a realizovať odbornú prípravu pre mládež, čo vedie k inkluzívnejšiemu a inteligentnejšiemu európskemu hospodárstvu. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie alebo minimálna produkcia emisií skleníkových plynov sú zasa hnacou silou trvalo udržateľného rastu. Na dosiahnutie konkurencieschopnejšej Európy bude potrebné zvládnuť investičné medzery v IKT, výskume a vývoji v súkromnom i verejnom sektore a systémoch rozmachu schopností. Investície spolu s politikami budú zakladať vyhovujúce obchodné podmienky pre podnikanie a inovácie. Z aspektu perspektívy budú utvárať možnosti na zamestnanie a dohliadať na Európu, ktorá podporuje spoločenskú inklúziu, aby si zaistili inteligentný rast. V tejto súvislosti sa považujú inštitúcie a efektívne manažérske mechanizmy monitorujúce a vykonávajúce zmeny za rozhodujúci činiteľ úspechu.⁹²

Na pôde Ekonomickej univerzity v Bratislave v roku 2014 úspešne obhájila V. Repášová svoju dizertačnú prácu s názvom *Geopolitické a geoeconomické determinanty ďalšieho vývoja európskej integrácie*. V našej diplomovej práci nadväzujeme na priebežné monitorovanie napĺňania cieľov stratégie Európa 2020 na úrovni EÚ v podobe hypotézy: „*EURÓPA 2020 nástrojom k dosiahnutiu konkurencieschopnosti EÚ28.*“⁹³ autorka predmetnej dizertačnej práce V. Repášová vychádzala z hodnotenia vypracovaného EC - *Taking stock of the Europe 2020 strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, z podstaty ktorého na záver skonštatovala, že celkové plnenie cieľov do roku 2020 je v prvom

⁹² BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2014. s. 31-32. [cit. 2020-05-02]. ISBN-13: 978-92-95044-72-2. Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf

⁹³ REPÁŠOVÁ, Vladimíra. *Geopolitické a geoeconomické determinanty ďalšieho vývoja európskej integrácie*: dizertačná práca. Školiteľ: Denisa Čiderová. Bratislava: OF EUBA, 2014. s. 77-80

polčase uskutočňovania stratégie Európa 2020 neisté. Dôvodom je pretrvávajúci nedostatok vo forme vzrastu nezamestnanosti 15 až 24-ročnej mládeže na úrovni 13,2%. V komparácii s druhými vyspelými štátmi je EÚ28 pozadu v prispievaní investícií do IKT. Preto sa výskum, vývoj a inovácie prihodili k podporným pilierom prostredníctvom financovania vo viacročnom finančnom rámci (VFR) 2014-2020 (program Horizont 2020). Ciele, ktoré pokladá za splniteľné sú: zvýšiť podiel obyvateľstva s ukončeným vysokoškolským vzdelaním, znížiť emisií skleníkových plynov (rok 2012 na úrovni 18%) a zvýšiť podiel obnoviteľných zdrojov energie v hrubej konečnej spotrebe (rok 2012 na úrovni 14%). Najmenej dosiahnuteľný cieľ vidí v boji proti chudobe, ktorá sa pohybuje smerom k vzrastu obyvateľstva žijúceho v chudobe a sociálneho vylúčenia o 10 miliónov v rokoch 2009-2012. Hypotézu autorka V. Repášová v roku 2014 vyhodnotila nasledovným spôsobom: *„rozhodujúcim prvkom v napredovaní hospodárstva EÚ28 a k jej udržateľnej konkurencieschopnosti zostáva implementácia stratégie Európa 2020 pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, ktorá je vyspelejšia v porovnaní s Lisabonskou stratégiou, avšak napĺňanie všetkých stanovených cieľov v roku 2020 pri súčasných ekonomických podmienkach nie je úplne reálne, z toho dôvodu hypotézu 3 prijímame len v teoretickej rovine, nakoľko samotný proces implementácie sa neskončil.“*⁹⁴ Aby sme zistili, či hypotéza z roku 2014 má alebo nemá platnosť i v druhom polčase stratégie, budeme sa usilovať v praktickej časti danej diplomovej práce overiť z dostupných údajov Eurostatu, do akej miery naplnili krajiny EÚ stanovené ciele stratégie Európa 2020 prostredníctvom **hypotézy: Európa 2020 je nástrojom k dosiahnutiu konkurencieschopnosti EÚ28.**

⁹⁴ REPÁŠOVÁ, Vladimíra. *Geopolitické a geoekonomické determinanty ďalšieho vývoja európskej integrácie*: dizertačná práca. Školiteľ: Denisa Čiderová. Bratislava: OF EUBA, 2014. s. 153-156

3 Výsledky práce

Tretiu časť diplomovej práce sme rozčlenili na 3 podkapitoly. V prvej podkapitole sme zanalyzovali výsledky konkurencieschopnosti krajín V4 podľa rebríčka indexu GCI 4.0 za aktuálne dostupný rok 2019 s porovnaním roku 2018. Vykonali sme podrobnejšiu analýzu krajín V4 podľa GCI 4.0, kde sme sa venovali jednotlivým pilierom GCI 4.0. Zaoberali sme sa i analýzou konkurencieschopnosti krajín V4 na úrovni EÚ podľa GCI 4.0.

Druhá podkapitola obsahuje analýzu výsledkov konkurencieschopnosti krajín V4 na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za rok 2019 s porovnaním roku 2018. Podrobnejšia analýza krajín V4 podľa rankingu WCY sa týka hlavných faktorov a podfaktorov, pozitív a negatív hlavných faktorov a ukazovateľov atraktivity. Venovali sme sa i analýze konkurencieschopnosti krajín V4 na úrovni EÚ podľa rankingu WCY.

Tretia podkapitola zahŕňa analýzu konkurencieschopnosti krajín V4 podľa stratégie Európa 2020 v rozmedzí aktuálne dostupných rokov 2017-2019 pre rôzne hlavné ukazovatele. Ďalej sme vykonali analýzu EÚ28 podľa stratégie Európa 2020, na ktorú bola použitá publikácia - *Inteligentnejší, ekologickejší, inkluzívnejší?* od Eurostatu z aktuálneho roku 2019. Publikácia sa týka skúmania pokroku EÚ28 pri vykonávaní cieľov stratégie Európa 2020. Podrobnejšie sme sa venovali 8 hlavným ukazovateľom stratégie Európa 2020 na úrovni EÚ28.

3.1 Výsledky a analýza konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci EÚ podľa rebríčka indexu GCI 4.0

GCI 4.0 za rok 2019 mapuje konkurenčné prostredie 141 ekonomík pomocou 103 ukazovateľov zoskupených do 12 pilierov. Každý ukazovateľ používa stupnicu od 0 do 100, ktorá ukazuje, ako blízko alebo ďaleko je hospodárstvo k ideálnemu stavu alebo hranici konkurencieschopnosti. GCR uvádza priemerné skóre v rámci 141 ekonomík, na ktoré sa vzťahuje 61 bodov. To predstavuje 39 bodov od hornej hranice. Súvisí to najmä s medzerou v globálnej konkurencieschopnosti, keďže svetové hospodárstvo podlieha vyhladke na

pokles. Prieskum verejnej mienky od 13 000 manažérov podnikov upozorňuje na veľkú neistotu a nedôveru⁹⁵

Tabuľka č. 5 **GCI 4.0 top 10 ekonomík** (2018-2019)

Krajina	2018		2019		Zmena
	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	
Singapur	83,5	2.	84,8	1.	↑
USA ⁹⁶	85,6	1.	83,7	2.	↓
Hongkong ⁹⁷	82,3	7.	83,1	3.	↑
Holandsko ⁹⁸	82,4	6.	82,4	4.	→
Švajčiarsko ⁹⁹	82,6	4.	82,3	5.	↓
Japonsko ¹⁰⁰	82,5	5.	82,3	6.	↓

⁹⁵ WEF. *Global Competitiveness Report 2019: How to end a lost decade of productivity growth*. [online]. Geneva: WEF, 8. 10. 2019. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: <https://www.weforum.org/reports/how-to-end-a-decade-of-lost-productivity-growth>

⁹⁶ USA sú v roku 2019 na 2. mieste so skóre 83,7 bodov. Oproti roku 2018 boli na 1. mieste (85,6 bodov). Neistota medzi manažérmi roku 2019 ovplyvňuje výkonnosť 9 pilierov, výraznejší pokles v porovnaní s ostatnými je zaznamenaný v rámci pilierov: zdravie, zručnosti pracovnej sily, trh produktov a trh práce. Napriek celkovo slabšiemu výkonu v roku 2019 zostávajú USA jednou z najkonkurencieschopnejších ekonomík na svete. Je to stále inovačná jednotka, ktorá sa umiestnila na 2. mieste v pilieri inovačné schopnosti a má prvenstvo v dynamike podnikania, môže sa pochváliť 2. najväčším trhom a je domovom jedného z najdynamickejších finančných systémov na svete. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 20-21. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

⁹⁷ Tretie miesto v roku 2019 patrí Hongkongu z 83,1 bodmi, ktoré v roku 2018 malo až 7. miesto (82,3 bodov). Krajina sa nachádza v top 10 z 8 pilierov a je na 1. mieste v 4 pilieroch: makroekonomická stabilita, zdravie, trh produktov a finančný systém. Pokiaľ sa jedná o makroekonomickú stabilitu a zdravie, tu dosahuje skóre 100 bodov. Okrem toho je na 3. mieste v pilieroch: infraštruktúra a zavádzanie IKT. Najväčšou slabinou Hongkongu je nepochybne jeho obmedzená schopnosť inovovať a veľkosť trhu. Pilier trh práce je sankcionovaný za nedostatočnú ochranu práv pracovníkov. GEIGER, Thierry – CROTTI, Roberto. *Here are the top 10 most competitive economies in the world*. [online]. Geneva: WEF, 2019. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/competitive-economies-world>

⁹⁸ Štvrté miesto patrí Holandsku, ktoré má v roku 2019 skóre 82,4 bodov. V roku 2018 síce jeho skóre bolo rovnaké, ale patrila mu až 6. priečka. Za nezmenené skóre ďakuje klesajúcemu výkonu Nemecka a Švajčiarska. Výkonnosť krajiny je trvalo silná vo všetkých pilieroch a objavuje sa v top 10 zo 7 z nich. Obzvlášť má vysoké skóre (do 90 bodov) v kvalite infraštruktúry, makroekonomickej stability a zdraví. Inovačný ekosystém je dobre rozvinutý zásluhou vysoko kvalifikovanej pracovnej sily, živej dynamiky podnikania a pokročilým inováciám. No pilier zavádzanie IKT je na 24. mieste, čo znamená, že je tu možnosť využívania príležitostí, ktoré prináša 4IR. Inštitucionálny rámec je tiež jedným z najlepších na svete a má vysoké skóre vo všetkých aspektoch vrátane bezpečnosti, kontrol a rovnováhy, účinnosti verejného sektora a budúcej orientácie vlády. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 18. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

⁹⁹ Švajčiarsko v roku 2019 kleslo o 1 priečku na 5. miesto (82,3 bodov). Krajina sa nachádza v top 10 z 8 pilierov. Získalo maximálne skóre v pilieri makroekonomická stabilita a zdravie, takmer dokonalé skóre v oblasti infraštruktúry. Švajčiarsko sa môže pochváliť 5. najdlhšou dĺžkou zdravého života na svete a je na 1. mieste v pilieri zručnosti pracovnej sily. Jeho finančný trh patrí medzi najrozvinutejšie a najstabilnejšie. Jeho talentová základňa prispieva k tomu, aby sa Švajčiarsko stalo jedným z 3 najlepších inovátorov na svete, čím sa umiestnilo na 3. mieste v pilieri inovačné schopnosti za Nemeckom a USA. Dve oblasti, ktoré majú najväčší priestor na zlepšenie, sú efektívnosť trhu a dynamika podnikania. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 19-20. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

¹⁰⁰ Japonsko sa celkovo umiestnilo na 6. mieste (82,3 bodov) v roku 2019, čo je o 1 stupeň viac ako v roku 2018. Napriek malému poklesu celkového skóre je výkonnosť v 12 pilieroch takmer nezmenená. Vyskytuje sa v top 10 v 6 pilieroch (infraštruktúra, zavádzanie IKT, zdravie, trh produktov, veľkosť trhu a inovačná

Krajina	2018		2019		Zmena
	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	
Nemecko ¹⁰¹	82,8	3.	81,8	7.	↓
Švédsko ¹⁰²	81,7	9.	81,2	8.	↓
UK ¹⁰³	82,0	8.	81,2	9.	↓
Dánsko ¹⁰⁴	80,6	10.	81,2	10.	↑

Prameň: vlastné spracovanie podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 13. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Tabuľka č. 5 zachytáva top 10 najkonkurencieschopnejších ekonomík za roky 2018 a 2019 a hodnoty vychádzajú z rebríčka GCI 4.0. V aktuálnom vydaní GCI 4.0 sa na špičke rebríčka umiestnil *Singapur*, ktorý dosiahol celkovo 84,8 bodov zo 100. Ak krajinu

schopnosť), pričom skóre nad 90 bodov je v oblasti infraštruktúry, makroekonomickej stability a zdravia. Japonsko je jednou z technologicky najvyspelejších krajín sveta a jeho finančný sektor je rozsiahly a stabilný. Krajina tiež profituje z veľkosti svojho trhu. Existujú špecifické aspekty, ktoré systematicky narušajú výkon Japonska, napríklad piliere: inštitúcie, zručnosti pracovnej sily, trh práce, dynamiku podnikania a inovačné schopnosti. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 17. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na:

http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

¹⁰¹ Siedme miesto v roku 2019 obsadilo *Nemecko* s 81,8 bodmi. No v roku 2018 mu patrila 3. priečka. Najväčšou slabou stránkou Nemecka je relatívne nízka úroveň zavádzania IKT, zdravie a finančný systém. Je to stále najlepší inovátor na svete, ale prekvapivo je pod priemerom OECD, pričom menej ako 1% ľudí sa prihlásilo na širokopásmové pripojenie s optickými vláknami. Krajina sa nachádza v top 10 zo 7 pilierov a je na 1. mieste v 2 pilieroch: makroekonomická stabilita a inovačná schopnosť. *Nemecko* sa môže spoľahnúť aj na vysoko vzdelanú pracovnú silu. GEIGER, Thierry – CROTTI, Roberto. *Here are the top 10 most competitive economies in the world*. [online]. Geneva: WEF, 2019. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/competitive-economies-world>

¹⁰² Ôsme miesto v roku 2019 patrí *Švédsku* s 81,2 bodmi, ktoré sa zlepšilo o 1 priečku v porovnaní s predošlým rokom. Radí sa medzi technologicky najvyspelejšiu, najinovatívnejšiu a najdynamickejšiu ekonomiku na svete. Maximálne skóre dosahuje v pilieri makroekonomická stabilita a takmer dokonalé skóre v oblasti zavádzania IKT, zdravia a vo finančnom systéme. Vyskytuje sa v top 10 v 7 pilieroch: inštitúcie, zavádzanie IKT, makroekonomická stabilita, zručnosti pracovnej sily, finančný systém, dynamika podnikania a inovačná schopnosť. Medzi slabé stránky Švédska patria piliere: infraštruktúra, zdravie, trh produktov, trh práce a najhoršie je na tom veľkosť trhu (import tovarov a služieb). *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 6. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

¹⁰³ *UK* v roku 2019 so skóre 81,2 bodov kleslo o 1 miesto na 9. miesto v predošlom roku. *UK* sa nachádza v top 10 zo 6 pilierov. Medzi jeho silné stránky patrí makroekonomická stabilita, infraštruktúra a rozvoj finančného systému. Krajina sa môže spoľahnúť na vysoko vzdelanú pracovnú silu, existuje však priestor na zlepšenie zamestnateľnosti absolventov, digitálnych zručností medzi pracovníkmi a na možnosti odbornej prípravy a rekvalifikácie. V predošlom roku došlo k oslabeniu dynamiky podnikania a inovačnej schopnosti, ako aj prudkému poklesu efektívnosti trhu, čo predstavuje najslabšiu kategóriu *UK*, v dôsledku nižšej domácej konkurencie a obchodnej otvorenosti. Napokon, zavádzanie IKT, zatiaľ čo sa zvyšuje, zostáva podľa štandardu OECD nízke. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 20. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

¹⁰⁴ Top desať 10 ekonomík v svetovom rebríčku ukončuje za rok 2019 *Dánsko* so skóre 81,2 bodov, rovnaké skóre od predošlého hodnotenia. *Dánsko* zlepšuje svoju výkonnosť v 10 pilieroch, pričom jeho finančný systém a inštitúcie zaznamenali najväčší pokrok. Krajina sa môže spoľahnúť na stabilné makroekonomické prostredie, rozsiahle zavádzanie IKT, moderné zručnosti pracovnej sily a robustný trh práce. Znížila však investície do R&D a ak by uvoľnila reguláciu prijímania zahraničných pracovníkov a miezd, mohla by mať najefektívnejší trh práce na svete. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 15. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

porovnáme s rokom 2018, vidíme, že sa nachádzala na 2. mieste (83,5 bodov) za USA. Krajina má 1. miesto v pilieri infraštruktúra v oblasti kvalitnej cestnej infraštruktúry, efektívnosti námorných a letiskových služieb a pripojenia námornej dopravy. Taktiež je na 1. mieste v pilieroch zdravie a trh práce. Druhé miesto má v pilieroch inštitúcie, trh produktov a finančný systém. Piate miesto získalo v pilieri zavádzanie IKT, no ak sa chce krajina stať globálnym centrom inovácií, musí podporovať podnikanie a vylepšovať svoje zručnosti.¹⁰⁵

V nasledujúcich tabuľkách a grafoch si bližšie analyzujeme krajiny V4 podľa jednotlivých pilierov GCI 4.0. Skóre každého pilieru sa pohybuje od 0-100 bodov, pričom 0 je najhoršie a 100 najlepšie hodnotenie.

Tabuľka č. 6 **GCI 4.0 krajín V4** (2018-2019)

Krajina	2018		2019		Zmena
	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	
Česká republika	71,2	29.	70,9	32.	↓
Poľsko	68,2	37.	68,9	37.	→
Slovensko	66,8	41.	66,8	42.	↓
Maďarsko	64,3	48.	65,1	47.	↑

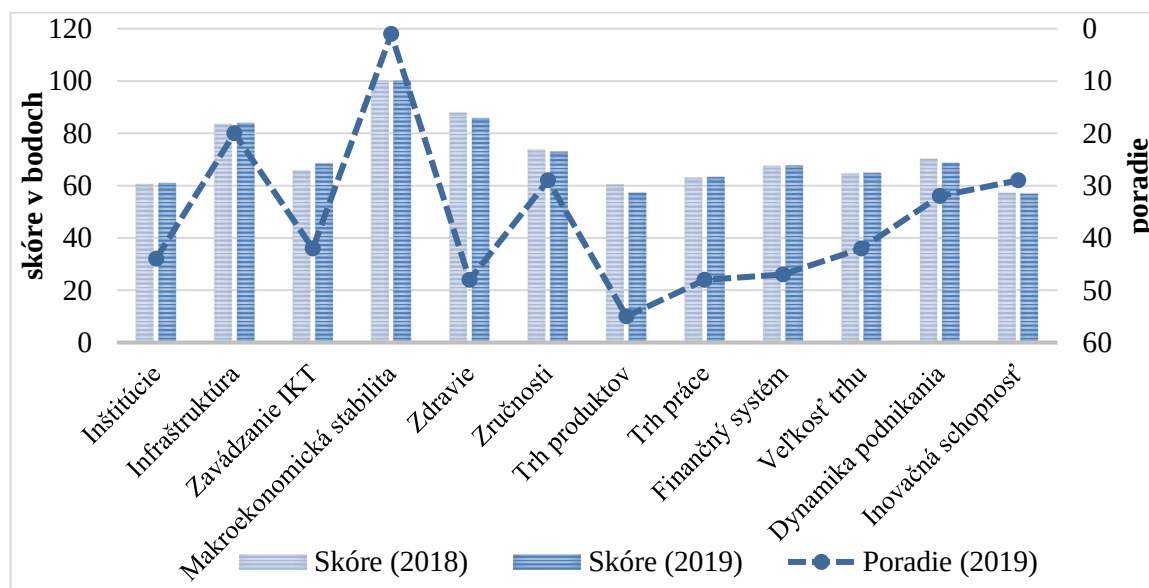
Prameň: vlastné spracovanie podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 13. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

V tabuľke č. 6 sú uvedené hodnoty a krajiny V4, ktoré sú zoradené od dosahovania najväčšej konkurenčnej schopnosti po najmenšiu. Na hodnotenie konkurencieschopnosti krajín sme použili rebríček GCI 4.0 za aktuálny rok 2019 a na porovnanie rok 2018. V tabuľke č. 2 môžeme vidieť, že najkonkurencieschopnejšia krajina z V4 za rok 2019 je *Česká republika*, ktorá obsadila celkovo 32. miesto s celkovým skóre 70,9 bodov. Oproti predošlému roku si krajina pohoršila o 3 miesta a jej skóre je nižšie o 0,3 bodu, čo predstavuje zanedbateľný rozdiel. Druhé miesto s celkovým 37. poradím patrí *Poľsku*. Pri tejto krajine nedošlo k zmene poradia oproti roku 2018, len celkové skóre sa zmenilo, čím si priplesilo o 0,7 bodu na hodnotu 68,9 bodov. *Slovensko* získalo 3. priečku a celková pozícia sa v porovnaní s rokom 2018 zhoršila o 1 miesto na 42. V celkovom skóre nedošlo k žiadnej zmene v rokoch 2018-2019, to je 66,8 bodov. Na poslednom 4. mieste skončilo

¹⁰⁵ GEIGER, Thierry – CROTTI, Roberto. *Here are the top 10 most competitive economies in the world*. [online]. Geneva: WEF, 2019. [cit. 2020-02-08]. Dostupné na: <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/competitive-economies-world>

Maďarsko, ktorému ale stúplo celkové hodnotenie na rozdiel od predchádzajúceho roka o 1 pozíciu na 47. miesto a celkové skóre o 0,8 bodu na hodnotu 65,1 bodov.

Graf č. 2 **Hodnotenie Českej republiky v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019)**

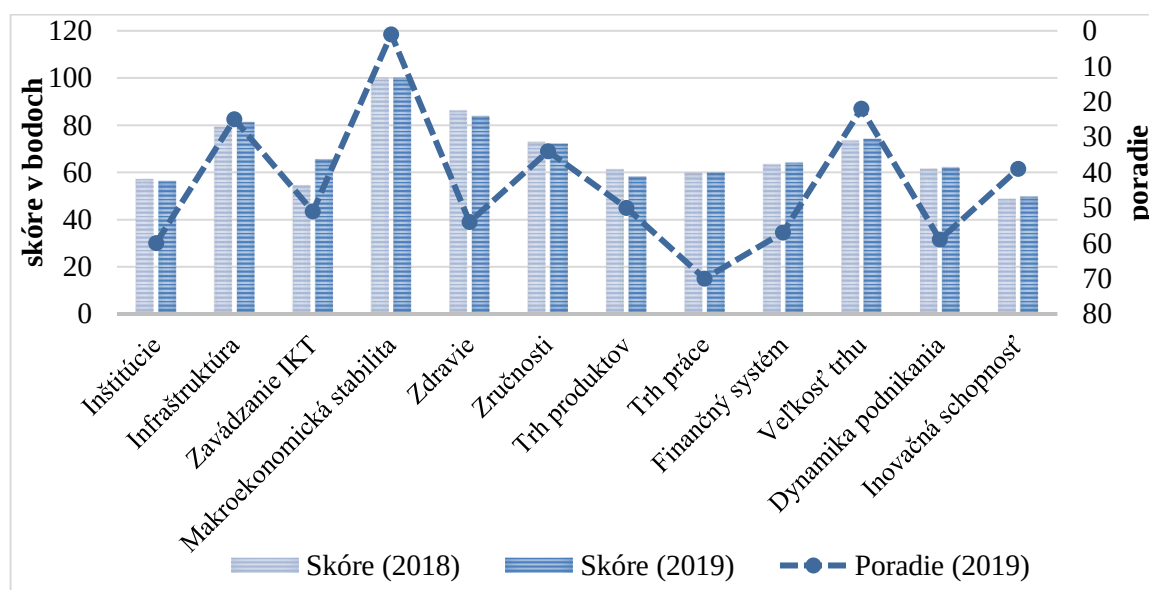
Prameň: vlastné spracovanie podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 182-185. [cit. 2020-02-11]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

V grafe č. 2 je znázornené celkové poradie a skóre hodnotenia Českej republiky za jednotlivé piliere podľa GCI 4.0 za rok 2018 a 2019. **Česká republika** sa v roku 2019 prepadla o 3 priečky na 32. miesto a dosiahla celkové skóre 70,9 bodov, to i tak predstavuje najvyššie hodnotenie medzi krajinami V4. Zmocnila sa 1. miesta vo všetkých pilieroch okrem 3. (zavádzanie IKT), 7. (trh produktov) a 10. (veľkosť trhu) piliera, kde malo vyššie hodnotenie Slovensko, či Poľsko. V porovnaní s predošlým rokom 2018 sa krajina zlepšila v pilieroch: inštitúcie, infraštruktúra, zavádzanie IKT, trh práce, finančný systém a veľkosť trhu, zhoršila sa v zdraví, zručnostiach, trhu produktov, dynamike podnikania a inovačnej schopnosti. Z hľadiska vzdialenosti od ideálneho stavu (skóre 100 bodov) je krajina po pilieri makroekonomická stabilita najbližšie v pilieroch zdravie a infraštruktúra, kde získala skóre nad 80 bodov. Aj napriek dobrému umiestneniu, je najviac od ideálneho stavu vzdialený pilier inovačná schopnosť, ktorý dosiahol 56,9 bodov. Takisto pilier trh produktov (57,3 bodov), kde majú prevahu záporné vplyvy daní a dotácií na konkurencieschopnosť a zložitosť taríf.

Jedným z faktorov, ktoré bránia krajine postúpiť v rebríčku, je trh práce, ktorý je v súčasnosti prehriaty a má nedostatok zdrojov pracovnej sily. Pracovná sila Českej

republike je nedostatočne pripravená na digitálnu budúcnosť, zručnosti pracovnej sily sa nachádzajú celkovo na 72. mieste. To aj napriek tomu, že ako užívatelia IKT sú Česi na 42. mieste a v digitálnych zručnostiach na 41. mieste. Krajina absentuje kritickým myslením, nevyhovujúco podporovaným školským systémom, pričom je celkovo na 79. mieste. Trh nevie rozkolísať ani príliv zahraničných pracovníkov, v jednoduchosti náboru cudzincov je celkovo až na 116. mieste. Na zvýšení konkurencieschopnosti nepridáva ani kvalita cestnej infraštruktúry, ktorej je pridelené celkovo 78. miesto.¹⁰⁶

Graf č. 3 **Hodnotenie Poľska v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019)**

Prameň: vlastné spracovanie podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 466-469. [cit. 2020-02-11]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

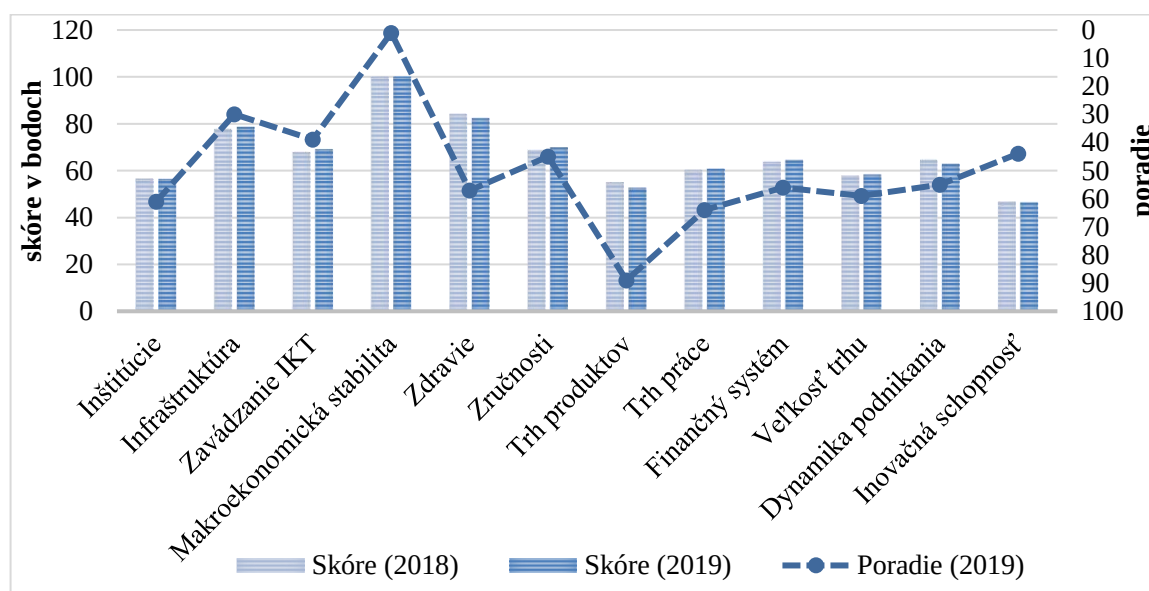
V grafe č. 3 je znázornené celkové poradie a skóre hodnotenia Poľska za jednotlivé piliere podľa GCI 4.0 za rok 2018 a 2019. **Poľsko** sa umiestnilo na 37. mieste v roku 2018 a na tejto pozícii zotrvalo i v roku 2019. Jeho celkové skóre predstavuje 68,9 bodov. Prvé miesto krajina ovládla v 7. pilieri (trh produktov) a 10. (veľkosť trhu) piliera, kde dosiahla najvyššie hodnotenie spomedzi krajín V4. V porovnaní s rokom 2018 sa krajine zdokonalilo skóre v pilieroch: infraštruktúra, zavádzanie IKT, zdravie, trh práce, finančný systém, veľkosť trhu, dynamika podnikania a inovačná schopnosť, znížilo sa jej v inštitúciách, zručnostiach a trhu produktov. Poľsko má 1. miesto v pilieri makroekonomická stabilita (skóre 100 bodov). Zo zreteľom na vzdialenosť od ideálneho stavu (skóre 100 bodov) je

¹⁰⁶ ČTK. *ČR v žebříčku konkurenceschopnosti WEF pohoršila na 32. místo*. [online]. Praha: ČTK, 15.10.2019. [cit. 2020-02-11]. Dostupné na: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cr-v-zebricku-konkurenceschopnosti-wef-pohorsila-na-32-misto/1809563>

krajina najbližšie v pilieroch infraštruktúra a zdravie, v ktorých nadobudla skóre nad 80 bodov. Najďalej od ideálneho stavu vzdialený, aj navzdory dobrému poradiu, je pilier inovačná schopnosť, ktorý dosiahol 49,7 bodov. Za dosiahnutie menšieho skóre môžu nízke výdavky do R&D, medzinárodné spoločné vynálezy a spolupráca viacerých zainteresovaných strán je slabá. Podobne pilier inštitúcie (56,4 bodov), kde bola skúmaná a kriticky hodnotená nezávislosť súdnictva, dlhodobá vízia vlády a účinnosť právneho rámca v nariadeniach a urovnávaní sporov. V pilieri trh produktov (58,1 bodov) sú zložité tarify.

V porovnaní so 141 krajinami bolo Poľsko vysoko hodnotené z hľadiska úverovej medzery, nízkej inflácie a dynamiky dlhu (1. miesto), ako aj regulačného rámca pre platobnú neschopnosť (9. miesto) a HDP, (23. miesto). Krajina dostala 18. miesto za významné výskumné centrá a 25. miesto za publikácie. Železničná infraštruktúra (32. miesto), relatívne nízke zabíjanie (26. miesto) a prístup k elektrine (2. miesto) boli dobré. Najhoršie hodnotené oblasti (nad 100. miesto) predstavovali problémy súvisiace so založením a vedením podniku. Získali 127. miesto za dlhé čakanie pri začatí prevádzky. Kontrolovaná bola aj rozmanitosť medzi zamestnancami (131. miesto) a vynaliezavosť podnikateľov (109. miesto).¹⁰⁷

Graf č. 4 **Hodnotenie Slovenska v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019)**

Prameň: vlastné spracovanie podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 510-513. [cit. 2020-02-11]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

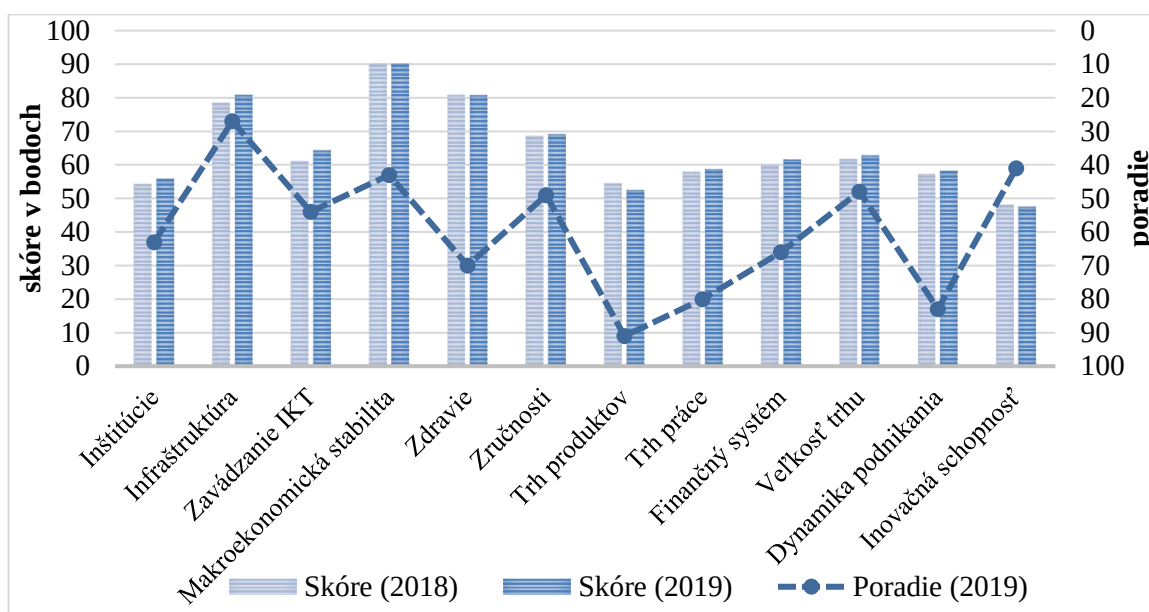
¹⁰⁷ KLIMOWICZ, Diana. *Ranking konkurencyjności. Polska stabilna jak skala*. [online]. Bizblog, 10.10.2019. [cit. 2020-02-11]. Dostupné na: <https://spidersweb.pl/bizblog/ranking-konkurencyjnosci-polska/>

V grafe č. 4 je znázornené celkové poradie a skóre hodnotenia Slovenska za jednotlivé piliere podľa GCI 4.0 za rok 2018 a 2019. **Slovensko** sa umiestnilo na 42. mieste v roku 2019, čím si zhoršilo svoje hodnotenie o 1 miesto oproti roku 2018. Celkové skóre zostalo na 66,8 bodov. Z krajín V4 bola krajina najlepšie ohodnotená, keď dostala 1. priečku v 3. pilieri (zavádzanie IKT). Ak porovnáme krajinu s predošlým rokom 2018, môžeme konštatovať, že sa jej zvýšilo skóre v pilieroch: infraštruktúra, zavádzanie IKT, makroekonomická stabilita, zručnosti, trh práce, finančný systém a veľkosť trhu, zmenšilo sa v inštitúciách, zdraví, trhu produktov, dynamike podnikania a inovačnej schopnosti. Slovensko má tiež 1. miesto v pilieri makroekonomická stabilita (skóre 100 bodov), rovnako ako Česká republika a Poľsko. Z pohľadu vzdialenosti k ideálnemu stavu (skóre 100 bodov) je krajina najbližšie iba v pilieri zdravie, v ktorom nadobudla skóre nad 80 bodov. Naopak najďalej k ideálnemu stavu vzdialený, aj pri dobrom umiestnení, je pilier inovačná schopnosť, ktorý dosiahol 46,3 bodov. Slovensko málo investuje do R&D, je pozadu v rozsahu rozmanitosti pracovnej sily, kvalite vedecko-výskumných inštitúcií a náročnosti nákupného správania, kde kupujúci uprednostňujú nižšiu cenu pred kvalitou produktov a služieb. Nie inak je tomu v pilieri veľkosť trhu (58,2 bodov) a inštitúcie s celkovým skóre 56,3 bodov, kde boli negatívne hodnotené aspekty, ako bremeno vládnej regulácie, efektívnosť právneho rámca pri riešení sporov alebo v náročných nariadeniach, nezávislosť súdnictva a spoľahlivosť policajných služieb. Pilier trh produktov je umiestnený (89. miesto) pod polovicou 141 krajín a ešte k tomu má nízke skóre 52,7 bodov. K zlepšeniu konkurenčného prostredia bráni zložitý daňový a colný systém, osobitné daňové režimy a dotácie.

Celkom dobre je na tom Slovensko s pilierom infraštruktúra, kde celkovo dosahuje skóre 78,6 bodov a obsadzuje 30. priečku, ale má nedostatočné letiskové pripojenie a neefektívne vlakové služby a služby námorných prístavov. Zaostávajúcim pilierom oproti iným zo 141 krajín je trh práce (64. priečka) s nevyhovujúcimi náborovými postupmi, nízkou mobilitou pracovníkov a zložitý nábor zahraničných pracovníkov. Ďalším zaostalým pilierom sú inštitúcie (61. miesto), ktoré zhoršujú konkurencieschopnosť tým, že majú nespoľahlivé policajné služby, nedostatočnú nezávislosť súdnictva, nejasnú dlhodobú víziu vlády a neúčinný právny rámec v náročných nariadeniach a riešenia sporov.¹⁰⁸

¹⁰⁸ PAS. SR na 42. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti. [online]. Bratislava: PAS, 26.09.2019. [cit. 2020-02-12]. Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/2019/10/09/sr-na-42-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>

Graf č. 5 **Hodnotenie Maďarska v rebríčku GCI 4.0 (2018-2019)**

Prameň: vlastné spracovanie podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 270-273. [cit. 2020-02-12]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

V grafe č. 5 je znázornené celkové poradie a skóre hodnotenia Maďarska za jednotlivé piliere podľa GCI 4.0 za rok 2018 a 2019. **Maďarsko** si síce v roku 2019 polepšilo o 1 priečku na 47. miesto a dosiahla celkové skóre 65,1 bodov, ale aj tak predstavuje najnižšie hodnotenie medzi krajinami V4. Keď krajinu konfrontujeme s rokom 2018, môžeme konštatovať, že jej stúplo skóre v pilieroch: inštitúcie, infraštruktúra, zavádzanie IKT, zručnosti, trh práce, finančný systém veľkosť trhu a dynamika podnikania, kleslo jej v zdraví, trhu produktov a inovačnej schopnosti. Najsilnejším bodom konkurencieschopnosti Maďarska sú makroekonomická stabilita (90 bodov zo 100), ktorá je dôsledkom relatívne nízkej inflácie. Ďalej dosahuje vysoké skóre v pilieri infraštruktúra (80,7 bodov) a zdravie (80,6 bodu). Najnižším skóre, pod 50 bodov má pilier inovačná schopnosť. Pilier trh produktov (52,4 bodov) má tiež problémy v negatívnom účinku daní a dotácií na hospodársku súťaž, rozsahu dominantného postavenia na trhu a zložitosti taríf. V pilieri inštitúcie (55,7 bodov) bola skritizovaná nezávislosť súdov, účinnosť právneho rámca v náročných nariadeniach, bremeno vládnej regulácie, zabezpečenie stability politiky vládou a prispôbenie právneho rámca digitálnym obchodným modelom. A pilier trh práce (58,6 bodov) s nízkou mobilitou pracovníkov, neaktívnou politikou trhu práce a nedostatočnou mzdou a produktivitou.

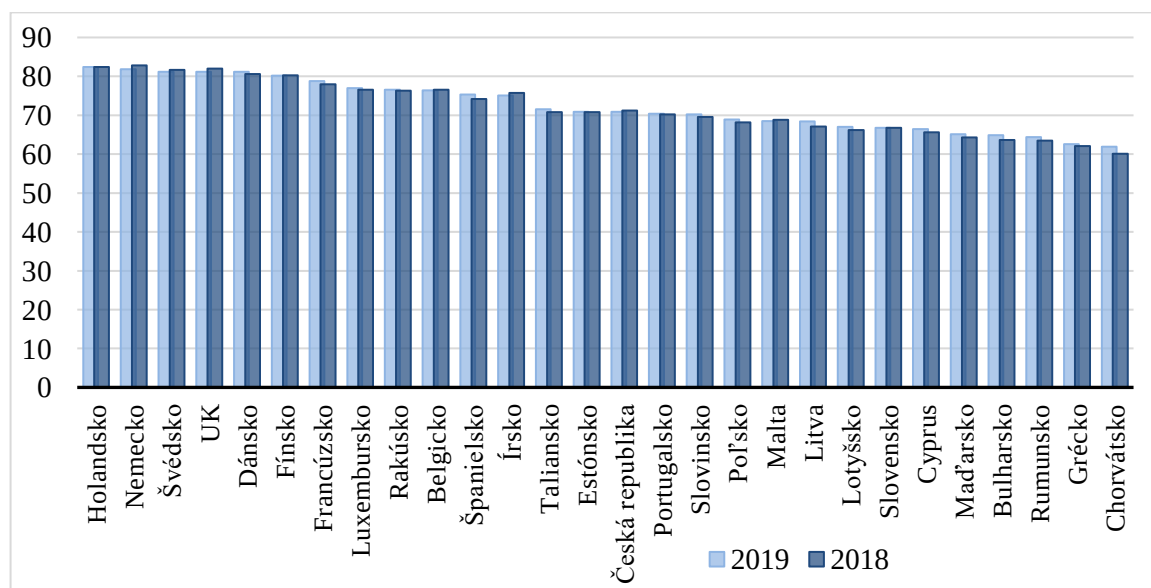
Pokiaľ sa jedná o samotný stav konkurencieschopnosti Maďarska, zlepšenie v zavádzaní IKT bolo spôsobené rozšírením káblového internetu a skutočnosťou, že jedna tretina domácností má takéto predplatné a 76% dospeléj populácie ho pravidelne používa. Došlo tiež k zlepšeniu dodávok infraštruktúry, predovšetkým sa zvýšila hustota cestnej siete a zlepšila sa aj dodávka služieb. Najnaliehavejším problémom krajiny je nedostatok inovačnej schopnosti (47,4 bodov), kde ustúpila v rozmanitosti pracovnej sily, stave rozvoja klastrov, spolupráci viacerých zainteresovaných strán, kvalite vedecko-výskumných inštitúcií, náročnosti nákupného správania kupujúceho a výdavkoch na R&D. Krajina nie je schopná vytvoriť dostatočnú ponuku a kvalitu ponuky práce a jej schopnosť udržať a prilákať pracovnú silu je slabá. Dá sa to vysvetliť nielen relatívne nízkymi mzdami, ale aj zastaraným vybavením a zastaranými pracovnými postupmi.¹⁰⁹

Na to, aby sme lepšie určili konkurencieschopnosť krajín V4 v regióne EÚ28, tak sa zameriame na graf č. 6, v ktorom je vyobrazená konkurencieschopnosť členských štátov EÚ28 v bodoch podľa rebríčku GCI 4.0 za rok 2019 v porovnaní s rokom 2018.

Ako si môžeme všimnúť, tak najkonkurencieschopnejšími krajinami v roku 2019 v regióne EÚ28 sú: na 1. mieste Holandsko (4. miesto celosvetovo) s celkovým skóre 82,4 bodov, 2. miesto patrí Nemecku (7. miesto celosvetovo) s 81,8 bodmi. Nasledujú škandinávské krajiny, ktoré obsadili 3. a 5. miesto - Švédsko (8. miesto celosvetovo) s 81,7 bodmi, Dánsko s 81,2 bodmi (10. miesto celosvetovo) a medzi nimi na 4. mieste UK s 81,2 bodmi (9. miesto celosvetovo). Naopak najmenej konkurencieschopnými krajinami z EÚ28 sú: na poslednom 27. mieste Chorvátsko (63. miesto vo svete) s celkovým skóre 61,9 bodov, 26. miesto získalo Grécko (59. miesto vo svete) s 62,6 bodmi, 25. miesto Rumunsko (51. miesto vo svete) s 64,4 bodmi, 24. miesto Bulharsko (49. miesto vo svete) s 64,9 bodmi a z V4 na 23. mieste Maďarsko (47. miesto vo svete) s 65,1 bodmi. V rámci EÚ28 sa v porovnaní s rokom 2018 polepšilo v hodnotení 18. krajín, pohoršilo sa 7 krajín a stav sa nezmenil u 2 krajín. Z daných výsledkov sa môžeme dozvedieť, že členské krajiny EÚ28 sa nachádzajú pod celosvetovým priemerom rebríčka GCI 4.0 za rok 2019, čo vedie k ideálnej hranici konkurencieschopnosti.

¹⁰⁹ HVG.HU. *Versenyképességi jelentés: a kormány felvette a rózsaszín szemüveget*. [online]. HVG Publishing, október 2019. [cit. 2020-02-12]. Dostupné na: https://hvg.hu/gazdasag/20191009_Versenykepessegi_jelentes_wef_pm_tarki

Graf č. 6 **Konkurencieschopnosť EÚ28 v rebríčku GCI 4.0** (v bodoch, 2018-2019)

Prameň: podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 13. [cit. 2020-02-13]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Z pohľadu na umiestnenie krajín V4 v rebríčku indexu GCI 4.0 za rok 2019 možno konštatovať, že nepatria medzi tie najkonkurencieschopnejšie krajiny vo svetovej ekonomike, ale s ich dosiahnutým skóre sa zaraďujú nad priemer globálnej úrovne. V súvislosti s EÚ28 predstavuje Česká republika 14. najkonkurencieschopnejšiu krajinu, pričom za ňou sa nachádzajú štáty ako napríklad Portugalsko, Slovinsko, Malta, Lotyšsko alebo Litva. Z ostatných krajín V4 je Poľsko 17. najkonkurencieschopnejšiu krajinou v EÚ28, Slovensko 21. a Maďarsko 23. Ani jednej krajine z V4 sa nepodarilo dosiahnuť priemer európskej úrovne, ktorý je 72,03 bodu v roku 2019. Českej republike chýba 1,13 bodu na dosiahnutie tohto priemeru, ostatným krajinám z V4 viac ako 3 body.

EÚ28 nemá dôvod pochváliť sa, pretože v porovnaní s rokom 2018 nebola úspešná v zlepšení žiadneho z pilierov GCI 4.0. Priemer EÚ28 je 72,03 bodu, čo robí o 11,67 bodu menej, než hlavný konkurent USA. Najväčšou zmenou v roku 2019 je Čína, ktorá sa v celosvetovom rebríčku umiestnila na 28. mieste, prekonal priemer EÚ28 a posunula svoj index na 73,9 bodu so zlepšením o 1,87 bodu a pred EÚ28 z hľadiska dlhodobej produktivity.¹¹⁰

¹¹⁰ ZSUBORI, Ervin. *Versenyképesség: előre is léptünk, meg nem is – infografika*. [online]. ADO.HU, 18.10.2019. [cit. 2020-02-13]. Dostupné na: <https://ado.hu/cegvilag/versenykepesség-elore-is-leptunk-meg-nem-is-infografika/>

3.2 Výsledky a analýza konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci EÚ na základe hodnotenia rankingu podľa WCY

WCY za rok 2019 zachytáva 63 hospodárstiev za pomoci 333 kritérií, ktoré merajú rôzne aspekty konkurencieschopnosti a sú zatriedené do štyroch hlavných faktorov. Každý jeden faktor disponuje hodnotením v rozmedzí od 0 do 100 bodov. Táto stupnica svedčí o tom, že krajiny ležiace na najvyšších priečkach zoznamu dosahujú mimoriadny prístup k nadobudnutiu najkonkurencieschopnejšieho postavenia. IMD berie do úvahy širokú škálu štatistík a tvrdých údajov ako sú nezamestnanosť, HDP a vládne výdavky na zdravie a vzdelávanie ako aj mäkké údaje z prieskumu verejnej mienky 6200 manažérov o témach ako sú sociálna súdržnosť, globalizácia a korupcia.

Vo WCY môže nájsť texty o analýze konkurencieschopnosti, častých otázkach, metodike, zoznam všetkých poskytovateľov informácií, podrobné poznámky a 3 hlavné oddiely:

- **Ranking konkurencieschopnosti** - hodnotenie konkurencieschopnosti sa dopĺňa o rozpis celkového poradia. Ku príkladu poradie kategorizované podľa veľkosti populácie, bohatstva alebo regiónu (Európa - Blízky východ - Afrika, Ázia - Tichomorie a Amerika). Okrem toho ponúka vývoj v päťročnom časovom meradle celkového a faktorového poradia,
- **Profily konkurencieschopnosti krajín** – každá zo 63 ekonomík poskytuje hĺbkovú analýzu prezentovanú celkovým výkonom, výzvami, konkurenčným prostredím, najväčšími zlepšeniami a poklesmi, silnými i slabými stránkami a vývojom,
- **Štatistické tabuľky** – poukazujú na rebríček kritérií 63 ekonomík, aby sa zabezpečilo jednoduché porovnávanie krajín.¹¹¹

V tabuľke č. 7 je vyobrazených top 10 najkonkurencieschopnejších krajín za roky 2018-2019 a výsledné hodnoty rankingu podľa WCY.

¹¹¹ IMD. *IMD World Competitiveness Rankings 2019 Results*. [online]. Lausanne: IMD, 2019. [cit. 2020-02-14]. Dostupné na: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2019/>

Tabuľka č. 7 **Top 10 krajín v rankingu podľa WCY (2018-2019)**

Krajina	2018		2019		Zmena
	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	
Singapur	98,55	3.	100	1.	↑
Hongkong ¹¹²	99,16	2.	97,99	2.	→
USA ¹¹³	100	1.	97,12	3.	↓
Švajčiarsko ¹¹⁴	97,14	5.	96,01	4.	↑
SAE ¹¹⁵	95,66	7.	95,89	5.	↑
Holandsko ¹¹⁶	97,53	4.	94,37	6.	↓
Írsko ¹¹⁷	92,15	12.	94,22	7.	↑
Dánsko ¹¹⁸	96,39	6.	93,43	8.	↓

¹¹² *Hongkong* zostáva na 2. mieste aj v roku 2019 so skóre 97,99 bodov. Napriek 2. miestu v rankingu podľa WCY sa krajina nachádza na 1. mieste vo faktore účinnosť vlády a 2. miesto má v efektívnosti podnikania. Prvé priečky zabrala v podfaktorech: verejné financie, podniková legislatíva a financie. Jej silné stránky na úrovni faktorov sú vo verejnej (1.) a obchodnej (2.) efektívnosti. Výkonnosť Hongkongu v medzinárodnom obchode (4.) a investíciách (4.), produktivite a efektívnosti (8.), manažérskych postupoch (3.), stanoviskách a hodnotách (3.) a základnej infraštruktúre (3.) mu umožňujú zostať na v top trojke poradia. Najhoršie hodnotenie dosiahol v podfaktore úrovne cien, kde má až 62. miesto.

¹¹³ *USA* v roku 2019 sa prepadli na 3. miesto so skóre 97,12 bodov (od 1. miesta), ale naďalej sú silné vo faktore ekonomickej výkonnosti (1.) a infraštruktúry (1.). Ekonomická výkonnosť je na 1. mieste vďaka silnej domácej ekonomike (2.) a medzinárodným investíciám (1.). Infraštruktúra napreduje pomocou kvalitnej vedeckej (1.) a technologickej infraštruktúry (6.) i zdravotnému a environmentálnemu podfaktoru (7.). Na úrovni podfaktorov dochádza k poklesu medzinárodného obchodu (14. až 16.), právnych predpisov v oblasti obchodu (z 14. na 16.), postupov riadenia (z 11. na 18.) a stanoviskách a hodnôt (z 27. na 30.). Podfaktory ako úroveň cien (48.), verejné financie (50.) a spoločenský rámec (37.) ležia pod svetovým priemerom.

¹¹⁴ *Švajčiarsko* v roku 2019 sa posunulo z 5. miesta na lepšie 4. miesto (skóre 96,01 bodov) so silným výkonom vo vládnej (4.) a obchodnej (9.) efektívite a infraštruktúre (2.). Navzdory pomerne dobrému hodnoteniu v rankingu podľa WCY, tak vo faktore ekonomickej výkonnosti má celkovo až 23. miesto, čo vypovedá o neuspokojivom hodnotení v medzinárodnom obchode (29.), zamestnanosti (29.) a úrovni cien (57.). Švajčiarsko zažíva vysoké výsledky vo svojej fiškálnej politike (5.), inštitucionálnom rámci (1.), financiách (3.), vedeckej infraštruktúre (4.) a zdravotných a environmentálnych (1) podfaktorech.

¹¹⁵ *Spojené arabské emiráty* sa dostali zo 7. na 5. miesto (skóre 95,89 bodov) v roku 2019 vďaka lepším výsledkom vo vládnych (2.) a podnikateľských (1.) faktorech. V účinnosti vlády obsadzuje 2. miesto, pretože má vysoké hodnotenie vo verejných financiách (2.), fiškálnej politike (2.), inštitucionálnom rámci (5.) a podnikovej legislatíve (5.). Efektívnosť podnikania zveľaďuje produktivita a efektívnosť (2.), pracovný trh (2.), riadiace postupy (1.) a stanoviská a hodnoty (2.). Na úrovni podfaktorov okrem vyššie spomenutých zostávajú Spojené arabské emiráty na špičke v aspektoch medzinárodného obchodu (2.) a základnej infraštruktúry (2.). Podfaktory, ktoré sa nachádzajú pod svetovým priemerom sú vedecká infraštruktúra (39.), zdravie a životné prostredie (35.) a nekvalitné vzdelanie (41.).

¹¹⁶ *Holandsko* si zhoršilo svoje hodnotenie zo 4. miesta na 6. a jeho skóre je 94,37 bodov v roku 2019. Na úrovni faktorov sa krajine darí iba v efektívnosti podnikania (4.), kvôli pomerne dobrému hodnoteniu v podfaktorech produktivity a efektívnosti (4.), pracovnému trhu (4.), financiám (4.) i stanoviskách a hodnotách (5.). Krajine sa polepšilo v 2 faktorech: efektívnosť podnikania a infraštruktúra. Naopak k zhoršeniu došlo v ekonomickej efektívnosti a účinnosti vlády. Holandsko sa dostatočne zapája do medzinárodného obchodu (3.), má kvalitnú technologickú infraštruktúru (3.) a obchodnú legislatívu (4.). Veľký pokles má v medzinárodných investíciách (49.), úrovni cien (39.) a fiškálnej politike (53.).

¹¹⁷ *Írsko* sa oproti roku 2018 zdokonalilo o 5 miest na 7. miesto so skóre 94,22 bodov. Krajina prosperuje vo faktore efektívnosť podnikania s 3. miestom za pomoci podfaktorov: produktivita a efektívnosť (1.), riadiace postupy (2.) a stanoviská a hodnoty (1.). Jeho ekonomickej efektívnosť, ktorá sa posunula nahor na 6. miesto, pomáhajú podfaktory: domáca ekonomika (4.) a medzinárodné investície (3.). Faktor účinnosť vlády (11.) sa priemerne pohybuje na úrovni 12. miesta a infraštruktúra poklesla na 23. miesto, kde je pod svetovým priemerom podfaktor základná infraštruktúra (35.). Z ostatných podfaktorov má horšie hodnotenie zamestnanosť (38.) a úroveň cien (41.).

¹¹⁸ *Dánsko* si pohoršilo svoje umiestnenie tým, že kleslo zo 6. miesta na 8. v roku 2019 a celkové skóre predstavuje 93,43 bodov. Na to, že Dánsko dosiahlo 8. miesto v rankingu podľa WCY, tak zostáva na 3. mieste

Krajina	2018		2019		Zmena
	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	
Švédsko ¹¹⁹	95,05	9.	92,59	9.	→
Katar ¹²⁰	88,89	14.	91,65	10.	↑

Prameň: vlastné spracovanie podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 34. [cit. 2020-02-14]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf; IMD. *IMD World Competitiveness Ranking 2018*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. s. 1. [cit. 2020-02-14]. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2018/ranking2018.pdf>

Vo vydaní WCY z roku 2019 dosiahol vrchol v rebríčku *Singapur*, ktorý získal maximálny počet bodov 100. V konfrontácii s predošlým rokom, môžeme vidieť, že bol umiestnený na 3. priečke (skóre 98,55 bodov) za Hongkongom a USA. Na to, že Singapur dosiahol 1. miesto v rankingu podľa WCY, tak sa prekvapivo nenachádza na 1. mieste ani v jednom faktore, predbehli ho iné krajiny. Ale 1. priečky obsadil v podfaktoroch a to: medzinárodný obchod a technologická infraštruktúra. Najhoršie hodnotenie dosiahol v podfaktore úroveň cien, kde má až 58. miesto. Krajine sa zlepšili faktory: ekonomická výkonnosť, efektívnosť podnikania a infraštruktúra. Pod zveľadenie sa podpísal pokrok v niekoľkých čiastkových faktoroch ako sú medzinárodný obchod (1.) a investície (5.), spoločenský rámec (9.), produktivita a efektívnosť (9.) i stanoviská a hodnoty (4.).

V ďalších obrázkoch, grafoch a tabuľkách si podrobnejšie zanalyzujeme každú ekonomiku V4 podľa jednotlivých faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY. Poradie každého faktora a podfaktora sa pohybuje od 1. po 63. miesto, pričom jednotka znamená najlepšie a 63 najhoršie hodnotenie. Na obrázku č. 10 je znázornené celkové

vo faktore infraštruktúra. Za lepšiu pozíciu môžu podfaktory vzdelanie (1.) i zdravie a životné prostredie (3.). Jeho silné stránky na úrovni podfaktorov sú v spoločenskom rámci (2.), podnikovej legislatíve (3.) a inštitucionálnom rámci (4.). Za slabosti Dánska sú považované podfaktory zamestnanosť (31.), úroveň cien (37.) a fiškálna politika (41.).

¹¹⁹ Švédsko i v roku 2019 zostáva na 9. mieste a so skóre 92,59 bodov. Z faktorov sa najlepšie umiestnila na 4. priečke infraštruktúra, kde má krajina dobré postavenie v zdraví a životnom prostredí (2.), technologickej infraštruktúre (5.) a vzdelaní (7.). Najnižšie hodnotenie za posledných 5 rokov priemerom 20. miesta máva vo faktore ekonomická výkonnosť (21.). Za tento výsledok môže pokles medzinárodného obchodu (33.), zamestnanosť (36.) a úroveň cien (40.). Z ostatných nespomenutých podfaktorov je už na tom lepšie len sociálny rámec (3.) a riadiace procesy (5.).

¹²⁰ Top 10 krajín v rankingu podľa WCY za rok 2019 ukončil Katar, ktorý sa zo 14. priečky dostal na 10. s celkovým skóre 91,65 bodov. Prekvapivo 1. priečky obsadil v zamestnanosti a fiškálnej politike. Na úrovni faktorov sa umiestnil na 3. mieste v ekonomickej výkonnosti, vďaka podfaktorom domáca ekonomika (3.), zamestnanosť a úroveň cien (3.). Faktoru účinnosti vlády patrí 5. miesto a infraštruktúra obsadila až 40. miesto, kvôli nedostatočným podfaktorom technologickej (46.) a vedeckej (51.) infraštruktúry, zdraviu a životnému prostrediu (46.) a vzdelaniu (43.). Podfaktory pracovný trh (5.) a základná infraštruktúra (4.) sú relatívne na dobre úrovni. IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 44-51. [cit. 2020-02-15]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

poradie hodnotenia Českej republiky za jednotlivé faktory a podfaktory rankingu podľa WCY za roky 2018 - 2019.

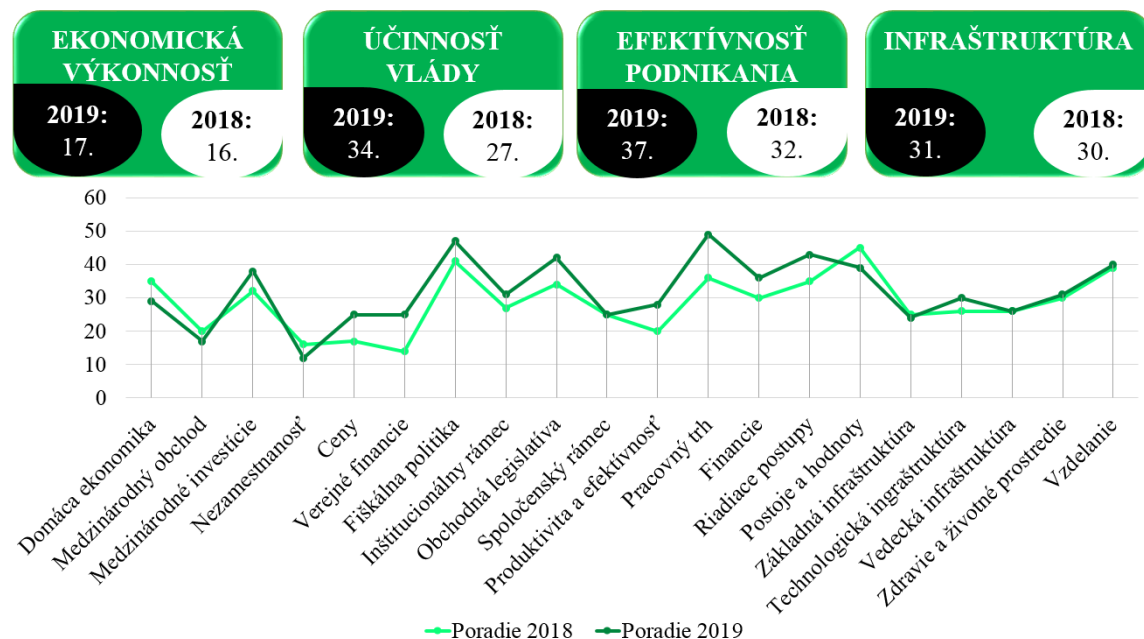
Tabuľka č. 8 **Krajiny V4 v rankingu podľa WCY (2018-2019)**

Krajina	2018		2019		Zmena
	Skóre	Poradie	Skóre	Poradie	
Česká republika	79,51	29.	73,48	33.	↓
Poľsko	75,43	34.	71,17	38.	↓
Maďarsko	65,98	47.	63,54	47.	→
Slovensko	60,04	55.	57,53	53.	↑

Prameň: vlastné spracovanie podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 35. [cit. 2020-02-17]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf; IMD. *IMD World Competitiveness Ranking 2018*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. s. 1-2. [cit. 2020-02-17]. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2018/ranking2018.pdf>

Tabuľka č. 8 zobrazuje skóre a ekonomiky V4, ktoré sú zoskupené od najkonkurencieschopnejšej ekonomiky po najmenej konkurencieschopnú. Na hodnotenie konkurencieschopnosti ekonomík sme využili ranking podľa WCY za rok 2019 a na konfrontáciu predošlý rok. Tabuľka č. 4 nám ukazuje, že najväčšiu konkurenčnú schopnosť ekonomiky z V4 za rok 2019 má *Česká republika*, ktorá zaujala celkovo 33. priečku so skóre 73,48 bodov. V porovnaní s predošlým rokom sa ekonomika zhoršila o 4 miesta, taktiež jej skóre je nižšie o 6,03 bodu, čo predstavuje už významný rozdiel. Druhá priečka s celkovým 38. pozíciou a skóre 71,17 bodov prislúcha *Poľsku*, ktoré v roku 2018 dosiahlo lepšie hodnotenie o 4 priečky a o 4,26 bodu vyššie skóre. Maďarsko sa umiestnilo na predposlednej 3. pozícii, ktorú si zachovalo i v roku 2018. Celkové skóre v roku 2019 si o 2,44 bodu pohoršil na 63,54 bodov. Na poslednom 4. mieste z ekonomík V4 skončilo *Slovensko*, ktorému stúplo celkové hodnotenie na rozdiel od roka 2018 o 2 priečky na 47. miesto a skóre kleslo o 2,51 bodu na hodnotu 57,53 bodov.

Obrázok č. 14 **Komplexné hodnotenie Českej republiky na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)**

Prameň: vlastné spracovanie podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 104. [cit. 2020-02-17]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Obrázok č. 14 ilustruje 2 zostavy, v prvej sú tvary, ktoré zobrazujú celkové poradie za 4 faktory a v druhej je graf celkového poradia 20 podfaktorov za krajinu Česká republika. Údaje sú spracované na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za roky 2018 a 2019. **Česká republika** v roku 2019 klesla o 4 miesta na 33. priečku a dopracovala sa k celkovému skóre 73,48 bodov. V rámci regiónu V4 patrí Českej republike status najúspešnejšej ekonomiky. Prvé miesta získala vo všetkých faktoroch okrem 3. (efektívnosť podnikania), kde malo Poľsko lepšie hodnotenie o jednu priečku. Na úrovni podfaktorov sa krajina zmocnila všetkých okrem 1. (domáca ekonomika), 2. (medzinárodný obchod), 5. (ceny), 7. (fiškálna politika), 9. (obchodná legislatíva), 11. (efektívnosť a produktivita), 12. (pracovný trh), 14. (riadiace postupy) a 20. (vzdelanie).

Keď porovnávame krajinu s rokom 2018, tak zistíme, že sa zlepšila len vo faktore infraštruktúra a v podfaktoroch domáca ekonomika, medzinárodný obchod, zamestnanosť, stanoviská a hodnoty a základná infraštruktúra. Jej poradie sa nezmenilo v podfaktoroch spoločenský rámec a vedecká infraštruktúra. Z hľadiska vzdialenosti od ideálneho prvého miesta má krajina najlepšie hodnotenie vo faktore ekonomická výkonnosť so 17. poradím, ktorému dopomohli podfaktory: medzinárodný obchod (17. priečka) a zamestnanosť (12.).

Svetový nadpriemer ešte dosiahla v úroveň cien (25.) a domácej ekonomike (29.). Ostatné faktory ako infraštruktúra získala 31. miesto, účinnosť vlády 34. miesto a najhoršie skončila efektívnosť podnikania s 37. miestom vďaka nedostatočným financiám (36.), stanoviskám a hodnotám (39.), riadiacim postupom (43.) a pracovnému trhu (49.). Ďalšími neúčinnými podfaktormi sú vzdelanie (40.), obchodná legislatíva (42.) a fiškálna politika (47.).

Aby mohla krajina dosahovať rast v konkurencieschopnosti, tak na základe hodnotenia rankingu podľa WCY ju čakajú v najbližších rokoch tieto výzvy:

- vývoj svetového hospodárstva a najmä nemeckého hospodárstva,
- urýchlenie výstavby pre dopravnú a energetickú infraštruktúru,
- udržiavanie primeranej úrovne verejného dlhu,
- zavedenie nových technológií ako riešenie na nedostatok pracovných síl,
- a diskusia o kľúčových legislatívnych návrhoch týkajúcich sa hromadných žalôb a sektorového zdanenia.¹²¹

Tabuľka č. 9 **Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Českej republike v roku 2019**

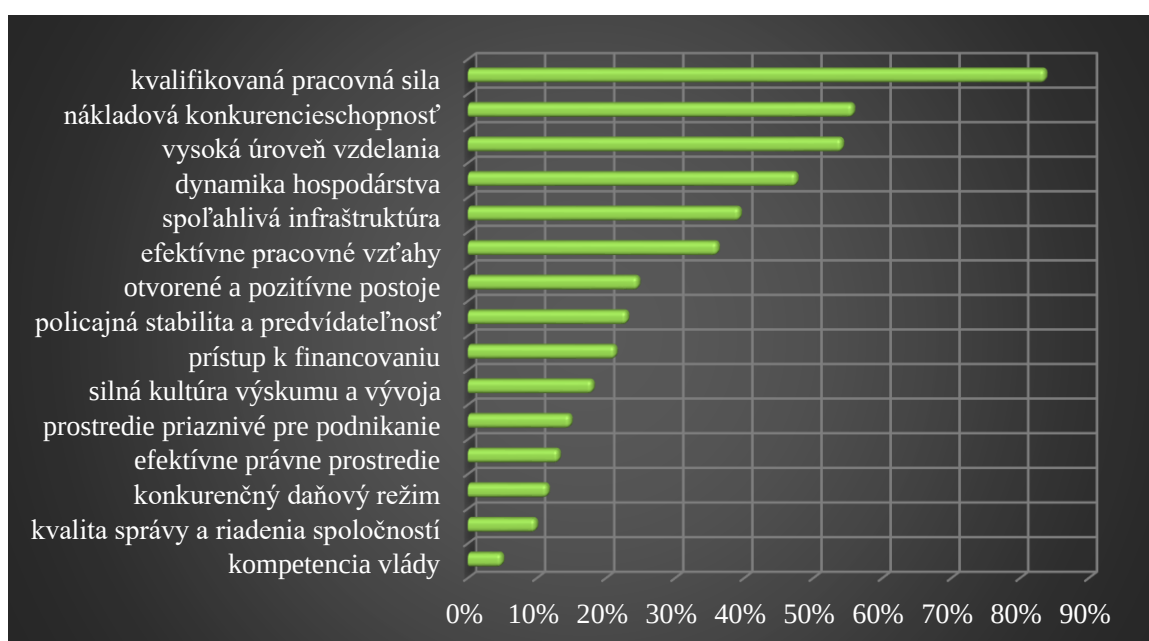
Ekonomická efektívnosť	Účinnosť vlády	Efektívnosť podnikania	Infraštruktúra
Pozitíva: ▪ miera nezamestnanosti ▪ výška exportu ▪ nezamestnanosť mladých ľudí Negatíva: ▪ akcie priamych investícií v zahraničí ▪ exportná koncentrácia podľa partnera ▪ hrozby premiestnenia podnikov	Pozitíva: ▪ Giniho koeficient ▪ devízové rezervy na obyvateľa ▪ vražda Negatíva: ▪ miera príspevku zamestnávateľa na sociálne zabezpečenie ▪ dotácie ▪ stabilita výmenného kurzu	Pozitíva: ▪ odmeňovanie za správu ▪ produktivita pracovnej sily ▪ odmeňovanie v oblasti služieb Negatíva: ▪ učebné odbory ▪ kapitalizácia akciového trhu ▪ kvalifikovaná práca	Pozitíva: ▪ pridaná hodnota pre stredné a špičkové technológie ▪ lekárska pomoc ▪ výdavky štátu na vzdelávanie na študenta Negatíva: ▪ kvalifikovaní inžinieri ▪ prenos vedomostí ▪ pomer žiakov k učiteľom (základné vzdelávanie)

Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 102. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

¹²¹ IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 102. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Tabuľka č. 9 objasňuje silné a slabé stránky 4 kľúčových faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v danej ekonomike za rok 2019. V ekonomickej efektívnosti boli najlepšie hodnoteným kritériom miera nezamestnanosti a najhoršie akcie priamych investícií v zahraničí. Silnou stránkou v účinnosti vlády je výška Gini koeficientu a slabou stránkou je miera príspevku zamestnávateľa na sociálne zabezpečenie. Najväčší zápor v efektívnosti podnikania predstavujú učebné odbory a najväčším kladom je odmeňovanie zamestnancov za riadenie. A infraštruktúra má najhoršie hodnotených kvalifikovaných inžinierov a najlepšie pridanú hodnotu pre stredné a špičkové technológie.

Graf č. 7 Ukazovatele atraktivity Českej republiky v roku 2019 (v %)

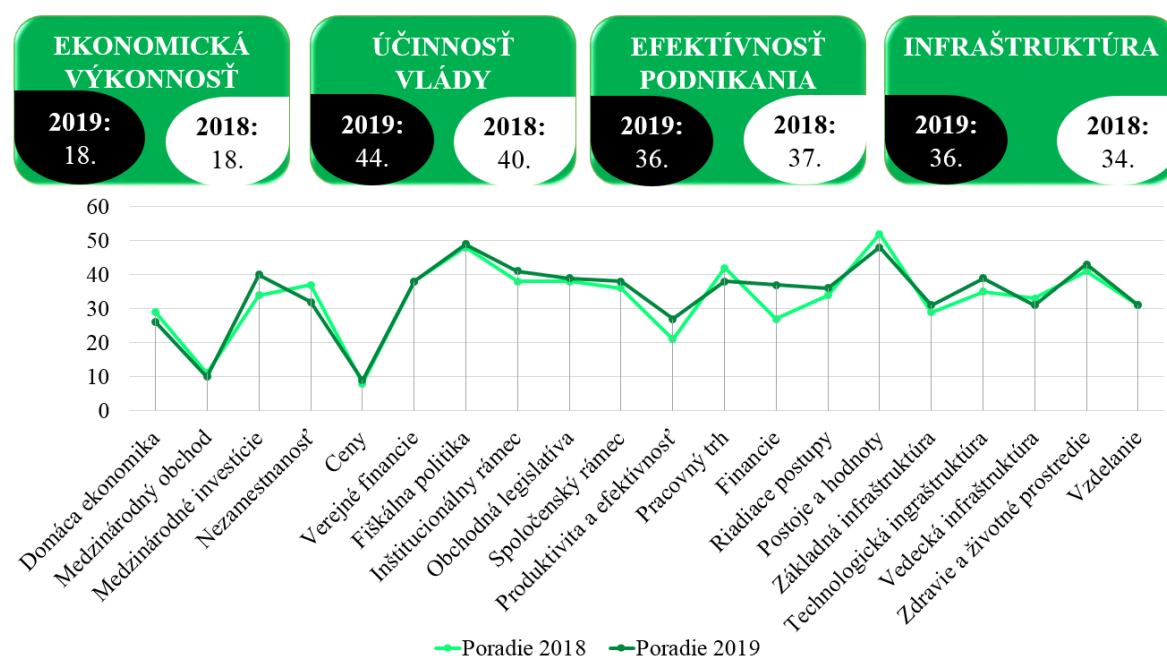

Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 103. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Graf č. 7 obsahuje 15 ukazovateľov atraktivity Poľska, na základe čoho boli oslovení respondenti prieskumu verejnej mienky, aby vybrali 5. Tieto ukazovatele budú predstavovať kľúčové faktory príťažlivosti danej ekonomiky. Graf ukazuje percento odpovedí na ukazovateľ od najvyššieho počtu odpovedí po najnižší. Respondenti vybrali za najlákavejší ukazovateľ kvalifikovanú pracovnú silu s 83,6 percentami. S väčším odskokom nasleduje nákladová konkurencieschopnosť s 55,7 percentami a vysoká úroveň vzdelania s 54,1 percentami. Najmenej atraktívnymi ukazovateľmi Českej republiky sú konkurenčný daňový režim s 11,5 percentami, nepostačujúca kvalita správy a riadenia spoločností s 9,8 percentami a kompetencia vlády s 4,9 percentami.

Obrázok č. 15 osvetľuje 2 zostavy, prvá zachytáva celkové poradie za 4 faktory a druhá vyobrazuje graf celkového poradia 20 podfaktorov za krajinu Poľsko. Údaje sú spracované na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za roky 2018 a 2019. Celkové poradie **Poľska** sa v roku 2019 znížilo o 4 priečky na 38. miesto a docielil skóre 71,17 bodov. Keď berieme do úvahy V4 ako celok, tak Poľsko nadobudlo 1. miesto vo faktore efektívnosť podnikania a 2. miesta v ekonomickej výkonnosti, účinnosti vlády a infraštruktúre. Na úrovni podfaktorov ovládla 1. (medzinárodný obchod), 5. (ceny), 11. (efektívnosť a produktivita), 12. (pracovný trh), 14. (riadiace praktiky) a 20. (vzdelanie).

Obrázok č. 15 **Komplexné hodnotenie Poľska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)**

Prameň: vlastné spracovanie podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 224. [cit. 2020-02-17]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

V porovnaní s predošlým rokom 2018 sa krajina zdokonalila vo faktore efektívnosť podnikania, ale len o 1 priečku, v ekonomickej výkonnosti stav nezmenila a v ostatných sa zhoršila. Polepšilo sa podfaktorom ako domáca ekonomika, medzinárodný obchod, zamestnanosť, pracovný trh, stanoviská a hodnoty a vedecká infraštruktúra. Situácia sa nezmenila pri verejných financiách a zdraví a životnom prostredí. Ostatné faktory sa pozmenili k horšiemu. Ak posudzujeme hodnotenie Poľska z aspektu vzdialenosti od najvhodnejšieho 1. miesta, tak môžeme konštatovať, že výborné hodnotenie má vo faktore ekonomickej výkonnosti s 18. umiestnením, ktorému boli nápomocné podfaktory

medzinárodný obchod (10. miesto) a úroveň cien (9.). Vo svetovom nadpriemery sa ešte drží domáca ekonomika (26.). Zvyšné faktory ako efektívnosť podnikania a infraštruktúra dosiahli 36. miesto a účinnosť vlády má 44. miesto. Za jej zhoršené postavenie môže všetkých 5 slabých podfaktorov, ktoré majú hodnotenie od 38 po 49 miesto. Do svetového nadpriemeru sa zmestil podfaktor produktivita a efektívnosť (27.) z efektívnosti podnikania.

Na základe hodnotenia rankingu podľa WCY môže Poľsko doceliť nárast v konkurenčnej schopnosti v budúcnosti tým, že:

- prispôsobí deficit svojho rozpočtu a verejného sektora na rok 2019/2020 odporúčaniam Maastrichtskej zmluvy,
- prekoná rozdiely v odmeňovaní medzi verejným a ostatnými sektormi národného hospodárstva,
- požaduje sa od vnútroštátnych zdravotníckych bezpečnostných a vzdelávacích sektorov, aby vo fiškálnom roku 2019/2020 prerobili svoje organizačné systémy a financovanie,
- a podporiť vzdelaných mladých Poliakov, aby začali rozvíjať svoju kariéru doma a nepracovali v zahraničí.¹²²

Tabuľka č. 10 **Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Poľsku v roku 2019**

Ekonomická efektívnosť	Účinnosť vlády	Efektívnosť podnikania	Infraštruktúra
Pozitíva: ▪ reálny rast HDP na obyvateľa ▪ reálny rast HDP ▪ vývozná koncentrácia podľa výrobkov Negatíva: ▪ akcie priamych investícií v zahraničí ▪ tvorba hrubého fixného kapitálu ▪ toky priamych investícií do zahraničia	Pozitíva: ▪ štátne dotácie ▪ sadzba dane z príjmu právnických osôb ▪ colné bariéry Negatíva: ▪ start-up dni ▪ miera príspevku na sociálne zabezpečenie zamestnanca ▪ efektívna sadzba dane z príjmu fyzických osôb	Pozitíva: ▪ pracovná doba ▪ podnikanie ▪ aktivita spoločností Negatíva: ▪ národná kultúra ▪ potreby hospodárskych a sociálnych reforiem ▪ postoje ku globalizácii	Pozitíva: ▪ pomer žiakov k učiteľom (základné vzdelanie) ▪ pomer žiakov k učiteľom (stredoškolské vzdelanie) ▪ telefónne náklady Negatíva: ▪ zdravotná infraštruktúra ▪ problémy so znečistením ▪ obyvateľstvo - rast

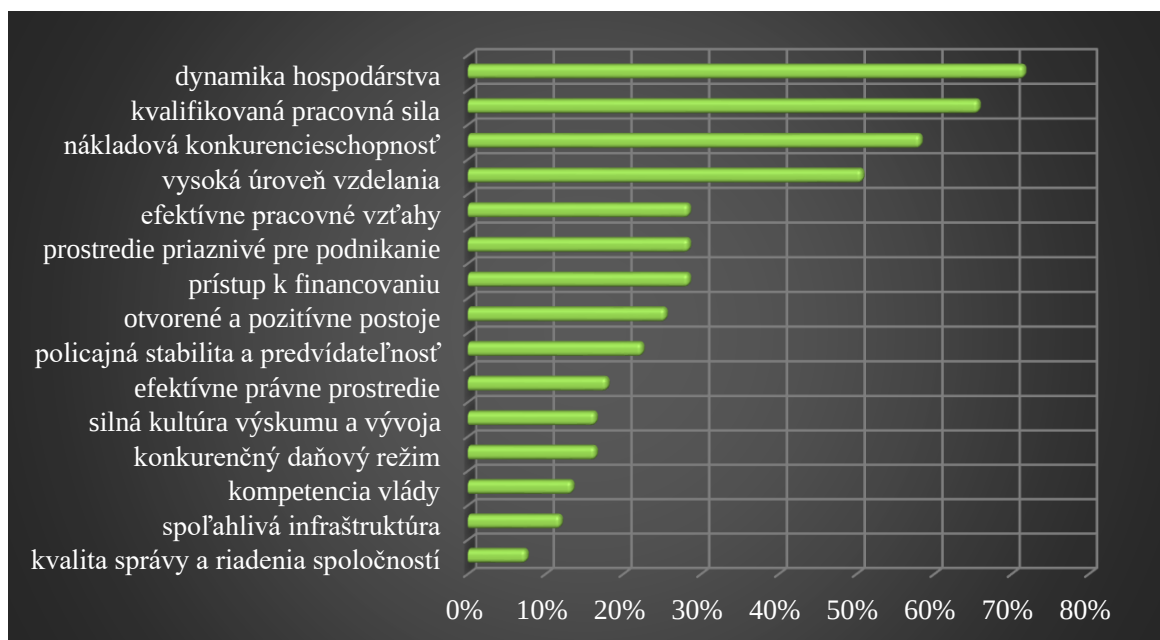
¹²² IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 222. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 225. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Tabuľka č. 10 demonštruje silné a slabé stránky 4 kľúčových faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v danej krajine za rok 2019. V 1. faktore je pozitívne hodnotené kritérium reálny rast HDP na obyvateľa a negatívne akcie priamych investícií v zahraničí. Účinnosť vlády má najlepšie hodnotné štátne dotácie a najhoršie start-up dni. Slabou stránkou v 3. faktore je národná kultúra a silnou stránkou pracovná doba. V infraštruktúre je najväčším záporom zdravotná infraštruktúra a najväčším kladom je pomer žiakov k učiteľom v základnom vzdelaní.

Na grafe č. 8 môžeme vidieť 15 ukazovateľov atraktivity Poľska, kde respondenti zvolili 5, ktoré považujú za hlavné faktory príťažlivosti krajiny. Ukazovatele sú zoradené od najvyššieho po najnižší počet odpovedí. Najatraktívnejšími ukazovateľmi sú zosilnená dynamika hospodárstva s 71,6 percentami, kvalifikovaná pracovná sila s 65,7 percentami a nákladová konkurencieschopnosť s 58,2 percentami. Opakom, čiže málo príťažlivými ukazovateľmi sú kompetencia vlády s 13,4 percentami, nedostatočná infraštruktúra s 11,9 percentami a slabá kvalita správy a riadenia spoločnosti s 7,5 percentami.

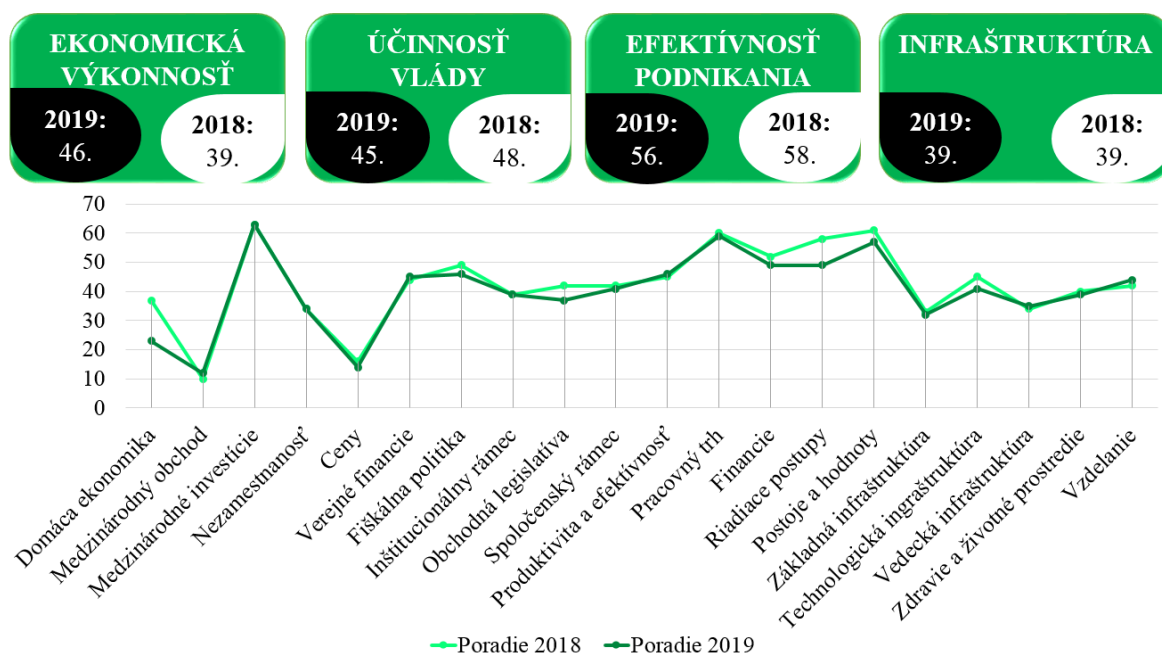
Graf č. 8 **Ukazovatele atraktivity Poľska v roku 2019** (v %)

Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 223. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Na obrázku č. 16 je znázornené komplexné hodnotenie Maďarska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za roky 2018 a 2019, pričom nižšie figuruje celkové poradie za 4 faktory a nižšie graf celkového poradia 20 podfaktorov. Hodnotenie **Maďarska** sa v roku 2019 nezmenilo a zostalo na 47. mieste s celkovým skóre 63,54 bodov. Keď sa pozrieme na región V4, tak Maďarsko na úrovni faktorov dosiahlo predposledné tretie miesta vo všetkých faktoroch a v ekonomickej výkonnosti má posledné štvrté miesto. Z hľadiska podfaktorov sa ekonomika zmocnila 1. (domáca ekonomika), 7. (fiškálna politika) a 9. (obchodná legislatíva).

Obrázok č. 16 **Komplexné hodnotenie Maďarska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)**

Prameň: vlastné spracovanie podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 136. [cit. 2020-02-17]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Porovnanie Maďarska s rokom 2018 prinieslo zlepšenie vo faktoroch účinnosť vlády a efektívnosť podnikania, v infraštruktúre sa stav nezmenil a ekonomickej výkonnosti klesol. V podfaktoroch možno vidieť najväčší počet zdokonalení a k zhoršeniu došlo v medzinárodnom obchode, verejných financiách, produktivite a efektivite, vedeckej infraštruktúre a vzdelaní. Umiestnenie zostalo rovnaké v medzinárodných investíciách, zamestnanosti a inštitucionálnom rámci. Z hľadiska vzdialenosti od dokonalého 1. miesta, vidíme, že krajina vo všetkých faktoroch dosahuje slabé umiestnenie. Nemenné 39. miesto dosahuje vo faktore infraštruktúra, kde má najlepšie hodnotenie podfaktor základná infraštruktúra s 32. priečkou a zvyšné podfaktory sú od 35. - 41. miesta, pričom najslabšie

je vzdelanie (44.). Ďalšie faktory si stoja takto: účinnosť vlády (45.), ekonomická výkonnosť (46.) a chabé hodnotenie má efektívnosť podnikania (56.), v ktorej podfaktory dosahujú viac než 46. priečku, dokonca 59. miesto má nedostatočný pracovný trh. Maďarsko má obsadené i posledné 63. miesto a to nepostačujúcimi medzinárodnými investíciami. Relatívne dobré umiestnenie majú podfaktory ako medzinárodný obchod (12.), úroveň cien (14.) a domáca ekonomika (23.).

Rozmach v konkurencieschopnosti môže Maďarsko dosiahnuť na základe hodnotenia rankingu podľa WCY tým, že prekoná tieto výzvy:

- neistoty, ktoré sa vzťahujú na autokratické a nedemokratické riadenie a týkajúce sa udržateľnosti vysokej miery rastu,
- vysoká závislosť od fondov EÚ,
- zväčšenie nedostatku (kvalifikovanej) pracovnej sily,
- a zvyšovanie regionálnych rozdielov sčasti kvôli exportujúcim talentom.¹²³

Tabuľka č. 11 **Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Maďarsku v roku 2019**

Ekonomická efektívnosť	Účinnosť vlády	Efektívnosť podnikania	Infraštruktúra
Pozitíva: ▪ tvorba hrubého fixného kapitálu – reálny rast ▪ reálny rast HDP na obyvateľa ▪ export tovaru Negatíva: ▪ toky priamych investícií smerom dovnútra (% HDP) ▪ toky priamych investícií do zahraničia (% HDP) ▪ toky priamych investícií v zahraničí (mld. \$)	Pozitíva: ▪ sadzba dane z príjmu právnických osôb ▪ disponibilný príjem ▪ rozpätie úrokových sadzieb Negatíva: ▪ sadzba spotrebnej dane ▪ efektívna sadzba dane z príjmu fyzických osôb ▪ miera príspevku na sociálne zabezpečenie zamestnanca	Pozitíva: ▪ odmeňovanie za správu ▪ odmeňovanie v oblasti služieb ▪ veľké korporácie Negatíva: ▪ kvalifikovaná práca ▪ postoje ku globalizácii ▪ flexibilita a prispôsobivosť	Pozitíva: ▪ predplatitelia mobilných širokopásmových služieb ▪ pomer žiakov k učiteľom (základné vzdelanie) ▪ pridaná hodnota pre stredné a vyspelé technológie Negatíva: ▪ digitálne / technologické zručnosti ▪ kvalifikovaní inžinieri ▪ jazykové znalosti

¹²³ IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 134. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 137. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

V tabuľke č. 11 sa nachádzajú 4 hlavné faktory na základe hodnotenia rankingu podľa WCY, ktoré majú pod sebou vymenované silné a slabé stránky týchto faktorov za daný štát v roku 2019. Pozitívne hodnoteným kritériom v ekonomickej efektívnosti je tvorba hrubého fixného kapitálu – reálny rast a negatívne hodnoteným kritériom je toky priamych investícií smerom dovnútra (% HDP). V účinnosti vlády predstavuje silnú stránku sadzba dane z príjmu právnických osôb a slabú stránku sadzba spotrebnej dane. Efektívnosť podnikania má značný zápor v kvalifikovanej práci a najväčšie pozitívum v odmeňovaní za správu. Posledný faktor má najhoršie hodnotené digitálne/technologické zručnosti a najlepšie hodnotených predplatiteľov mobilných širokopásmových služieb.

Graf č. 9 Ukazovatele atraktivity Maďarska v roku 2019 (v %)

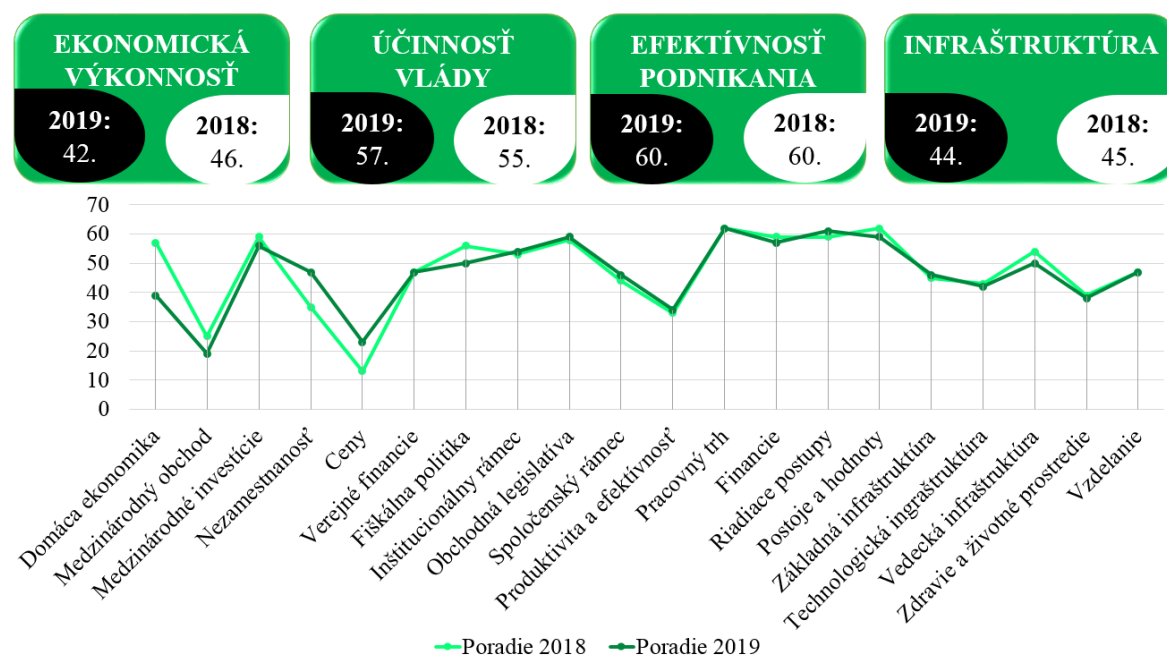
Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 135. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Graf č. 9 uvádza 15 ukazovateľov atraktivity Maďarska, kde boli respondenti prieskumu verejnej mienky oslovení, aby zvolili 5 najpríťažlivejších. Ukazovatele budú značiť kľúčové faktory atraktívnosti danej ekonomiky. Graf znázorňuje percento odpovedí na ukazovateľ od najnižšieho počtu odpovedí po najvyšší. Minimálne príťažlivými ukazovateľmi Maďarska sú slabšia kultúra výskumu a vývoja s 6,8 percentami, neúčinné právne prostredie s 10,3 percentami a otvorené a pozitívne postoje s 18,8 percentami.

Naopak najlákavejším ukazovateľom sú dynamika hospodárstva s 59,8 percentami, konkurenčný daňový systém s 48,7 percentami a kvalifikovaná pracovná sila s 44,4 percentami.

Na obrázku č. 17 je predstavené komplexné hodnotenie Slovenska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za roky 2018 a 2019, pričom navrchu leží celkové poradie za 4 faktory a na spodku graf celkového poradia 20 podfaktorov. Hodnotenie **Slovenska** sa v roku 2019 polepšilo o 2 priečky na 53. miesto a jeho celkové skóre predstavovalo 57,53 bodov. Z pohľadu V4 patrí Slovensku status najmenej úspešnej ekonomiky. Ak pozeráme na V4 ako celok, tak Slovensko dostalo na úrovni faktorov 3. miesto v ekonomickej výkonnosti a posledné miesta má vo zvyšných 3 faktoroch. V podfaktoroch si krajina nevybojovala žiadne 1. miesto.

Obrázok č. 17 **Komplexné hodnotenie Slovenska na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (2018-2019)**

Prameň: vlastné spracovanie podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 252. [cit. 2020-02-17]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Keď konfrontujeme Slovensko s rokom 2018, môžeme si všimnúť, že sa zdokonalilo vo faktore ekonomická výkonnosť a infraštruktúra, v efektívnosti podnikania sa umiestnenie nezmenilo a v účinnosti vlády sa znížilo. K zlepšeniu na úrovni podfaktorov došlo v deviatich, k zhoršeniu v zamestnanosti, úrovni cien, inštitucionálnom a spoločenskom rámci, obchodnej legislatíve, produktivite a efektívnosti, riadiacich praktikách a základnej

infraštruktúre. Umiestnenie zotrvalo nemenné vo verejných financiách, pracovnom trhu a vzdelaní. Ak sa pozeráme na hodnotenie Slovenska z aspektu vzdialenosti od ideálneho prvého miesta, tak zisťujeme, že Slovensko je situované v slabšom umiestnení. Spomedzi faktorov mu patrí 42. miesto v ekonomickej výkonnosti, k jej zlepšeniu došlo vďaka podfaktoru medzinárodný obchod (19.) a úroveň cien (23.). Ostatné podfaktory týkajúce sa tohto faktora majú poradie od 39. - 56. Nasleduje infraštruktúra s 44. priečkou, účinnosť vlády (57.) a na poslednom mieste je efektívnosť podnikania (60.), v akej podfaktory dosahujú umiestnenie nad 46., ba 62. priečku obsadil slabý pracovný trh. Ako možno vidieť na obrázku č. 11, tak aj ostatné nespomenuté podfaktory sa svojim umiestnením približujú k nedostatočnému 63. miestu.

Slovensko môže budovať rastúcu konkurencieschopnosť na základe hodnotenia rankingu podľa WCY tým, že zdolá nasledujúce výzvy:

- reforma vzdelávania potrebná pre 4IR,
- nedostatok kvalifikovaných pracovníkov pre spoločnosti,
- nedokončená fyzická a digitálna infraštruktúra,
- vysoké náklady na začatie a ukončenie podnikania,
- a reforma verejných výdavkov.¹²⁴

Tabuľka č. 12 **Pozitíva a negatíva 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v Slovensku v roku 2019**

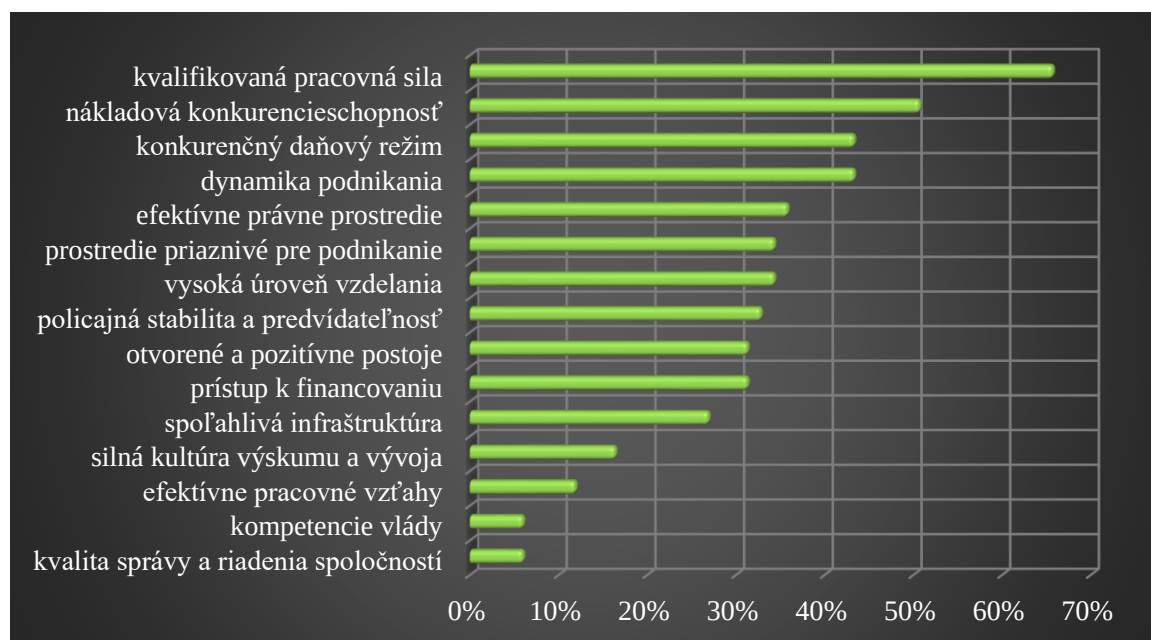
Ekonomická efektívnosť	Účinnosť vlády	Efektívnosť podnikania	Infraštruktúra
Pozitíva: ▪ export tovarov ▪ tvorba hrubého fixného kapitálu ▪ toky priamych investícií dovnútra (% HDP) Negatíva: ▪ hrozby premiestnenia podnikov ▪ akcie priamych investícií v zahraničí (% HDP) ▪ akcie priamych investícií v zahraničí (mld. \$)	Pozitíva: ▪ Giniho koeficient ▪ investičné stimuly ▪ štátne dotácie Negatíva: ▪ protekcionizmus ▪ transparentnosť ▪ právne predpisy týkajúce sa nezamestnanosti	Pozitíva: ▪ odmeňovanie v oblasti služieb ▪ pracovná sila ▪ úrokové kompenzácie Negatíva: ▪ zmena trhových podmienok ▪ učňovské vzdelávanie ▪ národná kultúra	Pozitíva: ▪ počet počítačov na obyvateľa ▪ miera závislosti ▪ investície do telekomunikácií Negatíva: ▪ vysokoškolské vzdelávanie ▪ financovanie technologického rozvoja ▪ vývoj a aplikácia technológií

¹²⁴ IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 250. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: International IMD, jún 2019. s. 253. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

V tabuľke č. 12 sú vložené 4 fundamentálne faktory na základe hodnotenia rankingu podľa WCY, ktoré majú nižšie uvedené pozitíva a negatíva týchto faktorov za Slovensko v roku 2019. Ekonomická efektívnosť má najlepšie hodnotené kritérium export tovarov a najhoršie hodnotené hrozby premiestnenia podnikov. Slabú stránku v účinnosti vlády predstavuje protekcionizmus a silnú stránku tvorí výška Giniho koeficientu. Odmeňovanie v oblasti služieb hovorí o najpozitívnejšom kritériu a zmena trhových podmienok je najnegatívnejšie hodnotenom kritériu. V infraštruktúre je najväčšou slabosťou vysokoškolské vzdelanie a najväčšie plus má Slovensko v počte počítačov na obyvateľa.

Graf č. 10 Ukazovatele atraktivity Slovenska v roku 2019 (v %)

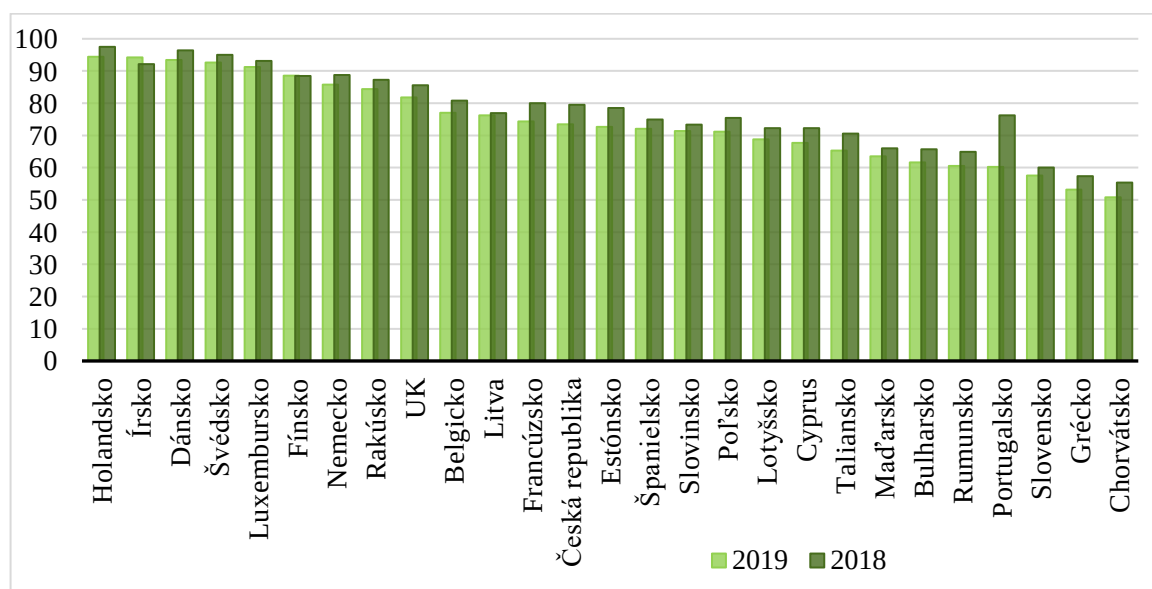
Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 251. [cit. 2020-02-18]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

Graf č. 10 znázorňuje 15 ukazovateľov príťažlivosti Slovenska za rok 2019. Respondenti prieskumu verejnej mienky z týchto ukazovateľov mali vybrať 5, ktoré považujú za kľúčové faktory atraktivity danej ekonomiky. Graf zachytáva percento odpovedí na ukazovateľ od najväčšieho počtu odpovedí po najmenší. Oslovení manažéri zvolili za najatraktívnejší ukazovateľ kvalifikovanú pracovnú silu s 65,7 percentami. S väčším odstupom pokračuje nákladová konkurencieschopnosť s 50,7 percentami, na úrovni 43,3 percent ležia konkurenčný daňový systém a dynamika podnikania. Minimálne

atraktívnymi ukazovateľmi s rovnakými 6 percentami predstavujú kvalita správy a riadenia spoločností a kompetencie vlády, s 11,9 percentami nasledujú neefektívne pracovné vzťahy a 16,4 percent patrí k slabšej kultúre výskumu a vývoja.

Pre lepšie stanovenie konkurencieschopnosti ekonomík V4 v oblasti EÚ28 upriamime pozornosť na graf č. 11, kde je vyobrazené skóre konkurencieschopnosti 28 členských štátov EÚ okrem Malty na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za rok 2019 v porovnaní s minulým rokom 2018. Malta sa v grafe nenachádza, pretože nebola zaradená do rankingu podľa WCY, nesleduje ju spomedzi 63 krajín sveta.

Graf č. 11 Konkurencieschopnosť EÚ28 na základe hodnotenia rankingu podľa WCY (v bodoch, 2018-2019)

Prameň: podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 34-35. [cit. 2020-02-14]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf; IMD. *IMD World Competitiveness Ranking 2018*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. s. 1-2. [cit. 2020-02-14]. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2018/ranking2018.pdf>

Ako možno vidieť, tak najväčšiu konkurenčnú schopnosť v roku 2019 z 28 členských štátov EÚ dosahujú krajiny: na 1. priečke Holandsko (6. priečka globálne) s celkovým skóre 94,37 bodov, 2. priečku obsadilo Írsko (7. priečka globálne) so skóre 94,22 bodov. Pokračujú škandinávské štáty, ktorým patrí 3. a 4. priečka – Dánsko (8. priečka globálne) s 93,43 bodmi a Švédsko s 92,59 bodmi (9. priečka globálne). Na 5. priečke je Luxembursko (12. priečka globálne) s 91,22 bodmi. Protiklad, čiže krajiny z EÚ28, ktoré sa dopracovali k najmenej konkurenčnej schopnosti sú: na záverečnej 26. priečke stojí Chorvátsko (60. priečka globálne) s celkovým skóre 50,79 bodov, 25. priečka patrí Grécku (58. priečka globálne) so

skóre 53,14 bodov, 24. priečku získala ekonomika z V4 - Slovensko (53. priečka globálne) s 57,53 bodmi. Rumunsko dospelo k 23. priečke (49. priečka globálne) s 60,5 bodmi a Bulharsko dostalo 22. priečku (48. priečka globálne) s 61,65 bodmi. Na úrovni EÚ28 sa v konfrontácii s rokom 2018 zlepšilo umiestnenie 5 krajín. K zhoršenému hodnoteniu došlo v 13 krajinách a postavenie zostalo rovnaké v 8 krajinách. Z týchto údajov môžeme postrehnúť, že viac ako polovica krajín z EÚ28 sa zaraďuje nad globálny priemer rankingu podľa WCY za rok 2019, čo nevedie k najvhodnejšiemu stavu konkurencieschopnosti

Pri náhľade na umiestnenie ekonomík V4 na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za rok 2019 zisťujeme, že spadajú pod menej konkurencieschopné krajiny vo svetovej ekonomike, ale s ich skóre 66,43 bodov sa zatrieďujú do nadpriemernej celosvetovej úrovne. V nadväznosti na EÚ28 tvorí 12. najkonkurencieschopnejšiu ekonomiku Česká republika. Za touto ekonomikou sa vyskytujú krajiny ako Estónsko, Španielsko, či Slovinsko. Zvyšné ekonomiky z V4 sa držia nasledovne: Poľsko je 16. najkonkurencieschopnejšiu ekonomiku, Maďarsko 20. a Slovensko až 24. Priemer európskej hladiny (73,93 bodov) v roku 2019 sa nepodaril získať v žiadnej krajine z V4. Na docielenie tohto priemeru bolo pri Českej republike potrebných len 0,45 bodu, zvyšným ekonomikám z V4 chýbalo 5-krát toľko.

3.3 Výsledky a analýza konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci EÚ podľa stratégie Európa 2020

Na monitorovanie stratégie Európa 2020 sme využili publikáciu *Inteligentnejší, ekologickejší, inkluzívnejší?: Indikátory na podporu stratégie Európa 2020*, ktorú uverejňuje Eurostat od roku 2015 každoročne. Účelom analýzy aktuálneho vydania 2019 ozrejmiť trendy hlavných ukazovateľov do roku 2018, prípadne podľa dostupnosti údajov. Publikácia ponúka prehľad, do akej miery pokračujú EÚ28 a kandidátske štáty EÚ v dosahovaní svojich celkových cieľov za pomoci 8 hlavných a ďalších parciálnych ukazovateľov. Pričom analýza 5 tematických oblastí sa zakladá na hlavných ukazovateľoch so zámerom sledovať vzdialenosť k cieľom stratégie Európa 2020. Dáta danej publikácie vychádzajú z Eurostatu, hlavne z oficiálnych európskych sociálnych prieskumov, napr. štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach alebo prieskum pracovných síl v EÚ.¹²⁵

¹²⁵ EUROSTAT. *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy: 2019 edition*. [online]. Luxemburg: Publications Office of the EU, 2019. s. 8-14. [cit. 2020-05-11]. ISBN 978-92-76-09825-6. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de>

V tabuľke č. 13 a sa nachádzajú hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020, ktorá obsahuje krajiny V4 v rozmedzí aktuálne dostupných rokov 2017-2019, nakoľko neboli pre všetky hlavné ukazovatele dostupné údaje za rok 2019. Tabuľka obsahuje hodnoty k jednotlivým hlavným ukazovateľom a národné ciele krajín V4. Každá členská krajina si určuje svoje národné ciele vo svojich národných programoch reforiem (NPR), pričom berú do úvahy ich momentálny stav. Ich úlohou je pripraviť opatrenia a akcie, ktoré by krajiny mali zrealizovať na dosiahnutie národných cieľov. EC vyhodnocuje každú NPR a ponúka odporúčania k podpore programov pre každú krajinu.¹²⁶ Zvýšenie miery zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v roku 2019 splnili všetky krajiny V4. Zvýšenie hrubých domácich výdavkov na R&D v roku 2018 splnila len Česká republika, Maďarsku chýbali 0,3% HDP, Slovensku 0,4% HDP, a Poľsku 0,5% HDP, aby dosiahli národný cieľ do roku 2020. Najnižšie emisie skleníkových plynov na obyvateľa dosiahlo Maďarsko, potom Slovensko, Poľsko a najvyššie mala Česká republika. Zvýšenie podielu obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie za rok 2018 splnila iba Česká republika. Najmenej chýbalo Maďarsku 0,5%, Slovensku 2,1%, a najviac Poľsku 3,7%. V hlavnom ukazovateli primárna energetická spotreba sa v roku 2018 podarilo splniť národný cieľ iba Slovensku. Maďarsku absentovalo 0,4 mil. ton, Českej republike 0,8 mil. ton, a Poľsku až 4,7 mil. ton. Zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky vo veku 18 - 24 rokov za rok 2019 nesplnila ani jedna krajina z V4. Najviac sa blížilo k národnému cieľu Poľsko s 0,7%, najmenej Slovensko s 2,3%. Zvýšenie terciárneho vzdelania vo veku 30 - 34 rokov za rok 2019 splnili všetky krajiny V4 okrem Maďarska, ktorému chýbalo 0,6%. Posledný hlavný ukazovateľ predstavuje osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením, ktorý sa nepodarilo v roku 2018 splniť ani jednej z krajín V4. Najmenšie percento osôb dosahovala Česká republika a najväčšie percento Poľsko (18,9%)

Tabuľka č. 13 **Hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020 krajín V4**

Hlavný ukazovateľ	Česká repu.		Slovensko		Maďarsko		Poľsko	
Zamestnanosť								
Miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (v %, 2019)	80,3	75	73,4	72	75,3	75	73	71
R&D a inovácie								
Hrubé domáce výdavky na R&D (v % HDP, 2018)	1,9	1	0,8	1,2	1,5	1,8	1,2	1,7

¹²⁶ EUROSTAT. *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy: 2019 edition*. [online]. Luxemburg: Publications Office of the EU, 2019. s. 78. [cit. 2020-05-11]. ISBN 978-92-76-09825-6. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de>

Hlavný ukazovateľ	Česká repu.	Slovensko	Maďarsko	Poľsko				
Zmena podnebia a energetika								
Emisie skleníkových plynov na obyvateľa (v tonách, 2017)	12,3	-	8	-	6,6	-	11	-
Podiel obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie (v %, 2018)	15,2	13	11,9	14	12,5	13	11,3	15
Primárna energetická spotreba (v mil. ton ropného ekvivalentu, 2018)	40,4	39,6	15,8	16,4	24,5	24,1	101,1	96,4
Vzdelanie								
Predčasné ukončenie vzdelania a odbornej prípravy (% populácie vo veku 18 - 24 rokov, 2019)	6,7	5,5	8,3	6	11,8	10	5,2	4,5
Terciárne vzdelanie (% populácie vo veku 30 - 34 rokov, 2019)	35,1	32	40,1	40	33,4	34	46,6	45
Chudoba a sociálne vylúčenie								
Osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením (% populácie, 2018)	12,2	-	16,3	-	19,6	-	18,9	-
Legenda: H = hodnota NC = národný cieľ	H	NC	H	NC	H	NC	H	NC

Prameň: vlastné spracovanie podľa EUROSTAT. *Headline Indicators: Scoreboard*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-19]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard>

Tabuľka č. 14 popisuje hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020 zahrňujúca 28 členských krajín EÚ v období 2014-2019, pričom rok 2008 je základným rokom pre niektoré ukazovatele. Výnimkou je hlavný cieľ týkajúci sa oblasti chudoba a sociálne vylúčenie, pre ktorý bol stanovený cieľ EÚ28, no bez Chorvátska. V roku 2019 bolo v EÚ28 vo veku 20 až 64 rokov zamestnaných 73,9% obyvateľov, čo predstavuje nárast od roku 2018 o 0,7%. Dôsledkom čoho sa zúžila vzdialenosť k cieľu Európa 2020 vo výške 75%. Výdavky na R&D v EÚ28 sa zvýšili na úroveň 2,12% HDP v roku 2018. Ako môžeme vidieť tento cieľ stagnuje, neuberá sa rýchlym tempom k cieľu 3% HDP Európa 2020. Emisie skleníkových plynov v EÚ28 sa do roku 2017 znížili o 12,4% pri komparácii s rokom 1990, i keď sa zastavili od roku 2014. Podiel obnoviteľnej energie na konečnej spotrebe sa v roku 2018 zvýšil na 18%. EÚ chýbajú 2% k dosiahnutiu cieľu pod 20% v rámci stratégie Európa 2020. Pri energetickej účinnosti, EÚ28 pokročila v napĺňaní svojho cieľa. K splneniu cieľu konečnej spotreby energie do roku 2020 prišlo dočasne v roku 2014, ale potom nasledovalo zvýšenie spotreby, čo si vyžaduje do roku 2020 ďalší pokles o 3,5%. Na ciele týkajúceho sa

primárnej spotreby energie musí EÚ28 zapracovať znížením o 4,7% do roku 2020, aby sa splnil cieľ stratégie Európa 2020. Predčasné ukončenie vzdelania a odbornej prípravy je v roku 2019 na úrovni 10,3% v komparácii s 14,7% v roku 2008. Z nasledovného vyplýva, že EÚ28 sa blíži k dosiahnutiu cieľu pod 10%. Úspešné ukončenie vysokoškolského vzdelania v roku 2019 za zvýšil na 41,6%, čo vypovedá o 2 roky skoršom splnení cieľa Európa 2020. V roku 2017 bolo v EÚ 113 miliónov osôb trpiacich chudobou alebo sociálnym vylúčením, to predstavuje o 3,1 mil. menej než v roku 2008. Podiel osôb trpiacich chudobou alebo sociálnym vylúčením tvorí 22,4% populácie EÚ v roku 2017, to činí o 15,7 mil. viac, než sa stanovil cieľ Európa 2020.¹²⁷

Tabuľka č. 14 **Hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020, EÚ28 (2014-2019)**

Hlavné ukazovatele	2008	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Cieľ
Zamestnanosť								
Miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov (v %)	70,2	69,2	70,1	71,1	72,2	73,2	73,9	75
R&D a inovácie								
Hrubé domáce výdavky na R&D (v % HDP)	1,83	2,03	2,04	2,04	2,08	2,12	-	3
Zmena podnebia a energetika								
Emisie skleníkových plynov (index 1990 = 100)	90,7	77,5	78,1	77,8	78,3	-	-	80
Podiel obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie (v %)	11,4	16,2	16,7	17	17,5	18	-	20
Primárna energetická spotreba (v mil. ton ropného ekvivalentu)	1701	1512	1538	1545	1562	1552	-	1483
Konečná spotreba energie (v mil. ton ropného ekvivalentu)	1185	1068	1090	1110	1123	1124	-	1086
Vzdelanie								
Predčasné ukončenie vzdelania a odbornej prípravy (% populácie vo veku 18 - 24 rokov)	14,7	11,2	11	10,7	10,5	10,5	10,3	<10
Terciárne vzdelanie (% populácie vo veku 30 - 34 rokov)	31,1	38	38,7	39,2	39,9	40,7	41,6	≥40
Chudoba a sociálne vylúčenie								
Osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením (v tis. ľudí)	116,1	120,8	117,8	116,9	111,9	-	-	96,2

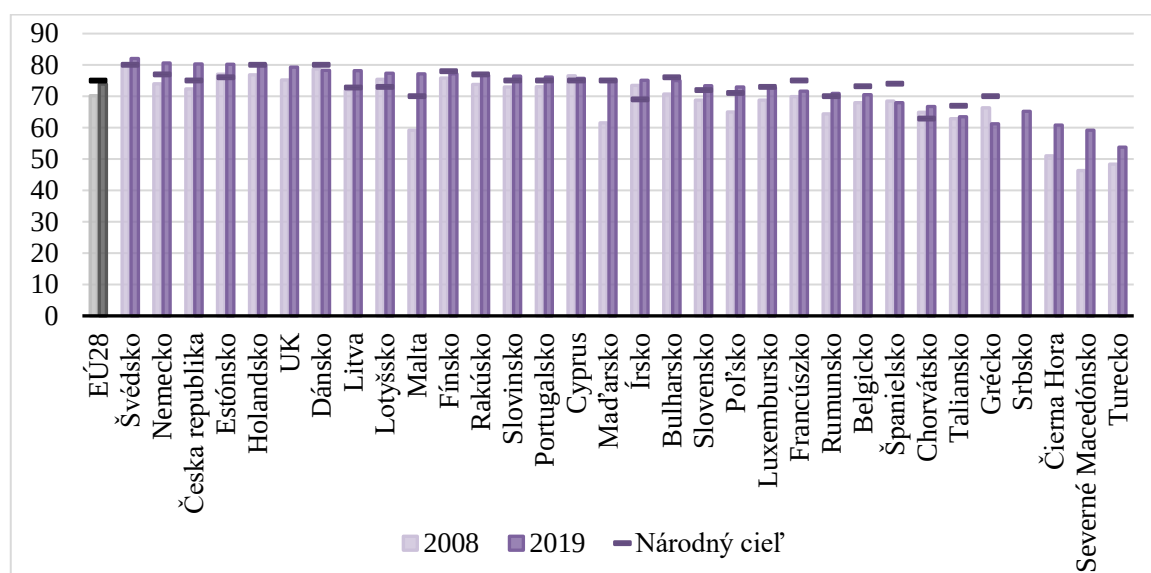
Prameň: vlastné spracovanie podľa EUROSTAT. *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy: 2019 edition*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. s. 9. [cit. 2020-05-11]. ISBN 978-92-76-09825-6. Dostupné na:

¹²⁷ EUROSTAT. *Headline Indicators: Scoreboard*. [online]. Eurostat. 2020. [cit. 2020-05-04]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard>

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de>; EUROSTAT. *Headline Indicators: Scoreboard*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-03]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard>

V nasledujúcich grafoch si zanalyzujeme 8 hlavných ukazovateľov, v ktorých bude znázornená situácia EÚ28 a kandidátskych krajín EÚ za aktuálne dostupné roky a národné ciele EÚ28. Grafy zobrazujú porovnanie vzdialenosti určitej krajiny od svojho národného cieľa v percentách ku situácii v roku 2008 a k aktuálnemu stavu v roku 2019, 2018 alebo 2017, záleží od dostupnosti údajov. UK je na jednotlivých grafoch zobrazené, ale nakoľko v roku 2020 vystúpilo z EÚ, nemá stanovený národný cieľ. Údaje za EÚ27 (2020) neboli k dispozícii.

Graf č. 12 **Miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov v EÚ28 (v %, 2008 a 2019)**

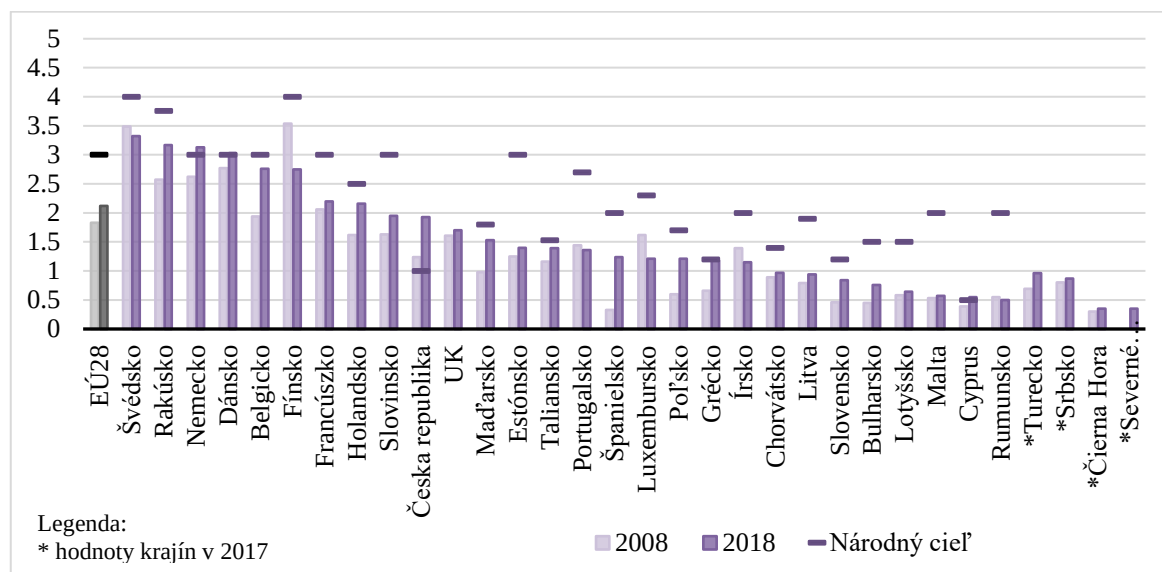

Prameň: podľa EUROSTAT. *Employment rate by sex, age group 20-64*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-12]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_10/default/table?lang=en

Na grafe č. 12 je znázornená miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov EÚ28 a kandidátskych krajín EÚ v roku 2008, 2019 a národné ciele každej krajiny v percentách. Miera zamestnanosti medzi členskými krajinami sa v roku 2019 hýbala od 61,2% v Grécku po 82,1% vo Švédsku. Polovica EÚ28 prekročila svoje národné ciele stratégie Európa 2020. Najvyššie miery v dosahovaní tohto cieľa preukázali Švédsko, Nemecko a Česká republika. Mieru zamestnanosti pod 70% mali krajiny ako Španielsko, Chorvátsko, Taliansko a najmenej Grécko. Keď porovnáme rok 2008 s rokom 2018, tak zistíme, že u väčšiny krajín EÚ bola miera zamestnanosti zvýšená a najvyšší vzrast bol zachytený v Malte o 18% a Maďarsku o 13,8%. Národné ciele jednotlivých krajín EÚ28 sa pohybujú v rozmedzí od

62,9% (Chorvátsko) do 80% (Švédsko, Holandsko a Dánsko). V roku 2019 splnili svoj národný cieľ 15 členských krajín EÚ28. Najmenej k dosiahnutiu cieľu v roku 2019 boli z členských krajín EÚ28 Grécko o 8,8% a Španielsko o 8%. Čo sa týka kandidátskych krajín v roku 2019, tak najviac zamestnaných ľudí bolo v Srbsku (65,2%) a najmenej v Turecku (53,8%). Z hľadiska krajín V4 sú v miere zamestnanosti na úrovni EÚ28: Česká republika na 3. mieste, Maďarsko na 15., Slovensko na 18. a Poľsko na 19. mieste.

Graf č. 13 **Hrubé domáce výdavky na R&D v EÚ28** (v % HDP, 2008 a 2018)

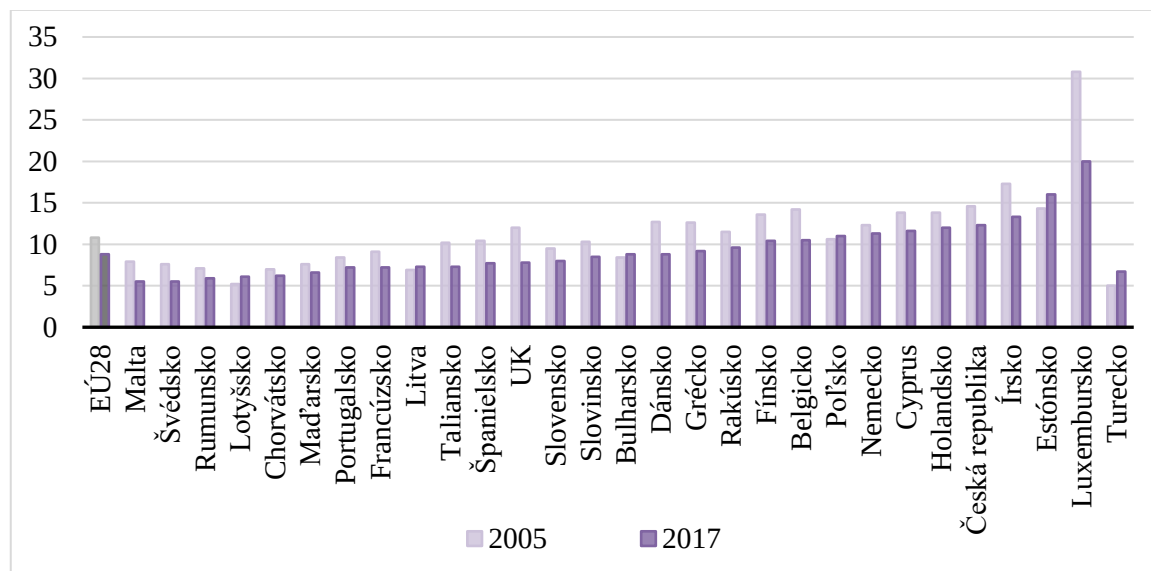

Prameň: podľa EUROSTAT. *Gross domestic expenditure on R&D (GERD)*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-13]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_20/default/table?lang=en

Na grafe č. 13 sú zobrazené hrubé domáce výdavky na R&D EÚ28 a kandidátskych krajín EÚ v roku 2008, 2018 a národné ciele každej krajiny v % HDP. Hrubé domáce výdavky na podiel na obnoviteľných energiách R&D v členských krajinách sa v roku 2018 hýbala od 0,5% HDP v Rumunsku po 3,32% HDP vo Švédsku. Najväčšie percento HDP investovali do R&D v roku 2019 členské krajiny EÚ28 ako Švédsko, Rakúsko a Nemecko. Pri porovnaní roku 2008 s rokom 2018 vidíme, že u väčšiny krajín EÚ28 boli výdavky na R&D väčšie a najvyšší vzrast bol zachytený v Španielsku o 0,91% HDP a Belgicku o 0,82% HDP. Národné ciele jednotlivých krajín EÚ28 sa pohybujú v rozmedzí od 0,5% HDP (Cyprus) do 4% HDP (Švédsko a Fínsko). V roku 2019 naplnili svoj národný cieľ stratégie Európa 2020 iba 3 členské krajiny EÚ28, a to Nemecko, Dánsko a Česká republika. Fínsko, ktoré bolo v roku 2008 lídrom v investovaní do R&D v EÚ28, zaznamenalo do roku 2018 pokles o 0,79% HDP. Najďalej k dosiahnutiu cieľu v roku 2019 boli z členských krajín EÚ28 Estónsko o 1,6% HDP, Rumunsko o 1,5% HDP a Malta o 1,43% HDP. Priemer

kandidátskych krajín EÚ za rok 2017 v tomto ukazovateli je na úrovni posledných troch členských krajín EÚ28 v roku 2018. Z hľadiska krajín V4 investujúcich do R&D na úrovni EÚ28 je Česká republika na 10. mieste, Maďarsko na 11., Poľsko 17. a Slovensko na 22. mieste.

Graf č. 14 Emisie skleníkových plynov na obyvateľa v EÚ28 (v tonách, 2005 a 2017)

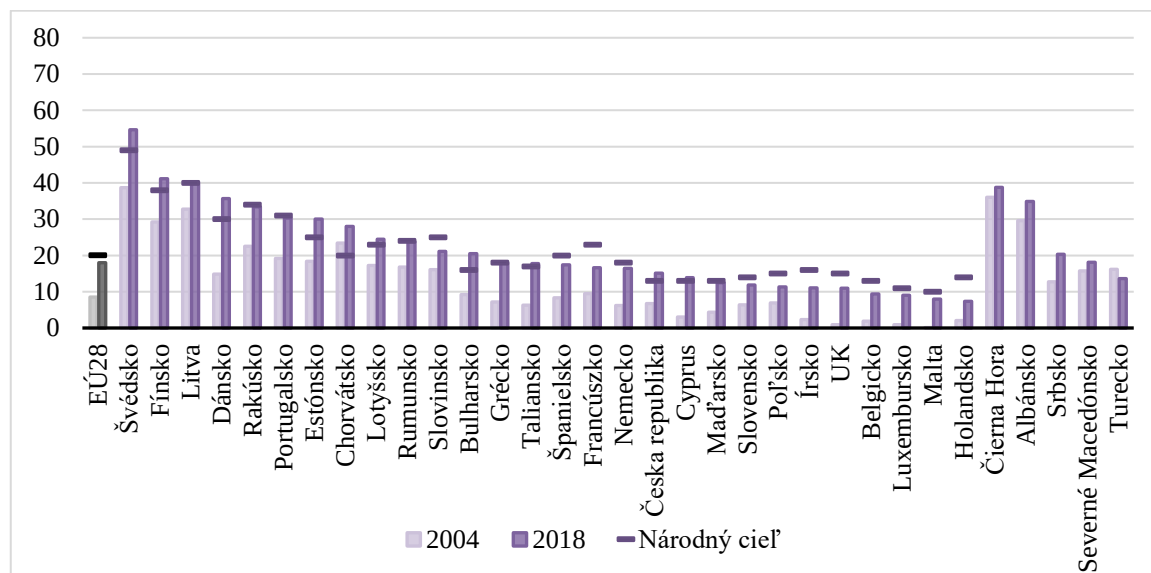
Prameň: podľa EEA. *EEA greenhouse gas - data viewer*. [online]. EEA, 2019. [cit. 2020-05-15]. Dostupné na: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>

Graf č. 14 vykresľuje celkové emisie skleníkových plynov na obyvateľa v členských krajinách EÚ28 a Turecku (európsky kandidát), v rokoch 2005 a 2017 v tonách ekvivalentu CO₂. Hodnoty za rok 2017 predstavujú aktuálne dostupné údaje a najväčšie množstvo emisií skleníkových plynov na obyvateľa v tomto roku vypúšťali členské krajiny EÚ28, konkrétne Luxembursko, Estónsko a Írsko. Toto množstvo sa dá sčasti prisúdiť dochádzajúcim obyvateľom zo susedných krajín, ktorí používajú svoje automobily na území Luxemburska, v cestnej nákladnej doprave a palivovej turistike.¹²⁸ Najmenšie množstvo emisií na obyvateľa vypúšťalo z členov EÚ28 Malta, Švédsko a Rumunsko. V rozmedzí rokov 2005-2017 malo najväčšie zníženie emisií na obyvateľa Luxembursko. Veľké skoky urobilo aj Belgicko, Dánsko, Írsko a Grécko. V období 2005-2017 sa emisie skleníkových plynov na obyvateľa zintenzívnili v Estónsku, Litve, Lotyšsku a Poľsku. Z aspektu krajín

¹²⁸ EUROSTAT. *Using official statistics to calculate greenhouse gas emissions: A statistical guide*. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2010. s. 28. [cit. 2020-05-15]. ISBN 978-92-79-14487-5. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5724229/KS-31-09-272-EN.PDF/16497950-fa38-465d-a1fc-fe6b50ac092c?version=1.0>

V4 sú na úrovni EÚ28 v dosahovaní najmenších emisií: Maďarsko na 6. mieste, potom Slovensko na 12., Poľsko na 20. mieste a Česká republika na 24. mieste.

Graf č. 15 **Podiel obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie v EÚ28 (v %, 2004 a 2018)**

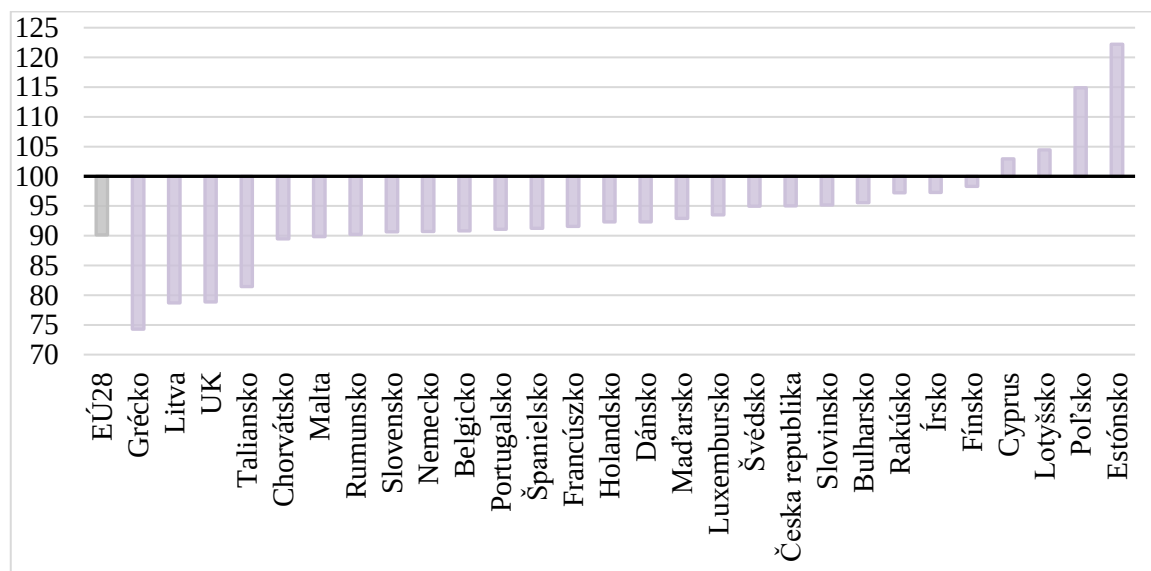

Prameň: podľa EUROSTAT. *Share of renewable energy in gross final energy consumption*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-15]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_31/default/table?lang=en

Graf č. 15 ilustruje podiel obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie EÚ28 a kandidátov EÚ v rokoch 2004 a 2018 a národné ciele každej krajiny v %. Tento cieľ vychádza z rozdielov v možnosti pre výstavbu vodných elektrární a dostupnosti biomasy, ale tiež z rozdielov v ich energetických politikách. Podiel obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie v EÚ28 sa v roku 2018 pohyboval od 7,4% v Holandsku po 54,6% vo Švédsku. Najväčší podiel na obnoviteľných energiách v roku 2019 dosiahli členské krajiny EÚ28 ako Švédsko, Fínsko a Litva. V komparácii roku 2004 s 2018 môžeme vidieť, že u všetkých krajinách EÚ28 bol podiel na obnoviteľných energiách vysoký a najvyšší rozmach dosiahli Dánsko o 20,9%, Švédsko o 16% a Fínsko o 11,9%. Národné ciele jednotlivých krajín EÚ28 kolísajú v rozhraní od 49% (Švédsko) do 10% (Malta). V roku 2019 naplnili svoj národný cieľ stratégie Európa 2020 polovica krajín EÚ28. Vynaložiť ešte veľké úsilie k dosiahnutiu cieľa z členských krajín EÚ musia Holandsko 6,6%, Francúzsko 6,4% a Slovinsko o 3,9%. Z kandidátskych krajín EÚ za rok 2018 má najväčší podiel na obnoviteľnej energii Čierna Hora s 38,8% a najmenší Turecko s 13,7%. Z aspektu krajín V4 na úrovni EÚ28 v najväčšom podiele obnoviteľnej energie na hrubú konečnú spotrebu

energie sa nachádza Česká republika na 18. priečke, Maďarsko na 20. priečke, Slovensku na 21. priečke a Poľsko na 22. priečke.

Graf č. 16 **Zmena spotreby primárnej energie v EÚ28, 2018** (Index 2005 = 100)

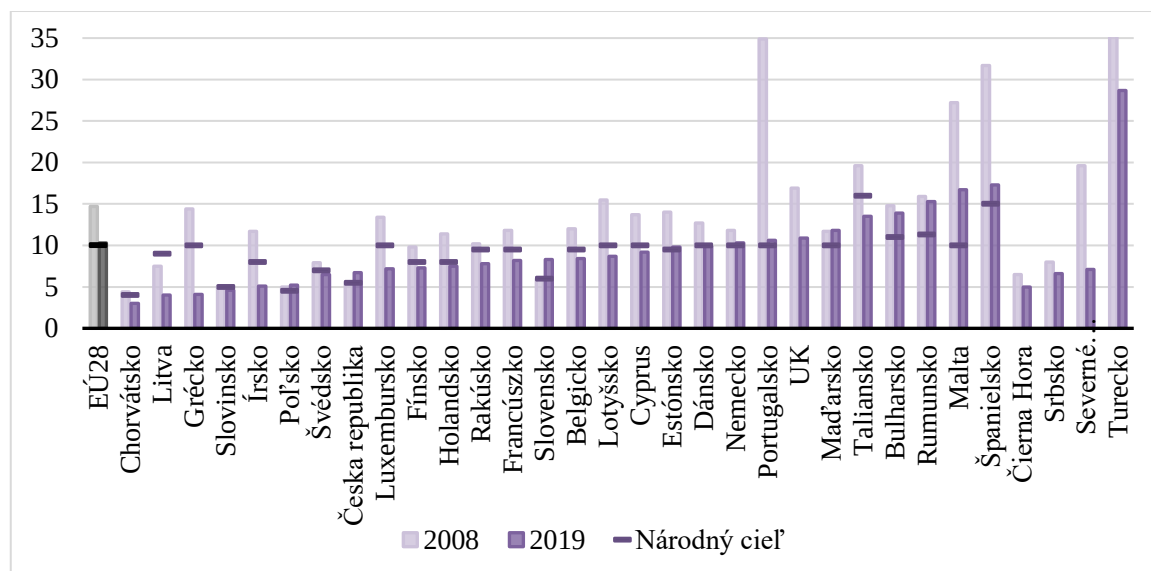
Prameň: podľa EUROSTAT. *Primary energy consumption*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-16]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_33/default/table?lang=en

Graf č. 16 objasňuje premenu v spotrebe primárnej energie v rokoch 2005 a 2018 v členských krajinách EÚ28 v percentách. Ako môžeme vidieť, tak v roku 2018 sa znížilo 24 krajín v spotrebe primárnej energie, keď to porovnávame s rokom 2005 a hodnoty sú vo výške 1,7-21,3%.

Graf č. 17 približuje percento populácie vo veku 18-24 rokov, ktoré predčasne ukončilo vzdelávanie a odbornú prípravu na úrovni EÚ28 a kandidátov EÚ v rokoch 2004 a 2019 a národné ciele každej krajiny. V roku 2019 sa tento ukazovateľ v členských krajinách EÚ28 pohyboval od 3% v Chorvátsku do 17,3% v Španielsku. Členovia EÚ28, ktorí vo väčšej miere predčasne skončili školskú dochádzku v roku 2019 sú z Španielska, Malty a Rumunska. Národné ciele sa hýbu v prípade Chorvátska od 4% do 16% v prípade Talianska. V roku 2019 splnilo 14 členských krajín EÚ28 svoj národný cieľ stratégie Európa 2020. Litva a Grécko s mierou 5,4% majú najmenší podiel osôb skôr končiacich štúdiom v roku 2019. V porovnaní s rokom 2008 došlo k zlepšeniu u všetkých krajín EÚ28 okrem Poľska a Slovenska. Krajiny tiež zaznamenali výrazný pokles v predčasnom odchode v rokoch 2008 až 2018, hlavne Portugalsko z 34,9% na 10,6%, Španielsko z 31,7% na 17,3% a Malta z 27,2% na 16,7%. U európskych kandidátoch si veľmi prílepšilo oproti 2008 Turecko a Severné Macedónsko. Z pohľadu krajín V4 na úrovni EÚ28 dosahuje najlepší

podiel v znížení predčasného ukončenia vzdelania a odbornej prípravy Poľsko na 6. mieste, Česká republika na 8. mieste, Slovensko 14. mieste a Maďarsko na 22. mieste.

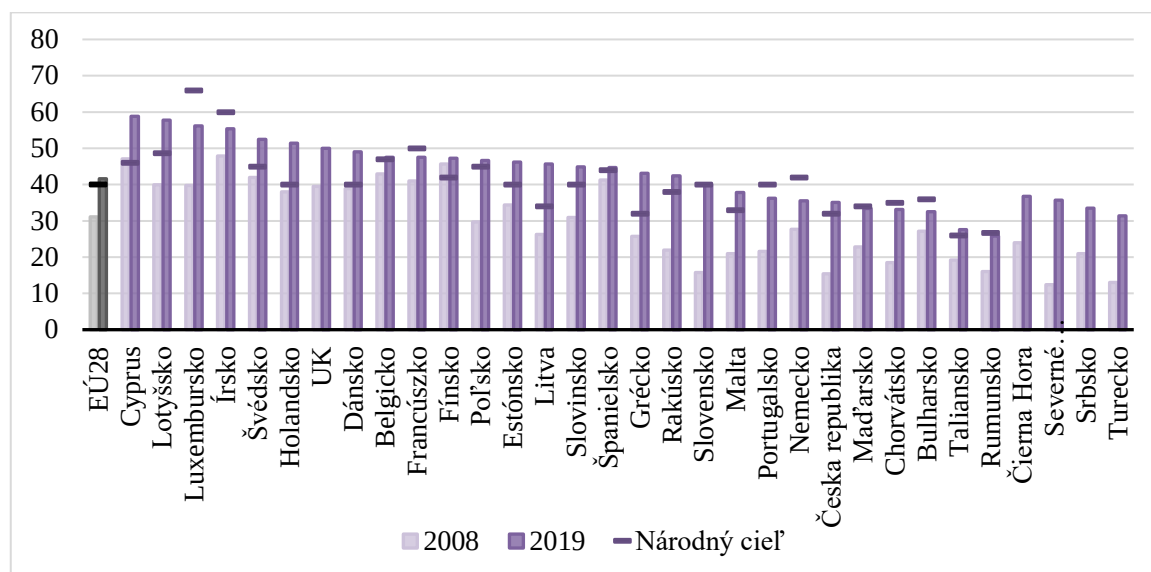
Graf č. 17 **Predčasné ukončenie vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ28** (% populácie vo veku 18 - 24 rokov, 2008 a 2019)

Prameň: podľa EUROSTAT. *Early leavers from education and training by sex*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-16]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_40/default/table?lang=en

Na grafe č. 18 sa nachádza percento populácie vo veku 30-34 rokov, ktoré má dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie na úrovni EÚ28 a kandidátov EÚ v rokoch 2008 a 2019 a národné ciele každej krajiny. V členských krajinách EÚ28 sa tento ukazovateľ pohyboval od 25,8% v Rumunsku do 58,8% na Cypruse. Členovia EÚ28 ako Cyprus, Lotyšsko a Luxembursko sú krajiny, ktoré v roku 2019 majú najväčšie percento populácie dosahujúc terciárne vzdelanie. Pri porovnaní s rokom 2008 vidíme, že zmeny k horšiemu nedosiahli, všetky krajiny si priplesli, napr. Slovensko o 24,3%, Rakúsko o 20,5% a Česká republika o 19,7%. Národné ciele sa pohybujú v prípade Talianska od 26% do 66% v prípade Luxemburska. V roku 2019 splnilo 19 členských krajín svoj národný cieľ stratégie Európa 2020. Najmenej k dosiahnutiu cieľa v roku 2019 predstavovali z členských krajín EÚ28 Luxembursko o 9,8% a Švédsko o 7,5%. Keď sa jedná o kandidátske krajiny v roku 2019, tak najviac ľudí s terciárnym vzdelaním má Čierna Hora (36,8%) a najmenej Turecko (31,4%). Pri pohľade na umiestnenie krajín V4 na úrovni EÚ28 dosahuje terciárne vzdelanie Poľsko na 12. pozíciu, Slovensko (19.), Česká republika (23.) a Maďarsko (24.).

Graf č. 18 **Terciárne vzdelanie v EÚ28** (% populácie vo veku 30-34 rokov, 2008 a 2019)

Prameň: podľa EUROSTAT. *Tertiary educational attainment by sex, age group 30-34*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_41/default/table?lang=en

Posledným grafom č. 19 zo série hlavných ukazovateľov stratégie Európa 2020 sú osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením v rokoch 2008 a 2019 a národné ciele každej krajiny v percentách populácie. Krajiny EÚ28 v roku 2018, ktoré majú najmenšie percento ľudí trpiacich chudobou sú Česká republika s 12,2%, Slovinsko s 16,2% a Slovensko s 16,3%. Naopak najväčšie percentá ľudí hroziacim chudoba sú z krajín EÚ28 ako Bulharsko (32,8%), Rumunsko (32,5%) a Grécko (31,8%). V komparácii s rokom 2008 sa zhoršilo percento tohto cieľa v Luxembursku o 6,4% a Grécku o 3,7% a zlepšilo sa 18 členským krajinám EÚ28. Z pohľadu krajín V4 na úrovni EÚ28 sa Česká republika nachádza na 1. mieste najmenšom percente osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, potom Slovensko (3.), Poľsko (11.) a Maďarsko (13).

Graf č. 19 **Osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením v EÚ28** (% populácie, 2008 a 2018)

Prameň: podľa EUROSTAT. *People at risk of poverty or social exclusion*. [online]. Eurostat, 2020. [cit. 2020-05-17]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_50/default/table?lang=en

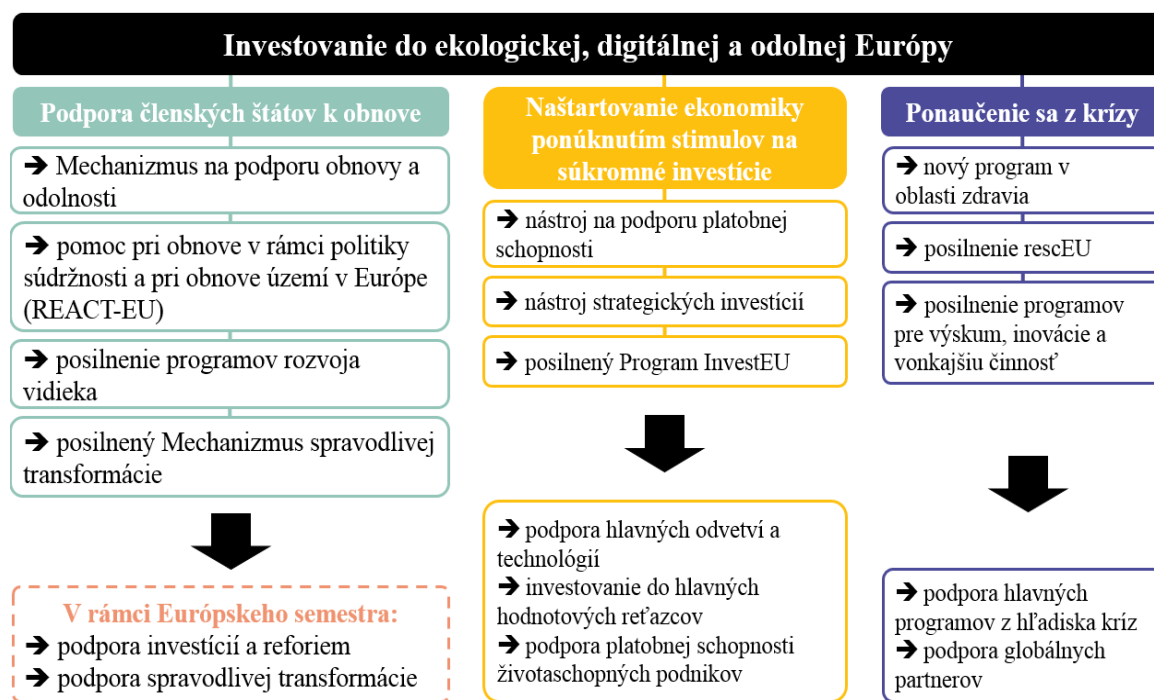
EC v máji 2020 prezentovala nový plán ekonomickej obnovy ako dôsledok prepadu ekonomiky EÚ zapríčinený pandémiou koronavírusu. Plán obnovy bude inkluzívny, udržateľný a spravodlivý pre všetky krajiny. EGD a digitalizácia dopomôžu zamestnanosti a rastu, odolnosti spoločností a zdraviu životného prostredia. Obsahuje 2 časti:

- upravenú podobu viacročného finančného rozpočtu (VFR) EÚ na obdobie 2021-2027 vo výške 1,1 bilióna eur
- a nový nástroj na oživenie, ktorý má VFR podporiť, označený ako Budúca generácia EÚ vo výške 750 miliárd eur.

Celkovo nový finančný rozpočet EÚ predstavuje 1,85 bilióna eur. Spolu s 3 záchrannými sieťami pre pracovníkov, podniky a suverénne subjekty, ktoré boli vo výške 450 miliárd eur schválené 23. apríla 2020 Európskou radou, by dosiahli opatrenia vo výške 1,290 bilióna eur. Nástroj Budúca generácia EÚ si zaobstará finančné prostriedky tým, že prechodne navýši strop európskych zdrojov na 2% hrubého národného dôchodku EÚ. Toto konanie zabezpečí EC použitie jej úverového ratingu k prepožičaniu 750 miliárd eur na finančných trhoch. Cez programy EÚ sa ponúknu dodatočné finančné prostriedky

a pomocou nastávajúcich rozpočtov EÚ sa budú uhrádzať.¹²⁹ Budúca generácia EÚ je zavedená do 3 pilierov (obrázok č. 18), ako podpora členských štátov k obnove, naštartovanie ekonomiky ponúknutím stimulov na súkromné investície a ponaučenie sa z krízy. Pod piliermi sú znázornené jednotlivé opatrenia na zabezpečenie rozpočtu obnovy EÚ a k akej podpore alebo investovaniu vedú jednotlivé piliere.

Obrázok č. 18 **Tri piliere Budúcej generácie EÚ**

Prameň: podľa EUROPEAN COMMISSION. *The EU budget powering: The Recovery Plan for Europe*. [online]. Brussels: European Commission, 27.5.2020. s. 2. [cit. 2020-06-15]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/factsheet_1_en.pdf

V súvislosti s VFR EÚ na obdobie 2021-2027 a fonde obnovy na pomoc postihnutým krajinám pandémiou koronavírusu sa konalo 11. júna 2020 spoločné rokovanie krajín V4 v Lednici, kde sa V4 vyjadrovalo k predstave o 7-ročnom pláne EÚ. Krajiny V4 plne podporujú európsky postup v nadväznosti na krízu zapríčinenú pandémiou koronavírusu. No očakávajú zo strany EC viac dôvery, voľnosti a objektívnosti pri prerozdeľovaní finančných prostriedkov. Spoločným zámerom je zabezpečenie správnej a férovej úpravy rozpočtu EÚ. Nemalo by dôjsť k situácii, v akej by niektoré krajiny zostali znevýhodnené v súvisi s prostriedkami fondu obnovy.¹³⁰

¹²⁹ EUROPEAN COMMISSION. *Europe's moment: Repair and prepare for the next generation*. [online]. Brussels: European Commission, 27.5.2020. s. 1. [cit. 2020-06-15]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_940/IP_20_940_EN.pdf

¹³⁰ TASR. Krajiny V4 podporujú spoločný postup EÚ v súvislosti s krízou, povedal Matovič. [online]. konzervativnyweb.sk, 11. 6. 2020. [cit. 2020-06-15]. Dostupné na:

4 Diskusia

V štvrtej podkapitole sa vyjadríme k popredným autorom konkurencieschopnosti a prejdeme k celkovému zhrnutiu výsledkov konkurencieschopnosti z hľadiska rebríčka indexu GCI 4.0, rankingu podľa WCY a napĺňania cieľov stratégie Európa 2020. Tiež zaujmeme stanovisko k hypotéze 1: *Stratégia Európa 2020 realizovaná v druhom polčase predstavuje nástroj k dosiahnutiu konkurencieschopnosti EÚ28*, či ju prijímame alebo neprijímame.

Medzinárodná konkurencieschopnosť krajiny bola tradične vysvetlená teóriou absolútnych výhod v medzinárodnom meradle od A. Smitha. No súčasné globálne hospodárstvo je zložitá na to, aby sa dalo vysvetliť tradičnými obchodnými teóriami. M. Porter predviedol novú teóriu konkurencieschopnosti, a to diamantový model, ktorý odlíšil od tradičných teórií. Dokazoval, že národná prosperita nie je dedičná, ale tvorí sa voľbou. To znamená, že národné hospodárstvo nie je určené faktorovým bohatstvom, ale tvorené strategickými rozhodnutiami. Položil rozličné alternatívy tvorby bohatstva, ktoré boli vo svete tradičných obchodných teórií obmedzené.

J. Schumpeter považoval inovácie za spôsob zvýšenia konkurencieschopnosti na globálnom trhu aj v čase útlmu. Tvrdil, že hospodárska súťaž je procesom kreatívnej deštrukcie a nesúvislých zmien. V priebehu desaťročí boli zmodernizované pracovné miesta kreatívnou deštrukciou do informačného veku. No narušenie stratených pracovných miest a zatvorené podniky sú okamžité, zatiaľ čo návratnosť kreatívnej deštrukcie prichádza v dlhodobom horizonte. P. Krugman presviedča, že prosperita a hospodárska výkonnosť ekonomiky je závislá od úspechu na globálnom trhu, pretože medzi ekonomikami je vysoký stupeň konkurencieschopnosti. Iní ekonómovia tvrdia, že v podmienkach voľného trhu a globalizácie existuje silná konkurencia, ale vyskytuje sa na úrovni podnikov, a nie regiónov a krajín. Podniky navzájom medzi sebou súťažia a môžu prispieť k svojmu postaveniu na trhu tým, že znížia alebo zhoršia postavenie iného podniku. Zatiaľ čo krajiny môžu paralelne zveľadiť svoju pozíciu bez ohrozenia postavenie iných krajín.

V prvom rade si zhrnieme výsledky GCI 4.0 obsahujúci 12 pilierov, ktoré sú závislé od perspektívneho rozvoja a produktivity krajiny. Tabuľka č. 15 zobrazuje súhrnné

informácie o poradí krajín V4 z hľadiska dvanástich pilierov GCI 4.0 v roku 2019. Najkonkurencieschopnejšou krajinou z V4 v roku 2019 je Česká republika, potom nasleduje Poľsko, Slovensko a posledným je Maďarsko. Česká republika sa umiestnila na prvom mieste vo všetkých pilieroch okrem zavádzania IKT, trhu produktov a veľkosti trhu. V treťom pilieri sa nachádza na prvej priečke Slovensko. Poľsko má prvé miesto v pilieri trh produktov prvá priečka vo veľkosti trhu patrí Poľsku. Najlepšie hodnotenie v makroekonomickom prostredí majú všetky krajiny z V4 okrem Maďarska.

Tabuľka č. 15 **Poradie krajín V4 podľa pilierov GCI 4.0 za rok 2019**

Pilier	Česká republika	Poľsko	Slovensko	Maďarsko
Inštitúcie	44.	60.	61.	63.
Infraštruktúra	20.	25.	30.	27.
Zavádzanie IKT	42.	51.	39.	54.
Makroekonomická stabilita	1.	1.	1.	43.
Zdravie	48.	54.	57.	70..
Zručnosti	29.	34.	45.	49.
Trh produktov	55.	50.	89.	91.
Trh práce	48.	70.	64.	80.
Finančný systém	47.	57.	56.	66.
Veľkosť trhu	42.	22.	59.	48.
Dynamika podnikania	32.	59.	55.	83.
Inovačná schopnosť	29.	39.	44.	41.
Celkové poradie	32.	37.	42.	47.

Prameň: vlastné spracovanie podľa SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. s. 182-513. [cit. 2020-05-18]. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf

Nasleduje náročnejšie alebo širšie posudzovanie výsledkov konkurencieschopnosti, a to na základe hodnotenia rankingu podľa WCY, ktorú reprezentujú 4 hlavné faktory a 20 podfaktorov. V tabuľke č. 16 sú stvárnené súhrnné informácie o poradí krajín V4 z hľadiska 4 faktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY v roku 2019. Najkonkurencieschopnejšiu krajinu z V4 v roku 2019 predstavuje Česká republika, ďalšie je Poľsko, potom Maďarsko a nakoniec Slovensko. Česká republika sa z hľadiska hlavných faktorov umiestnila na prvom mieste vo všetkých okrem efektívnosti podnikania, kde ju predbehlo Poľsko. V ekonomickej výkonnosti druhé miesto obsadilo Poľsko, tretie Slovensko a posledné je Maďarsko. V účinnosť vlády na druhej priečke skončilo Poľsko, nasledovalo Maďarsko a Slovensko. V efektívnosti podnikania sa nachádza na treťom mieste Poľsko a nakoniec Slovensko. A v infraštruktúre sa umiestnilo na druhom mieste Poľsko, potom Maďarsko, na štvrtom je Slovensko. Keď sa jedná o podfaktory, tak

Česká republika sa nachádza na prvých miestach v 11 z 20 podfaktorov, Poľsko v štyroch podfaktoroch, Maďarsko v dvoch a Slovensko ani v jednom nie je prvé. Naopak Slovensko je na poslednom mieste v 15 z 20 podfaktorov.

Tabuľka č. 16 **Poradie krajín V4 podľa faktorov a podfaktorov na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za rok 2019**

Faktor a podfaktor	Česká republika	Poľsko	Maďarsko	Slovensko
Ekonomická výkonnosť	17.	18.	46.	42.
Domáca ekonomika	29.	26.	23.	39.
Medzinárodný obchod	17.	10.	12.	19.
Medzinárodné investície	38.	40.	63.	56.
Nezamestnanosť	12.	32.	34.	47.
Ceny	25.	9.	14.	23.
Účinnosť vlády	34.	44.	45.	57.
Verejné financie	25.	38.	45.	47.
Fiškálna politika	47.	49.	46.	50.
Inštitucionálny rámec	31.	41.	39.	54.
Obchodná legislatíva	42.	39.	37.	59.
Spoločenský rámec	25.	38.	41.	46.
Efektívnosť podnikania	37.	36.	56.	60.
Produktivita a efektívnosť	28.	27.	46.	34.
Pracovný trh	49.	38.	59.	62.
Financie	36.	37.	49.	57.
Riadiace postupy	43.	36.	49.	61.
Postoje a hodnoty	39.	48.	57.	59.
Infraštruktúra	31.	36.	39.	44.
Základná infraštruktúra	24.	31.	32.	46.
Technologická infraštruktúra	30.	39.	41.	42.
Vedecká infraštruktúra	26.	31.	35.	50.
Životné prostredie a zdravie	31.	43.	39.	38.
Vzdelanie	40.	31.	44.	47.
Celkové poradie	33.	38.	47.	53.

Prameň: vlastné spracovanie podľa IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. s. 104-252. [cit. 2020-05-19]. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf

A v poslednom rade si zhrnieme výsledky cieľov stratégie Európa 2020, ktorá meria pokrok v dosahovaní národných cieľov krajín prostredníctvom 8 hlavných a ďalších parciálnych ukazovateľov. Pričom tieto hlavné ukazovatele sú začlenené do 5 tematických oblastí. Budeme vychádzať z tabuľky č. 13 v podkapitole 3.3, kde sú znázornené hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020 krajín V4. V roku 2019 zvýšenie miery zamestnanosti vo veku 20-64 rokov splnili všetky krajiny V4. V roku 2018 s cieľom zvýšiť hrubé domáce

výdavky na R&D splnila len Česká republika, nasledovalo Maďarsko Slovensko a posledným je Poľsko. Najnižšie emisie skleníkových plynov na obyvateľa v roku 2017 dosiahlo Maďarsko, potom Slovensko, Poľsko a najhoršie dopadla Česká republika. V roku 2018 zvýšenie podielu obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie splnila iba Česká republika. Najmenej k dosiahnutiu národného cieľa chýbalo Maďarsku, potom Slovensku a nakoniec Poľsku. V roku 2018 v primárnej energetickej spotrebe sa podarilo splniť národný cieľ iba Slovensku. K tomuto národnému cieľu sa najviac blížilo Maďarsko, potom Česká republika a Poľsko na konci. Zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky vo veku 18 - 24 rokov za rok 2019 nesplnila ani jedna z krajín V4. Najviac sa blížilo k tomuto národnému cieľu Poľsko a najmenej Slovensko. Zvýšenie podielu ukončeného terciárneho vzdelania vo veku 30 - 34 rokov za rok 2019 splnili všetky krajiny V4 okrem Maďarska. Posledný hlavný ukazovateľ predstavuje osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením, ktorý sa nepodaril v roku 2018 splniť žiadnej z krajín V4. No najviac sa tomuto národnému cieľu priblížila Česká republika, Slovensko, Maďarsko a najmenej Poľsko.

Pri zohľadnení výsledkov, ktoré nadobudla pani Repášová vo svojej dizertačnej práci v roku 2014, kde sa sústredila na úrovni EÚ28 priebežne pozorovať napĺňanie cieľov stratégie Európa 2020 v prvom polčase a stanovila si hypotézu, či je Európa 2020 nástrojom k dosiahnutiu konkurencieschopnosti EÚ28, ktorú prijala len v teoretickej rovine nakoľko implementačný proces Európa 2020 sa ešte neskončil a splnenie stanovených cieľov nie je isté, sme v danej diplomovej práci pokračovali v analýze pokroku plnenia cieľov druhého polčasu stratégie Európa 2020. Môžeme konštatovať, že keď sa jedná o zväčšenie miery zamestnanosti vo veku 20-64 rokov na 75%, tak EÚ28 sa v druhom polčase pohybovala smerom k cieľu, ale chýba jej zhruba 1%. Tento cieľ považujeme za naplniteľný do roku 2020. Pokiaľ sa jedná o splnenie 3-percentného podielu výdavkov na R&D na HDP, tak pokladáme tento cieľ za nesplniteľný do roku 2020. Síce sa v druhom polčase zvyšoval, ale pomalým tempom, ktoré nebude stačiť na dosiahnutie cieľu. Zníženie emisií skleníkových plynov o 20% vidíme pozitívne, nakoľko EÚ28 chýba 2,1% k dosiahnutiu cieľa do roku 2020. Zvýšenie podielu obnoviteľnej energie na konečnej spotrebe na 20% považujeme za reálne splniteľný cieľ, keďže v druhom polčase sa percentá uberajú rýchlym tempom vpred. EÚ28 chýbajú 2% k dosiahnutiu cieľu do roku 2020. K zvýšeniu energetickej účinnosti o 20% treba sledovať 2 orientačné ciele, ako konečnú spotrebu energie, ktorá požaduje zníženie o 3,5%, a primárnu spotrebu energie vyžadujúcu 4,7-percentný pokles do roku

2020. Celkovo tento cieľ bol splnený už v roku 2014, ale potom sa zvýšila spotreba, takže do roku 2020 ho nepovažujeme za splniteľný. Zníženie miery predčasného ukončenia vzdelania a odbornej prípravy veku 18-24 rokov pod 10% sa javí reálne, nakoľko chýba iba 0,3% na splnenie cieľa do roku 2020. Zvýšenie podielu obyvateľstva veku 30-34 rokov na 40%, ktorý dosiahli terciárne vzdelanie, pokladáme za splnený, pretože od roku 2018 sú percentá vyššie ako 40. Zníženie obyvateľstva trpiaceho chudobou alebo sociálnym vylúčením o 20 miliónov sa ukazuje ako najmenej splniteľný cieľ, pretože by muselo dôjsť k 15,7 miliónovému poklesu populácie, čo je nereálne do roku 2020.

Keďže z 8 hlavných cieľov stratégie Európa 2020 považujeme 3 za málo pravdepodobné a 5 za zrealizovateľných do roku 2020, tak usudzujeme, že V. Repášovej hypotéza je platná i v druhom polčase stratégie Európa 2020. To znamená, že stratégia Európa 2020 je nástrojom k dosiahnutiu konkurencieschopnosti len v teoretickej rovine. Na túto skutočnosť nadväzujeme našou stanovenou **hypotézou**: *Európa 2020 je nástrojom k dosiahnutiu konkurencieschopnosti EÚ28, ktorú neprijímame, pretože dosiahnutie konkurencieschopnosti je podriadené splneniu 8 hlavných cieľov členských štátov EÚ do roku 2020, čo je nepravdepodobné. Ako sme spomenuli vyššie 5 cieľov považujeme za zrealizovateľné a 3 nevidíme ako reálnu skutočnosť.*

ZÁVER

V súčasnosti sa svet nachádza v environmentálnom, spoločenskom a ekonomickom bode zvratu. Pandémia koronavírusu, zoslabený rast, stúpajúce nerovnosti a urýchlená zmena podnebia súvisia s odporom proti kapitalizmu, globalizácie, technológiám a spoločnostiam. Systém medzinárodnej správy verejných vecí môže obsahovať prasklinu a zväčšujúci sa geopolitický a obchodný tlak vrcholí k neistote. Toto prekáža rastu investícií a zväčšuje riziko otrasov v zásobovaní, napríklad prerušenie globálnych dodávateľských reťazcov, neočakávaný silný nárast cien alebo prerušenie dostupnosti primárnych zdrojov.

Na základe vedeckých metód aplikovaných vo vzťahu k výsledkom tradičného hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa Indexu globálnej konkurencieschopnosti 4.0. a rankingu podľa Ročenky svetovej konkurencieschopnosti, ako aj aktuálneho hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4 v rámci Európskej únie podľa stratégie Európa 2020 je hlavným cieľom diplomovej práce zhodnotiť konkurencieschopnosť primárne krajín V4 a sekundárne na úrovni Európskej únie.

V praktickej časti práce sme sa v prvom rade orientovali na analýzu výsledkov hodnotenia konkurencieschopnosti krajín V4, na ktoré sme použili index GCI 4.0, ranking podľa WCY a publikáciu týkajúcu sa skúmania pokroku EÚ28 pri vykonávaní cieľov stratégie Európa 2020. Zo zistených informácií môžeme konštatovať, že najkonkurencieschopnejšou krajinou z V4 podľa GCI 4.0 je za rok 2019 Česká republika, potom nasleduje Poľsko, Slovensko a posledným je Maďarsko. Z pohľadu na umiestnenie krajín V4 v rebríčku GCI 4.0 za rok 2019 možno povedať, že nepatria medzi najkonkurencieschopnejšie vo svetovej ekonomike, ale s ich dosiahnutým skóre sa zaraďujú nad priemer globálnej úrovne. V súvislosti s EÚ28 predstavuje Česká republika 14. najkonkurencieschopnejšiu krajinu. Z ostatných krajín V4 je Poľsko 17. najkonkurencieschopnejšiu krajinou v EÚ, Slovensko 21. a Maďarsko 23.

Ďalej môžeme povedať, že najkonkurencieschopnejšiu krajinu z V4 na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za rok 2019 predstavuje Česká republika, potom Poľsko, Maďarsko a nakoniec Slovensko. Z umiestnenia ekonomík V4 na základe hodnotenia rankingu podľa WCY za rok 2019 zisťujeme, že spadajú pod menej konkurencieschopné krajiny vo svetovej ekonomike, ale s ich skóre 66,43 bodov sa zatrieďuje do nadpriemernej celosvetovej úrovne. V nadväznosti na EÚ28 tvorí 12. najkonkurencieschopnejšiu

ekonomiku Česká republika. Zvyšné ekonomiky z V4 sa držia nasledovne: Poľsko predstavuje 16. najkonkurencieschopnejšiu ekonomiku, Maďarsko 20. a Slovensko až 24.

Podľa stratégie Európa 2020, ktorá meria pokrok v dosahovaní národných cieľov krajín V4 za rok 2018 alebo 2019 (v závislosti od ukazovateľa a dostupnosti údajov), najviac národných cieľov splnila Česká republika. Konkrétne zníženie miery zamestnanosti vo veku 20-64 rokov, zvýšenie hrubých domácich výdavkov na R&D, zvýšenie podielu obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie, zvýšenie podielu ukončeného terciárneho vzdelanie vo veku 30 - 34 rokov a má najnižší podiel osôb trpiacich chudobou alebo sociálnym vylúčením. Najnižšie emisie skleníkových plynov na obyvateľa dosiahlo Maďarsko. V primárnej energetickej spotrebe v roku 2018 sa podarilo splniť národný cieľ iba Slovensku. Zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky vo veku 18-24 rokov za rok 2019 nesplnila ani jedna krajina z V4.

V druhej kapitole stanovenú hypotézu: *Európa 2020 je nástrojom k dosiahnutiu konkurencieschopnosti EÚ28*, neprijímame, pretože dosiahnutie konkurencieschopnosti je závislé od splnenia 8 hlavných cieľov členských štátov EÚ do roku 2020, čo je nepravdepodobné. Stratégia Európa 2020 síce predstavuje určujúci prvok k pokroku hospodárstva EÚ28 a k dosiahnutiu vyššej konkurencieschopnosti EÚ, ale keď sa jedná o 8 hlavných cieľov, tak považujeme 5 (miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov, emisie skleníkových plynov na obyvateľa, podiel obnoviteľnej energie na hrubej konečnej spotrebe energie, predčasné ukončenie vzdelania a odbornej prípravy a terciárne vzdelanie) za zrealizovateľných do roku 2020 a ostatné 3 (hrubé domáce výdavky na R&D, primárna energetická spotreba a osoby trpiace chudobou alebo sociálnym vylúčením) nevidíme ako reálnu skutočnosť.

Keď sa zamyslíme nad rebríčkom GCI 4.0, rankingom podľa WCY a stratégiou Európa 2020, môžeme konštatovať, že z krajín V4 víťazí jednoznačne Česká republika, ktorá dosahuje najvyššiu konkurenčnú schopnosť a z pohľadu EÚ28 sa nachádza nad priemerom EÚ28. Ale ako sme už v úvode uviedli, je dôležité, aby v krajine bola neustále udržiavaná produktivita a účinnosť, zachovanie časového predstihu a tempa so zavedenými trendami prostredia.

ZOZNAM CITOVANEJ POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné pramene

1. AMBASTHA, Ajitabh. *Global competitiveness*. New Delhi: Excel Books, 2008. 222. s. ISBN 978-81-7446-608-2.
2. BALÁŽ, Peter. *Medzinárodné podnikanie*, 6. vydanie. Bratislava: Sprint 2, 2019. 546 s. ISBN 978-80-89710-51-5.
3. ČEKMEOVÁ, Petra. Konkurencieschopnosť ako cieľ hospodárskej politiky. In: *Politická ekonomie* Praha: VŠE, 2016, roč. 64, č. 3, s. 338-350. ISSN: 0032-3233.
4. GARELLI, Stéphane. *Competitiveness of Nations: The Fundamentals*. In: *World Competitiveness Yearbook 2002*. Lausanne: IMD, 2002. 727 s. ISBN 978-2-970-01216-0.
5. CHO, Dong-Sung. - MOON, Hwuy-Chang. *From Adam Smith To Michael Porter: Evolution Of Competitiveness Theory*. Singapore: World Scientific, 2000. 243 s. ISBN 981-02-4662-5.
6. KRUGMAN, Paul. *Pop Internationalism*. Cambridge: MIT Press, marec 1996. 237 s. ISBN 0-262-11210-8.
7. NEVIMA, Jan. *Konkurencieschopnosť regiónů Visegrádske čtyřky (teoretické a empirické přístupy k vymezení, měření a hodnocení)*. Praha: Professional Publishing, 2014. 184 s. ISBN 978-80-7431-144-4.
8. PITRA, Z. 2001. Zvyšování podnikatelské výkonnosti firmy. Praha: Ekopress, 2001. 305 s. ISBN 80-86119-64-5
9. REPÁŠOVÁ, Vladimíra. Geopolitické a geoekonomické determinanty ďalšieho vývoja európskej integrácie: dizertačná práca. Školiteľ: Denisa Čiderová. Bratislava: OF EUBA, 2014. 224 s.
10. SCHUMPETER, Joseph A. *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge: Mass.: Harvard Univ. Pr., 1934. 255 s. ISBN 9780674879904.
11. SMITH, Adam. *The Wealth of Nations: An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. Hampshire: Harriman House Limited, 2010. 688 s. ISBN 13: 978-1905641-26-0.
12. SPULBER, Daniel F. *Global Competitive Strategy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. 306 s. ISBN 978-0-521-88081-7.
13. ŠRÉDL, K. 2001. Vyjadřování podnikové konkurencieschopnosti pomocí souhrnné analýzy trhu a jeho efektivnosti. In: *Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní 2001*, Nitra : SPU, 2001. s. 487-490. ISBN 80-7137-867-4
14. VAN DEN BERG, Leo. – BRAUN, Erik. – VAN DER MEER, Jan. *National Policy Responses to Urban Challenges in Europe*. New York and London: Routledge, 2016. 460. s. ISBN 460 978-13-1709-004-5.

15. VITURKA, Milan. Konkurenceschopnost regionů a možnosti jejího hodnocení. In: *Politická ekonomie: teorie, modelování, aplikace*. Praha: VŠE, 2007. roč. 55, č. 5, s. 637-658. ISSN: 0032-3233.

Elektronické pramene

1. ALEXANDROS, Nikolaos Psafogiorgos – METAXAS, Theodore. “Porter vs Krugman”: History, Analysis and Critique of Regional Competitiveness. [online]. In: *Journal of Economics and Political Economy*. Istanbul: KSP Library, 2016, roč. 3, č. 1, s. 71-73. ISSN 2148-8347. Dostupné na: <http://kspjournals.org/index.php/JEPE/article/view/657/807>
2. ANNONI, Paola – DIJKSTRA, Lewis. EU Regional Competitiveness Index. [online]. In: *JRC Scientific and Policy Reports*. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2013. 183 s. ISBN 978-92-79-32370-6. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/6th_report/rci_2013_report_final.pdf
3. ANNONI, Paola – DIJKSTRA, Lewis. *The EU Regional Competitiveness Index 2019*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. 42 s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/2019_03_rci2019.pdf
4. BALCAROVÁ, Pavlína. – BENEŠ, Michal. Metodologie měření a hodnocení makroekonomické konkurenceschopnosti. [online]. In: *Working Paper 9/2006*. Brno: Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006. 37 s. ISSN 181-4496. Dostupné na: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-09.pdf>
5. BARTKOVÁ, Eva. *Analýza konkurencieschopnosti Slovenska v globálnej ekonomike Eurozóny: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Ľudmila Bednárová. Prešov: FHPV UNIPO, 2018. 73 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=72994EA9AD52E4DE4A944B064587>
6. BEDNÁROVÁ, Ľudmila. Analýza konkurencieschopnosti Slovenskej republiky v súvislosti so Stratégiou Európa 2020. [online]. In: *Journal of Global Science*. Prešov: Prešovská univerzita, 2017, roč. 2, č. 2, 8 s. ISSN 2453-756X. Dostupné na: http://jogsc.com/pdf/2017/2/analyza_konkurencieschopnosti.pdf
7. BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2012. 42 s. ISBN-13: 92-95044-43-6. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/CSI/2012/Europe2020_Competitiveness_Report_2012.pdf
8. BILBAO-OSORIO, Beñat et al. Building a More Competitive Europe: Findings from the Europe 2020 Competitiveness Report. [online]. In: *The Europe 2020 Competitiveness Report: Building a More Competitive Europe*. Geneva: WEF, 2014. 92

- s. ISBN-13: 978-92-95044-72-2 Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_Europe2020_CompetitivenessReport_2014.pdf
9. BRICHTOVÁ, Lenka. *Exportná výkonnosť slovenskej ekonomiky z pohľadu jej konkurencieschopnosti v priestore krajín V4: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Viera Ružeková. Bratislava: OF EUBA, 2018. 81 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=B990D11496A294E2B09F7842908A>
 10. ÇOLAK, Mehmet Selman - EGE, Aylin. An Assessment of EU 2020 Strategy: Too Far to Reach? [online]. In: *Social Indicators Research 110*. Švajčiarsko: SpringerLink, 2013. 659–680. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11205-011-9950-2>
 11. CVTI SR. *Lisabonská stratégia a Slovensko*. [online]. Bratislava: CIP VVI, 2014. Dostupné na: <https://www.vedatechnika.sk/SK/VedaATechnikaVSR/Stranky/LisabonskastrategiaaSlovensko.aspx>
 12. ČTK. *ČR v žebříčku konkurencieschopnosti WEF pohoršila na 32. miesto*. [online]. Praha: ČTK, 15.10.2019. Dostupné na: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cr-v-zebricku-konkurencieschopnosti-wef-pohorsila-na-32-misto/1809563>
 13. DESTATIS. *NUTS-Klassifikation: Die Einteilung der Europäischen Union in EU-Regionen*. [online]. Berlin: Destatis, 2020. Dostupné na: https://www.destatis.de/Europa/DE/Methoden-Metadaten/Klassifikationen/UebersichtKlassifikationen_NUTS.html?nn=217788
 14. DJOGO, Marko - STANISIC, Nenad. Is the Global Competitiveness Report the right measure of macroeconomic competitiveness. [online]. In: *Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Rijeci*. Rijeka: EFRI, 27. 07. 2016, roč. 34, č. 1, s. 91-117. Dostupné na: <https://www.efri.uniri.hr/upload/Nastavnici%20i%20istrazivanja/Arhiva%20Zbornika%20radova/01-djogo-stanisic-2016-1.pdf>
 15. DŽOPKO, Denis. *Analýza konkurencieschopnosti krajín podľa vybraných prístupov: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Andrea Krajčíková. Bratislava: OF EUBA, 2018. 66 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=B990D11496A294E2B09D7C42908A>
 16. ECORYS. *Our approach to Industrial Competitiveness and Market Performance*. [online]. Ecorys, 2013. Dostupné na: <https://www.sectorcompetitiveness.com/sector-competitiveness/>
 17. EEA. *EEA greenhouse gas - data viewer*. [online]. EEA, 2019. Dostupné na: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/data-viewers/greenhouse-gases-viewer>
 18. ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. *Free trade*. [online]. Encyclopaedia Britannica, 2020. [cit. 2020-06-28]. Dostupné na: <https://www.britannica.com/topic/work-economics>
 19. EU. *The Eco-Innovation Scoreboard and the Eco-Innovation Index*. [online]. EU, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/environment/ecoap/indicators/index_en
 20. EUROPEAN COMMISSION. *Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social*

- Committee and the Committee of the Regions: The European Green Deal*. [online]. Brussels: European Commission, 11.12.2019. 24 s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf
21. EUROPEAN COMMISSION. *European competitiveness report*. [online]. Brussels: European Commission, 2014. Dostupné na: https://ec.europa.eu/growth/content/european-competitiveness-report_sk
22. EUROPEAN COMMISSION. *Europe's moment: Repair and prepare for the next generation*. [online]. Brussels: European Commission, 27.5.2020. 4 s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/api/files/document/print/en/ip_20_940/IP_20_940_EN.pdf
23. EUROPEAN COMMISSION. *The EU budget powering: The Recovery Plan for Europe*. [online]. Brussels: European Commission, 27.5.2020. 5 s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/factsheet_1_en.pdf
24. EUROPEAN COUNCIL. *European Council Brussels 22 and 23 March 2005: Presidency Conclusions*. [online]. Brussels: European Council, 2005. 31 s. Dostupné na: file:///C:/Users/Ronca/Downloads/EUROPEAN_COUNCIL_BRUSSELS_br_22_and_23_MARCH_2005_br PRESIDENCY_CONCLUSIONS.pdf
25. EUROPEAN PARLIAMENT. *Lisbon European Council 23 and 24 march 2000: Presidency Conclusions*. [online]. European Parliament, 2000. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm#
26. EUROPEAN UNION. *About the EU*. [online]. European Union, 2020. Dostupné na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_en
27. EUROPEAN UNION. *European Competitiveness Report 2010*. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2010. 224 s. ISBN 978-9279-17620-3. Dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cedadcfd-2eda-47d4-a04c-739acc2b70b2>
28. European Union. *Science, Research and Innovation Performance of the EU 2020: A fair, green and digital Europe*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2020. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/research/srip/interactive/#chapters>
29. EURÓPSKA KOMISIA. *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Zhodnotenie vykonávania stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu*. [online]. Brusel: Európska komisia, 5. 3. 2014. 61 s. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:21493022-a617-11e3-8438-01aa75ed71a1.0014.05/DOC2&format=PDF>
30. EUROSTAT. *Early leavers from education and training by sex*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_40/default/table?lang=en
31. EUROSTAT. *Employment rate by sex, age group 20-64*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_10/default/table?lang=en

32. EUROSTAT. *Glossary: Competitiveness*. [online]. Eurostat, 29.11.2012. [cit. 2020-05-27]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Competitiveness>
33. EUROSTAT. *Gross domestic expenditure on R&D (GERD)*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_20/default/table?lang=en
34. EUROSTAT. *Headline Indicators: Scoreboard*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard>
35. EUROSTAT. *People at risk of poverty or social exclusion*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_50/default/table?lang=en
36. EUROSTAT. *Primary energy consumption*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_33/default/table?lang=en
37. EUROSTAT. *Share of renewable energy in gross final energy consumption*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_31/default/table?lang=en
38. EUROSTAT. *Smarter, greener, more inclusive? Indicators to support the Europe 2020 strategy: 2019 edition*. [online]. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2019. 116 s. ISBN 978-92-76-09825-6. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10155585/KS-04-19-559-EN-N.pdf/b8528d01-4f4f-9c1e-4cd4-86c2328559de>
39. EUROSTAT. *Tertiary educational attainment by sex, age group 30-34*. [online]. Eurostat, 2020. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/t2020_41/default/table?lang=en
40. EUROSTAT. *Using official statistics to calculate greenhouse gas emissions: A statistical guide*. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2010. 94 s. ISBN 978-92-79-14487-5. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5724229/KS-31-09-272-EN.PDF/16497950-fa38-465d-a1fc-fe6b50ac092c?version=1.0>
41. GEIGER, Thierry – CROTTI, Roberto. *Here are the top 10 most competitive economies in the world*. [online]. Geneva: WEF, 2019. Dostupné na: <https://www.weforum.org/agenda/2019/10/competitive-economies-world>
42. HAČKOVÁ, Patrícia. *Inovácie ako zdroj konkurenčnej výhody: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Janka Pásztorová. Bratislava: OF EUBA, 2018. 68 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=A2AE630F8671AF55817404373D6F>
43. HATZICHRONOGLOU, Thomas. *Globalization and Competitiveness: Relevant Indicators*. [online]. In: *OECD Science, Technology and Industry Working Papers*. Paris: OECD, 01. 01. 1996, č. 5, 61 s. Dostupné na: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/885511061376.pdf?expires=1573902714&id=id&accname=guest&checksum=3697C8A38FC03D3384A7E8540E056D38>

44. HUCÍK, Michal. *Vývoj medzinárodného obchodu v období po roku 2010 a jeho vplyv na konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Peter Baláž. Bratislava: OF EUBA, 2018. 88 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=3E2A224FFF078FAB5DC95CA608FB>
45. HVG.HU. *Versenyképességi jelentés: a kormány felvette a rózsaszín szemüveget*. [online]. HVG Publishing, október 2019. Dostupné na: https://hvg.hu/gazdasag/20191009_Versenykepessegi_jelentes_wef_pm_tarki
46. IMD. *Defining International Competitiveness*. [online]. IMD. Dostupné na: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-reflections/international-competitiveness/>
47. IMD. *IMD World Competitiveness Ranking 2018*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. 2 s. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2018/ranking2018.pdf>
48. IMD. *IMD World Competitiveness Rankings 2019 Results*. [online]. IMD, 2019. Dostupné na: <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-competitiveness-ranking-2019/>
49. IMD. *IMD World Competitiveness Yearbook 2019*. [online]. Lausanne: IMD, jún 2019. 553 s. ISBN-13 978-2-9701085-4-2. Dostupné na: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20191114160558.pdf
50. IMD. *Methodology and principles of analysis*. [online]. Lausanne: IMD, 2016. 9 s. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/methodo/methodology-yearbook-presentation2.pdf>
51. IMD. *Methodology and principles of analysis*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. 9 s. Dostupné na: <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2018/methodology-and-principles-wcc-2018.pdf>
52. IMD. *Methodology and principles of analysis*. [online]. Lausanne: IMD, 2019. 10 s. Dostupné na: https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/release-2019/wcy_methodology_2019.pdf
53. KLIMOWICZ, Diana. *Ranking konkurencyjności. Polska stabilna jak skała*. [online]. Bizblog, 10.10.2019. Dostupné na: <https://spidersweb.pl/bizblog/ranking-konkurencyjnosc-polska/>
54. KOSMELOVÁ, Eva. *Cenová a necenová konkurencieschopnosť Slovenskej republiky: nehierarchická zhuková analýza: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Emília Zimková. Banská Bystrica: EF UMB, 2019. 73 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=50FE609ECA3CD9EE0C86CE72399>
55. KOVALOVÁ, Patrícia. *Konkurencieschopnosť EÚ v poslednej dekáde: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Gabriela Sopková. Bratislava: OF EUBA, 2018. 77 s. Dostupné na:

- <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=F284FC460F7B017322AEA9DABAD1>
56. KOVAĽOVÁ, Simona. *Ekonomika Slovenska: Analýza konkurencieschopnosti: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Jaroslav Gonos. Prešov: FM UNIPO, 2018. 71 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=CB745B58B0F7E53C0759C76F3E25>
57. KRUGMAN, Paul. Competitiveness: A dangerous obsession. [online]. Mexico: Documents on Mexican Politics, 1994. [cit. 2019-11-09]. Dostupné na: <https://cs.uwaterloo.ca/~alopez-o/politics/dangcompet.html>
58. LOPEZ-CLAROS, AUGUSTO. Executive Summary. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2006–2007*. Geneva: WEF, 2006. 598 s. ISBN-13: 978–1–4039–9636–7. Dostupné na: www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2006-07.pdf
59. LOVRINČEVIĆ, Željko - MIKULIĆ, Davor - RAJH, Edo. Comparison of Methodologies for measuring National Competitiveness – Competitive Position of Croatian Economy. [online]. In: *Ekonomski pregled*, 2008, roč. 59, č. 11, s. 603-645. Dostupné na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=53081&lang=hr
60. MELIŠOVÁ, Lucia. *Zhodnotenie konkurencieschopnosti štátov Vyšehradskej skupiny: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Jana Masárová. Trenčín: FSEV TnUAD, 2019. 92 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=72994EA9AD52E4DE489F4B064587>
61. MIŠKOVÁ, Kristína. *Analýza konkurencieschopnosti EÚ v globalizujúcej sa svetovej ekonomike: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Jaroslav Gonos. Prešov: FM UNIPO, 2018. 71 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=CB745B58B0F7E53C0759C06F3E25>
62. MYŠĽANOVÁ, Mária. *Analýza hodnotenia Slovenska vo vybraných rebríčkoch konkurencieschopnosti: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Tatiana Hlušková. Bratislava: OF EUBA, 2018. 105 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=B990D11496A294E2B09F7242908A>
63. MZV SR. *Vyšehradská skupina*. [online]. MZV SR, 19.9.2019. Dostupné na: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/slovensko_a_v4-vysehradska_skupina
64. ORAVCOVÁ, Martina. *Konkurencieschopnosť ako súbor nastavenia inštitúcií: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Dušan Steinhäuser. Bratislava: OF EUBA, 2019. 75 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=AE9ECE62FB99CFC2CDD3E69C925D>
65. PAS. *SR na 41. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti*. [online]. Bratislava: PAS, 2018. Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/2018/10/17/sr-na-41-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>

66. PAS. *SR na 42. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti*. [online]. Bratislava: PAS, 26.09.2019. Dostupné na: <https://www.alianciapas.sk/2019/10/09/sr-na-42-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>
67. PETRINCOVÁ, Veronika. *Regionálna konkurencieschopnosť v kontexte stratégie Európa 2020: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Eva Sojková. Nitra: FEM SPU, 2019. 80 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=0355D02574495B28038AD7DEC12B>
68. PORTER, Michael E. Building the Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Business Competitiveness Index. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2003-2004*. Oxford University Press, 2004. s. 29-56 Dostupné na: https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/BCI_Chapter_adf284c6-3d8b-483e-9f29-a5242e9c5999.pdf
69. PORTER, Michael E. *Drivers of Competitiveness*. [online]. HBS, 2019. Dostupné na: <https://www.isc.hbs.edu/competitiveness-economic-development/frameworks-and-key-concepts/Pages/drivers-of-competitiveness.aspx>
70. PORTER, Michael E. et al. Moving to a New Global Competitiveness Index. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2008-2009*. Geneva: WEF, 2008. 598 s. ISBN-13: 978-92-95044-11-1. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2008-09.pdf
71. PORTER, Michael E. *The Competitive Advantage of Nations and Regions: Implications for the Caribbean*. [online]. HBS, 25. 03. 2011. Dostupné na: https://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/2011-0325_TrinidadandTobago_32cf8c5b-454f-4f9c-b24f-27404b6ddc93.pdf
72. PORTER, Michael E. The Competitive Advantage of Nations. [online]. In: *Harvard Business Review*. New York: The Free Press, marec – apríl 1990. Dostupné na: <https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations>
73. PORTER, Michael E. *The Diamond Model*. [online]. HBS, 2019. Dostupné na: <https://www.isc.hbs.edu/competitiveness-economic-development/frameworks-and-key-concepts/Pages/the-diamond-model.aspx>
74. PORTER, Michael E. The Microeconomic Foundations of Prosperity: Findings from the Business Competitiveness Index. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2007-2008*. Oxford University Press, 2008. s. 51-81 Dostupné na: https://relooney.com/NS3040/0_New_3045.pdf
75. PORTER, Michael E. *What is competitiveness?* [online]. IESE, 2005. Dostupné na: <https://insight.iese.edu/doc.aspx?id=00438&ar=7&idioma=2>
76. PSOFOGIORGOS, Alexandros N. – METAXAS, Theodore. „Porter vs Krugman“: *History, Analysis and Critique of Regional Competitiveness*. [online]. Munich: MPRA paper, 2015, s. 65-80. Dostupné na: https://mpra.ub.uni-muenchen.de/68151/1/MPRA_paper_68151.pdf

77. ROZGHON, Sofiia. *Konkurencieschopnosť SR: diplomová práca*. Školiteľ: René Pawera. Bratislava: FM UK, 2019. 64 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=0355D02574495B28028ED7DEC12B>
78. SCHWAB, Klaus – MENON, Anil – WOLFF, Christoph. Executive Summary. [online]. In: *The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019 Travel and Tourism at a Tipping Point*. Geneva: WEF, 2019. 129 s. ISBN-13: 978-2-940631-01-8. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TTCR_2019.pdf
79. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2017–2018*. [online]. Geneva: WEF, 2017. 393 s. ISBN-13: 978-1-944835-11-8. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>
80. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2018*. [online]. Geneva: WEF, 2018. 671 s. ISBN-13: 978-92-95044-76-0. Dostupné na: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>
81. SCHWAB, Klaus. *The Global Competitiveness Report 2019*. [online]. Geneva: WEF, 2019. 666 s. ISBN-13: 978-2-940631-02-5. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
82. SMOL, Marzena et al. Importance of Sustainable Mineral Resource Management in Implementing the Circular Economy (CE) Model and the European Green Deal Strategy. [online]. In: *Resources*. Basel: MDPI, 05. 06. 2020, vol. 9, iss. 5, art. 55, 21 pp. ISSN: 2079-9276. Dostupné na: <https://www.mdpi.com/2079-9276/9/5/55/pdf>
83. SPAINI, Carolina – MARKIANIDOU, Paresa – DORANOVA, Asel. *EU Eco-Innovation Index: 2018 version. Technical note*. [online]. EIO, 2018. 18 s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/environment/ecoap/sites/ecoap_stayconnected/files/ecoi_index_eu_2018_technical_note.pdf
84. ŠEGOTA, Alemka – TOMLJANOVIĆ, Marko – HUĐEK, Ivona. Contemporary approaches to measuring competitiveness – the case of EU member states. [online]. In: *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci*. Rijeka: EFRI, 30. 06. 2017, roč. 35, č. 1, s. 123-150. Dostupné na: <https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=776114008100074115095090005103118014038018014015006038127117109011069084076116008007106099010022103035124020020118014108085022126008014016039097082008114114098103123041011057120101124096076112006029068117094121085072106006122003103097117075074115116070&EXT=pdf>
85. ŠPERKOVÁ, Petra. *Konkurencieschopnosť zahraničného obchodu SR: diplomová práca*. [online]. Školiteľ: Zuzana Brinčíková. Bratislava: NHF EUBA, 2019. 62 s. Dostupné na: <https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=40427FD23DCE4193AE783DA3A6E5>

86. TASR. Krajiny V4 podporujú spoločný postup EÚ v súvislosti s krízou, povedal Matovič. [online]. konzervativnyweb.sk, 11. 6. 2020. Dostupné na: <https://www.konzervativnyweb.sk/c/22424306/krajiny-v4-podporuju-spolocny-postup-eu-v-suvislosti-s-krizou-povedal-matovic.html>
87. TRABOLD, Harald. Die internationale Wettbewerbsfähigkeit einer Volkswirtschaft. [online]. In: *Vierteljahrshefte zur Wirtschaftsforschung*. Berlin: Duncker & Humblot, 1995, roč. 64, č. 2, s. 169–185. ISSN 0340-1707. Dostupné na: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/141088/1/vjh_v64_i02_pp169-185.pdf
88. UNITED NATIONS. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. [online]. New York: United Nations, 21.10.2015. 41 s. Dostupné na: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
89. VON DER LEYEN, Ursula. *Political guidelines for the next European Commission 2019-2024*. [online]. Brussels: European Commission, 16.07.2019. 24 s. Dostupné na: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf
90. WEF. *A platform for Impact*. [online]. Geneva: WEF, 2019. 11 s. Dostupné na: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Institutional_Brochure_2019.pdf
91. WEF. *Global Competitiveness Report 2019: How to end a lost decade of productivity growth*. [online]. Geneva: WEF, 8. 10. 2019. Dostupné na: <https://www.weforum.org/reports/how-to-end-a-decade-of-lost-productivity-growth>
92. WUFFLI, Peter – MANZONI, Jean-François. *IMD Annual Report 2018*. [online]. Lausanne: IMD, 2018. 70 s. Dostupné na: https://www.imd.org/globalassets/_public-for-all-sites/documents/imd-annualreport2018.pdf
93. XAVIER, Sala-i-Martin. Executive Summary. [online]. In: *The Global Competitiveness Report 2003-2004*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 1-19. Dostupné na: <https://www.almendron.com/blog/wp-content/images/2016/11/GLOBAL-COMPETITIVENESS-REPORT-2003-2004.pdf>
94. ZSUBORI, Ervin. *Versenyképesség: előre is léptünk, meg nem is – infografika*. [online]. ADO.HU, 18.10.2019. Dostupné na: <https://ado.hu/cegvilag/versenykepesseg-elore-is-leptunk-meg-nem-is-infografika/>